

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ÎMBUNĂTĂȚIREA
CALITĂȚII
competitivitate-
eficiență

Sed. Econom. - Dava
SALA DE LECTURA

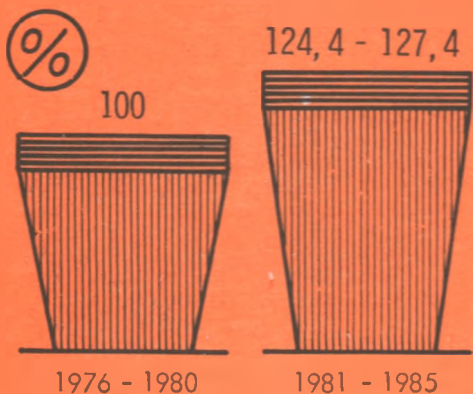
COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

" Dezvoltarea agriculturii și industriei alimentare, pe baza planului aprobat de Congresul agriculturii, asigură realizarea sarcinilor trasate de Congresul al XII - lea al partidului, obținerea produselor necesare atât pentru satisfacerea cerințelor interne de consum, în conformitate cu prevederile planului, cât și disponibilități de export " .

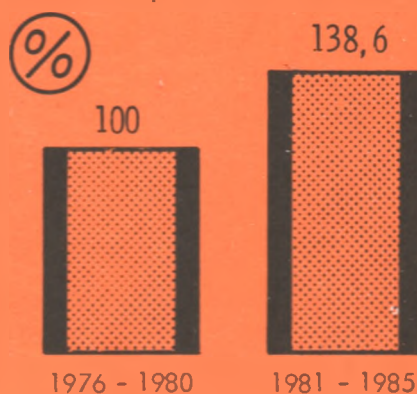
NICOLAE CEAUȘESCU

PRINCIPALII INDICATORI AI DEZVOLTĂRII AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE

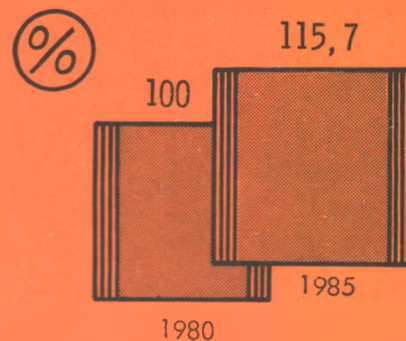
PRODUCTIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

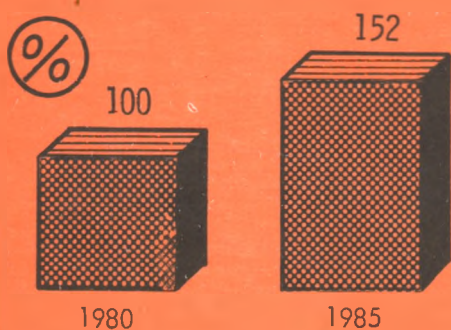
PRODUȚIA NETĂ AGRICOLĂ

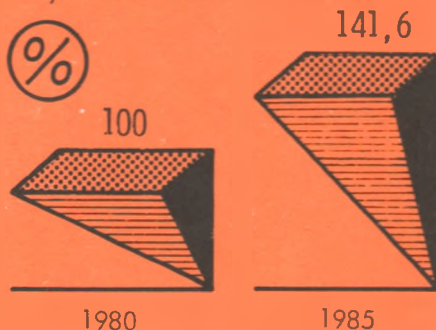
VOLUMUL LUCRĂRILOR EXECUTATE DE STAȚIUNILE PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII

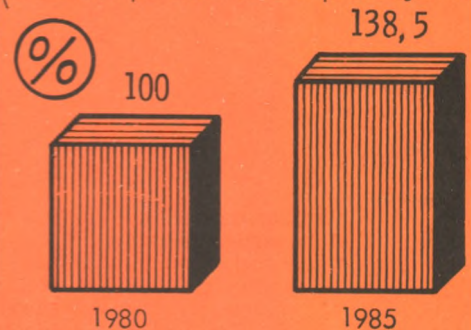
PRODUȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ A MINISTERULUI AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE

PRODUȚIA MĂRFĂ INDUSTRIALĂ A MINISTERULUI AGRICULTURII ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIE (M.A.I.A.) (calculată pe baza valorii producției nete)

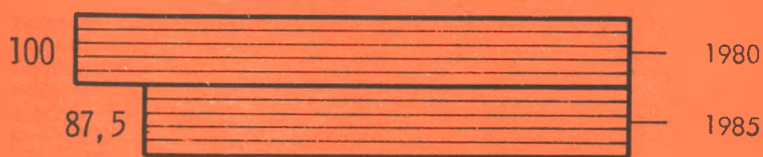
REDUCEREA CHELTUIELILOR LA 1000 LEI PRODUCȚIE MĂRFĂ

- în procente -

ÎN AGRICULTURĂ

ÎN INDUSTRIE (M.A.I.A.)

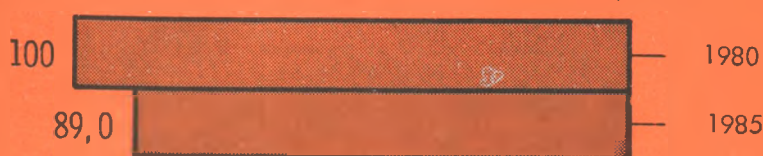
Întreprinderi agricole de stat

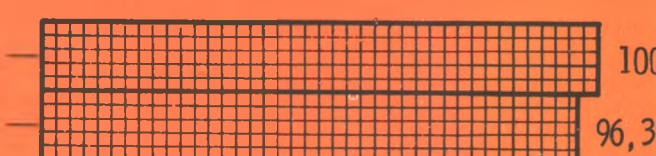
Cheltuieli totale

Stațiuni pentru mecanizarea agriculturii (la 1000 lei venituri)

Cheltuieli materiale

NICOLAE
CEAUȘESCU

Rolul presei
în opera
de edificare
a socialismului

CARTINA POLITICĂ

O CONCEPȚIE CUPRINZĂTOARE ASUPRA ROLULUI PRESEI ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ

NOU VOLUM, recent apărut în colecția „Din gândirea social-politică a președintelui României”, cel de-al XVIII-lea, „Rolul presei în opera de edificare a socialismului”, contribuie cu elemente esențiale la completarea imaginii despre concepția profund științifică, umanistă și revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra vieții și societății, asupra făuririi noii orinduirii sociale. Pentru că presa, mijloacele de comunicare în general s-au dovedit a fi, mai ales într-o lume a comunicațiilor cum este apreciată lumea în care trăim, factori de mare însemnătate în stimularea progresului, în promovarea ideilor nobile ale păcii, echității și demnității umane, ale socialismului, după cum nu trebuie să uităm că mai există pe glob și o presă nefastă, pusă în slujba unor ideologii în flagrantă contradicție cu interesele și aspirațiile popoarelor. Și poate că însăși apariția acestei lucrări în preajma Zilei presei române, a aniversării a jumătate de veac de la apariția, în ilegalitate, a primului număr al ziarului comunist „Scinteia”, trebuie considerată ca o expresie a prețuirii și interesului pe care partidul nostru, secretarul său general, le acordă presei, ca instrumente ale muncii politice, ideologice, ale înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului. Sint de altfel, cele două dominante care se desprind din lectura volumului, care, selectând idei esențiale expuse cu diverse prilejuri de tovarășul Nicolae Ceaușescu privitor la activitatea de propagandă în general și la cea de presă în special, conturează o concepție superioară, dinamică, cu puternice accente umaniste și democratice, asupra funcțiilor politice și civice ale presei în opera complexă a edificării noii orinduirii, de formare a omului nou, cu o conștiință înaintată, constructor conștient al propriului său viitor

Specific modului de abordare de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a oricărui domeniu de activitate sau oricărei probleme, conceptele teoretice sau orientările de ordin general cu privire la funcțiile și caracteristicile mijloacelor de comunicare în masă se îmbină organic cu indicații concrete, de o mare precizie și claritate, privind modalitățile practice pentru o cât mai bună transpunere în viață a misiunii care le revine, a sarcinilor lor specifice, pentru ridicarea activității publicistice, a muncii slujitorilor presei la cotele unei calități superioare. Iată de ce materialele selectate în volum sint structurate, cu aceeași logică, de la conducerea de către partid — principiu de bază al activității presei noastre, pînă la căile ridicării continue a calității muncii redacționale, condiție primordială a eficienței presei.

În viziunea partidului nostru comunist, a secretarului său general, promotor consecvent al unui permanent și amplu dialog cu masele, presa, toate mijloacele de comunicare în masă, constituie modalități specifice de realizare a acestui dialog între partid și popor, instrumente de comunicare dinamică în ambele

sensuri. Activitatea din domeniul presei, arată secretarul general al partidului „constituie o latură inseparabilă a legăturilor partidului și statului cu masele de oameni ai muncii. Ea constituie o parte inseparabilă a democrației noastre socialiste, care se bazează tocmai pe contactele nemijlocite cu oamenii, pe soluționarea directă a problemelor ce privesc condițiile de viață și de muncă ale maselor largi populare” (pag. 35).

În mod firesc, într-o strînsă filiație de idei, conducerea presei de către partid, ca și a tuturor celorlalte sectoare de activitate, este concepută ca o conducere politică și nu una birocratic-administrativă, cerință subliniată în repetate rânduri de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Partidul conduce societatea prin integrarea sa în fiecare celulă socială și nu ca o pătură supra-pusă. Afirmarea rolului politic conducător al partidului, spunea secretarul general al partidului, presupune ca, în toate sectoarele, comuniștii să-și îndeplinească sarcina de membri ai partidului, să lupte și să asigure înfăptuirea liniilor politicii partidului în domeniile în care lucrează, fapt cu deosebire valabil și în presă, deoarece: „Izvorul prestigiului și autoritatea presei în rindurile maselor, al încrederii cu care este inconjурată de oamenii muncii rezidă în devotamentul cu care ea slujește cauza socialismului, în inflăcărarea cu care acționează ca purtător de cuvînt al partidului, ca tribună de răspundere a politicii sale, a ideilor marxism-leninismului, cu care își îndeplinește înalta răspundere față de popor” (pag. 19).

În această optică și consecvent în convingerile sale democratice, secretarul general al partidului a inițiat o seamă de măsuri pentru perfecționarea activității presei, dintre care se detașează prin importanță și semnificații desființarea cenzurii. Așa cum reiese din volum, această măsură constituie o puternică manifestare a democratismului societății noastre, a marilor drepturi și libertăți de care se bucură oamenii muncii în România, inclusiv în ce privește exprimarea opiniilor prin intermediul presei, a posibilităților nelimitate ale maselor de a participa la dezvoltarea vieții spirituale. În același timp ea reprezintă o expresie a maturității politice a poporului nostru, ca și a competenței politico-profesionale a lucrătorilor din presă, a încrederii pe care partidul o are în puterea lor de discernămint, în devotamentul lor nefermunit față de politica partidului nostru comunist. „Din moment ce în toate redacțiile lucrează membri de partid, activiști de partid, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu trebuie să le dăm lor răspunderea de a aplica linia generală a partidului în domeniul respectiv? Este nevoie să punem pe cineva din afară să controleze ce fac acești activiști?” Este deci vorba de aplicarea, în condițiile specifice

Nicoară IONESCU

(Continuare în pag. 3)

Tradiții militante ale presei comuniste din România

50 de ani de la apariția primului număr al „Scintei”

IN INDELUNGATA istorie a mișcării noastre muncitorești presa revoluționară și comunistă ocupă un loc important. Ea s-a dezvoltat în strinsă legătură cu etapele de dezvoltare a mișcării muncitorești, fiind o parte integrantă a acesteia. În acest context, presa revoluționară românească a străbătut un drum glorios de la prima publicație muncitorească (cunoscută până acum) — „Tipograful român” din 1865 — până la presa care apare în prezentul socialist.

Presa comunistă din România a continuat tot ce a avut mai înaintat în slujba cauzei clasei muncitoare publicistica mișcării socialiste din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Atenția pe care revoluționarii români au acordat-o presei rezultă și din faptul că, la Congresul de făurire a Partidului Comunist Român, un punct distinct la ordinea de zi se referea la această problemă importantă. Și aceasta — așa cum arăta raportul la Congres, fiindcă presa „este oglinda în care se oglindește puterea de conștiință și vitalitate a mișcării noastre”.

Preocuparea Partidului Comunist Român față de cuvântul scris s-a reflectat în strădania sa permanentă de a asigura apariția continuă a numeroase publicații proprii sau de a influența, prin militanții săi, orientarea a foarte multe ziare și reviste democratice, progresiste. Din 1921 și până la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, partidul a condus direct, a îndrumat sau influențat peste 500 de publicații prin care s-a făcut auzit punctul său de vedere asupra problemelor fundamentale cu care era confruntată țara și s-a făcut cunoscută politica sa îndreptată spre abolirea exploatării și apărarea ființei și independenței naționale.

Între publicațiile editate de Partidul Comunist Român un loc important l-a deținut ziarul „Scinteia”, organul central de presă al P.C.R., al cărui prim număr a apărut în urmă cu cinci decenii, la 15 august 1931. Evidențiind semnificația acestei gazete, tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază că „Scinteia” „a purtat cu neînfricare cuvântul partidului în popor, a adus o contribuție prețioasă la mobilizarea maselor în lupta împotriva exploatării și asupririi, a reacțiunii și fascismului, pentru eliberarea națională și socială, pentru independență, democrație, pace și socialism”.

Apariția „Scintei” răspundea unei necesități imperioase. Relevând acest fapt, în articolul-program din primul număr al „Scintei”, se preciza că gazeta apare într-o situație extrem de încordată, când „partidul comunist are sarcina colosală de a pregăti, organiza și conduce lupta pentru ieșirea revoluționară din criza actuală”. Pornind de la sarcinile care se aflau în fața partidului, „Scinteia” a dezvăluit condițiile grele în care trăiau masele populare, a denunțat cu fermitate știrbirea prerogativelor suverane ale țării

de către monopolurile străine, a popularizat amplele acțiuni sociale desfășurate de clasa noastră muncitoare, care, în acei ani, au culminat cu eroicele lupte ale muncitorilor ceferiști și petroliști din ianuarie-februarie 1933.

În deceniul al patrulea, în acei ani de grea cumpănă, când asupra României planau grave primejdii, atât din interior, din partea agenturii hitleriste — „Garda de fier” — cât și din afară, din partea Germaniei naziste și a aliaților săi, presa comunistă și muncitorească a oglindit în toată plenitudinea eforturile depuse de Partidul Comunist Român pe linia raliei întregului popor în lupta împotriva pericolului fascist, pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării. Prin intermediul „Scintei”, ca și al altor organe de presă, P.C.R. a depus eforturi stăruitoare pentru realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare, în jurul căreia să se grupeze toate forțele națiunii, amenințate de pericolul fascist. Aceasta cu atât mai mult cu cât și celelalte partide muncitorești și organele lor centrale de presă — Partidul Social-Democrat (și „Lumea nouă”), Partidul Socialist-Unitar (și „Proletarul”) — se situau pe poziții antifasciste și de apărare a independenței și suveranității naționale. În această perioadă preocuparea pentru făurirea Frontului unic muncitoresc răzbat în fiecare număr al „Scintei”, organul central al P.C.R. Astfel, la 1 septembrie 1935, „Scinteia” a publicat propunerile de front unic ale P.C.R. către P.S.D., în care, după ce se releva că „unitatea este cel mai scump bun al muncitorimii”, se arăta în continuare: „Noi, comuniștii, sintem gata să apărăm cu arma în mână independența României, dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național, de apărare contra imperialismului fascist”.

Începând cu anul 1935, lupta pentru frontul unic se va împleti organic cu cea pentru crearea Frontului popular antifascist, iar strădaniile depuse pentru închegarea lor vor constitui subiectul a zeci și zeci de articole din presa proletariatului român. Sub titlul „Să-și dea mina tot ce e cinstit, tot ce e muncitor”, organul central al P.C.R., din acel an, scria: „Astăzi, un pericol direct amenință însuși poporul român. În Europa centrală se formează un rezeziu bloc de state imperialiste războinice... Existența neamului românesc ca națiune, existența României ca țară independentă sînt în joc... Frontul popular antifascist, în care să-și dea mina tot ce e cinstit, tot ce e muncitor, tot ce e cultură în România, are un rol național. De închegarea rapidă și de lupta energetică a acestui front al poporului va depinde nu numai salvarea libertăților lăuntrice ale poporului, ci și existența sa ca națiune”.

Forța presei comuniste, a „Scintei” ilegale, consta în faptul că ea reprezenta adevărul; cuvântul ei viu, combativ și mobilizator era ascultat și urmat de masele largi. Trecînd în revistă succesele obținute în acei ani pe linia respingerii pericolului fascist — victo-

ria forțelor populare în alegerile din 1936 în județele Mehedinți și Hunedoara, marea demonstrație de la 1 mai 1939 ș.a. — presa revoluționară releva cu pregnanță rolul istoric în această luptă a Partidului Comunist Român.

Cînd, în perioada următoare, bezna dictaturii fasciste avea să se întindă și asupra României, lupta antifascistă desfășurată pînă atunci de poporul român s-a transformat într-o amplă mișcare de rezistență. Este marele merit al Partidului Comunist Român că s-a aflat în acele împrejurări grele în fruntea luptei pentru apărarea intereselor poporului român, elaborînd programul rezistenței antifasciste, care cuprindea imperativele cele mai arzătoare ale momentului, ca doborîrea dictaturii militare fasciste, ieșirea din războiul hitlerist și alăturarea României forțelor coaliției antihitleriste, eliberarea părții de nord-vest a Transilvaniei de sub ocupația horthystă, alcătuirea unui guvern al independenței naționale din reprezentanții tuturor forțelor patriotice.

Aceste sarcini au fost popularizate în modul cel mai cuprinzător în presa clandestină a Partidului Comunist Român. Este demn de relevat că în anii 1940—1944, P.C.R. a editat și difuzat în rîndul maselor peste 20 de gazete centrale și regionale. Îndelungata activitate ilegală a P.C.R. îi asigura, în această direcție o experiență bogată pe care n-o avea nici un alt partid politic antifascist din România. Vibrantele chemări patriotice de luptă ale partidului au fost consemnate număr de număr, în presa sa clandestină. Sub titlul „Chemări la unire sub faldurile glorioșului drapel al independenței naționale”, ziarul central al mișcării de rezistență, „România liberă”, scria în 1943: „Lupta ce o ducem este a întregii suflări românești. Sunăm chemarea la unire sub cutele glorioșului și neînvingului drapel al independenței și libertății naționale... Pînă la izbîndă, pe care o vom cuceri cu orice sacrificiu noi vom repeta mereu chemarea noastră: Jos războiul hitlerist!... Trăiască unirea tuturor forțelor naționale antifasciste! Trăiască România liberă”. Totodată, publicistica antifascistă editată de partid a difuzat în rîndul maselor documentele cele mai importante ale mișcării de rezistență: Acordul de încheiere a Frontului Patriotic Antihitlerist (toamna anului 1943), Manifestul Frontului Unic Muncitoresc (1 mai 1944) și Declarația Blocului Național-Democratic (iunie 1944). Realizarea acestei largi coaliții de forțe a dat posibilitatea Partidului Comunist Român ca, în colaborare cu celelalte forțe antihitleriste, să treacă la înfăptuirea insurecției armate, la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antifascistă.

În organele de presă care, după 23 august 1944, și-au reluat apariția legală, era subliniată importanța extremă a angajării plenare a tuturor energilor naționale în războiul împotriva hitlerismului. În primul număr al

„Scinteii” legale, apărut la 21 septembrie 1944, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretar general al Uniunii Tineretului Comunist, scria că „**tinerețului trebuie să depună toată energia sa pentru a contribui la grăbirea victoriei forțelor Armatei române, Armatei roșii și armatelor aliate**”.

Pe calea nouă, deschisă de actul istoric de la 23 august 1944, „Scinteia” și celelalte ziare comuniste, muncitorești și democratice s-au afirmat ca o puternică armă de luptă a Partidului Comunist Român în marile bătălii pe care le-a condus pentru cucerirea puterii politice, pentru reconstrucția țării și edificarea societății socialiste.

Perioada cea mai fertilă în realizări și în domeniul presei a fost cea marcată de congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale Partidului

Comunist Român, care au jalonat căile și au stabilit obiectivele dezvoltării țării într-o etapă superioară — etapa făuririi societății socialiste pe pământul României. Sarcini mărețe a pus în fața presei, a „Scinteii” tovarășul Nicolae Ceaușescu prin magistralele sale expunerii și mesaje adresate lucrătorilor pe acest țărîm de-a lungul ultimului deceniu și jumătate.

În acest spirit, „Scinteia”, publicațiile de partid centrale și locale mobilizează masele la progresul general al societății noastre, la împlinirea marii opere de edificare a socialismului și comunismului în România. Una din sarcinile centrale care stau în fața presei românești în etapa actuală este implicarea ei în înlăturarea programelor

dezvoltării economice a țării, în generalizarea experienței înaintate, în promovarea cu mai multă operativitate și sporită fermitate a noului. În acest context, presa acordă o atenție deosebită problemelor economice actuale, cum sînt cele ale acumulării, eficienței, ale noii calități, ale formării conștiinței oamenilor muncii.

Strîns legată de mase, condusă de încercatul Partid Comunist Român, presa noastră în frunte cu „Scinteia” își aduce o contribuție de seamă la dezvoltarea multilaterală a patriei, slujind cu abnegație măreața operă de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

dr. Gheorghe UNC

ROLUL PRESEI

(Urmare din pag. 1)

ale presei, a concepției revoluționare, originale, a partidului nostru cu privire la creșterea rolului conducător al partidului, prin accentuarea răspunderii, a autorității fiecăruia față de partid, față de popor.

În contextul aceluiași preocupări pentru democratizarea și asigurarea libertății presei, secretarul general al partidului a inițiat și alte măsuri de o deosebită însemnătate practică. Este vorba, evident, de adoptarea noii Legi a presei prin care se asigură o reglementare juridică unitară a întregii activități de presă, a îndatoririlor și drepturilor organelor și ale lucrătorilor din presă, precum și de inițierea unor forme colective largi, de conducere a activității în acest domeniu. Participarea în consiliile de conducere ale mijloacelor de comunicare în masă a unui număr de muncitori și alți oameni ai muncii care lucrează direct în producție este de natură să întărească spiritul muncitoresc, revoluționar, al presei, să strângă și mai mult legăturile sale trainice cu masele de oameni ai muncii.

Evident, în cadrul opere de edificare a noii orînduirii, o primădă a civilizației și bunăstării, consecințe directe ale unei economii moderne, puternice, avansate, problemele dezvoltării economice sînt situate în centrul atenției și corespunzător ele au o pondere sporită, chiar majoritară, în activitatea de presă. Acestor aspecte le este de altfel consacrat cel de-al doilea capitol din volum, capitol din care se desprinde cu claritate concepția secretarului general al partidului: **cu privire la presa economică, drept principal mijloc de promovare a noului și experienței înaintate în economie, de luptă împotriva vechiului, a stărilor de lucruri negative, atitudinilor de comoditate, închistare și rutină, ca o importanță foarte de mobilizare a maselor de oameni ai muncii în înlăturarea marilor obiective ale dezvoltării economice, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, ca un instrument pus în slujba preocupărilor de perfecționare a organizării și conducerii economiei, în general a activității economice. „Îndeplinirea marilor obiective economice care ne stau în față, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, cere eforturi deosebite din partea tuturor celor ce muncesc, a întregului nostru popor: presa trebuie să contribuie la crearea unui spirit de înaltă responsabilitate în muncă, la întărirea hotărîrii oamenilor muncii de a-și începe eforturile pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin, de a nu preocupă nimie pentru a asigura dezvoltarea continuă a economiei, progresul general al țării”** (pag. 31). Dar, evidențiind rolul important al presei economice, marile sarcini și răspunderi care îi revin, secretarul general al partidului a menționat, cu spiritul analitic și critic ce îl caracterizează, și lipsurile care încă se manifestă în munca presei în acest domeniu, numeroasele posibilități de perfecționare, de creștere a eficienței publicisticii economice. Din acest punct de vedere, lectura volumului oferă și trebuie să ofere fiecărui slujitor al presei, puternice motive de meditație, de evaluare în spirit critic a activității desfășurate în vederea unei necesare perfecționări a ei în viitor.

O largă reflectare își găsește în volum și aprecierile secretarului general al partidului cu privire la rolul formativ al presei, al contribuției care îi revine la formarea omului nou, a noii conștiințe înaintate, de proprietar, producător și beneficiar al întregii avuții naționale, la răspîndirea cunoștințelor științifice, a concepției materialist-dialectice despre lume și societate, la afirmarea principiilor eticii și echității socialiste, la combaterea mentalităților retrograde, obscurantiste. Referindu-se la aceste probleme tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că „**Presa este chemată să militeze sistematic pentru înarmarea întregului popor, a opiniei publice, cu concepția marxist-leninistă a partidului nostru, să explice masele, de pe pozițiile**

partidului, problemele centrale ale vieții noastre sociale, evenimentele vieții internaționale contemporane”, subliniind că organele de presă „**trebuie să-și perfecționeze activitatea pentru a-și îndeplini în condiții cât mai bune misiunea de mare răspundere ce le revine în crearea unui om cu înalte idealuri, cu înaltă conștiință, a omului pătruns de demnitate, luptător dirz pentru dreptate, pentru pace, dornic de a-și înlătură năzuințele de progres...**” (pag. 44). În mod deosebit insistă secretarul general al partidului și asupra nobilei misiuni a presei de a contribui la educarea tinerei generații în spirit patriotic și revoluționar, la formarea ei în cultul muncii, al cinstitii valorilor fundamentale, perene, ale poporului nostru și ale umanității în general. În același timp i se cere presei să adopte o atitudine activă, militantă, combativă pentru că spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, dacă trebuie să facem loc în presa noastră unei confruntări libere de păreri, aceasta nu înseamnă că trebuie să stăm pasivi față de ideile retrograde, să nu milităm pentru concepția noastră, să nu exprimăm, cu putere ideologia și politica noastră.

În acest sens în volum este inclusă și o secțiune cuprinzînd aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul presei în promovarea politicii externe a partidului și statului nostru. Rol care, așa cum se desprinde din paginile consacrate acestor aspecte, nu face decât să crească în condițiile actuale de mare complexitate, cînd în lume există și se accentuează forțele care generează încordare și violență, care mențin și caută să aprindă noi focare de conflict. De aceea, subliniază secretarul general al partidului, presa noastră trebuie să explice cititorilor, de pe pozițiile partidului, sensul faptelor și evenimentelor noi ajutîndu-i să aibă o viziune clară, realistă, obiectivă, asupra proceselor social-economice caracteristice epocii pe care o trăim. Ea trebuie să promoveze și să militeze pentru afirmarea în viață și așezarea relațiilor dintre state pe principiile noi ale egalității între națiuni, ale respectului independentenței și suveranității fiecărei țări, ale neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, să aducă o contribuție activă la eforturile pentru înlăturarea securității europene, pentru lichidarea focarelor de încordare, pentru înlăturarea dezarmării și, în primul rînd, a celei nucleare, pentru pace, înțelegere și colaborare între popoare, pentru edificarea unei noi ordini internaționale și eradicarea subdezvoltării.

Ultimul capitol al lucrării, consacrat ridicării calității muncii redacționale, se constituie ca un adevărat îndrumar concret pentru fiecare ziarist comunist, pentru creșterea eficienței sociale și politice a muncii sale. De o deosebită valoare în strădaniile ziaristilor pentru ridicarea în continuare a nivelului calitativ al publicisticii românești, mai ales în această perioadă în care munca se desfășoară pretutindeni sub semnul calității, rămîne deosebit de prețioasă îndrumarea pe care secretarul general al partidului o dă ziaristilor de a strînge neconținut legătura cu masele, de a cunoaște nemijlocit viața, realitatea. „**O îndatorire esențială a ziaristilor este de a spori continuu bogăția de idei a articolelor, ca rezultat al studierii atente și responsabile a realităților, al folosirii inteligenței și experienței maselor, al confruntării faptelor și părerilor exprimate de oamenii muncii, al reflectării multilaterale asupra datelor pe care le oferă viața...**” (pag. 84).

Lectura acestui cel mai recent volum „Din gîndirea social-politică a președintelui României”, ne ajută să ne întregim, așa cum spuneam la început, imaginea asupra concepției politice cuprinzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu care, odată mai mult, prin ideile sale curajoase, novatoare, cu privire la mijloacele de comunicare în masă, la rolul lor în societatea socialistă demonstrează marea sa vocație de eminent om politic și gînditor, profundul său umanism și democratism, înalta sa răspundere pentru destinele poporului nostru și ale omenirii în general.

Pregnanța laturilor calitative — trăsătură esențială a dezvoltării economiei sibiene

Vasile BĂRBULEȚ

prim secretar al Comitetului județean Sibiu
al Partidului Comunist Român

ANII care au trecut de la victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă, și cu deosebire perioada de după Congresul al IX-lea al partidului constituie și pentru județul Sibiu o etapă de avânt fără precedent a vieții economico-sociale, o perioadă de muncă și realizări de mare semnificație patriotică. Bilanțul acestor ani de muncă și creație, de dăruire și abnegație a tuturor celor ce trăiesc pe aceste străvechi meleaguri românești — români, germani, maghiari — și ca să ne referim la o perioadă mai recentă, bilanțul cincinalului trecut evidențiază puternic răspunsul muncitoresc al județului Sibiu la îndemnul de adâncă vibrație patriotică al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a valorifica integral potențialul material și uman de care dispunem, de a face totul pentru accelerarea dezvoltării economico-sociale a țării — condiție esențială a creșterii bunăstării poporului, a consolidării și afirmării independenței și prestigiului României socialiste.

Amplificarea acțiunii factorilor intensivi

REALIZĂRILE județului Sibiu, parte din marile împliniri care au marcat și marchează evoluția țării noastre, confirmă rolul deosebit de însemnat al accentuării laturilor de ordin calitativ ale activității economice, al înfăptuirii — pe toate planurile — a saltului revoluționar de la acumularea cantitativă la o calitate nouă, superioară, viabilitatea principiilor noului mecanism economic. În cincinalul trecut, încheiat cu un avans de peste trei luni și cu o producție industrială suplimentară de 10,2 miliarde lei, accentul s-a pus, în întreaga noastră activitate, pe realizarea unei schimbări radicale în concepția tuturor oamenilor muncii, în sensul concentrării și amplificării preocupărilor din sfera de acțiune a factorilor intensivi ai producției: productivitatea, rentabilitatea, eficiența. Investițiile au fost orientate aproape exclusiv spre dezvoltări ale unităților existente, spre echiparea și modernizarea acestora la nivelul tehnicii mondiale, organizarea științifică a producției, promovarea progresului tehnic: în aceste condiții, productivitatea muncii a crescut anual cu 6%, întreg sporul de producție industrială din etapa respectivă realizându-se pe seama acestui indicator.

O opțiune de cea mai mare însemnătate a constat în promovarea sistematică a noului, în așezarea progresului tehnic, a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii la temelia tuturor realizărilor județului. Astfel, ponderea produselor noi și reproiectate a fost de peste 52 la sută, acționându-se concomitent pentru asimilarea unor noi tehnologii, de randament și economicitate ridicate. Pe această cale, a valorificării investiției de inteligență și spirit creator ale colectivelor noastre de muncitori, ingineri și tehnicieni, s-au asigurat premise fundamentale pentru ridicarea nivelului tehnice și calitativ al producției, a competitivității produselor. În cincinalul 1976—1980, volumul comerțului exterior, de exemplu a crescut de peste 2 ori, produsele industriei sibiene fiind solicitate în 83 de țări, cu 10 mai multe decât în 1975.

Asemenea realizări, expresii ale unor mutații de ordin calitativ în economia județului s-au obținut cu cheltuieli mai reduse — cu deosebire ca urmare a diminuării cheltuielilor materiale, cu cca. 26 la sută mai scăzute decât în 1975. Este și acesta un rezultat al întăririi spiritului de buni gospodari al oamenilor muncii din industria județului, al afirmării în practică a avantajelor funcționării noului mecanism economic, a avantajelor autoconducerii muncitorești și autoges-

tiunii economico-financiare. Pe această bază ponderea producției nete în producția globală industrială a sporit la 39,5 la sută, iar la 1000 lei fonduri fixe s-au obținut peste 1100 lei producție netă și aproape 800 lei beneficii, s-au realizat importante economii de materii prime, combustibili și energie.

Structura pe ramuri a economiei județului — în continuă și pozitivă evoluție — reflectă, de la un an la altul, dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de vîrf ale industriei, care realizează produse de înaltă tehnicitate, valorifică superior resursele materiale și energetice, impulsionează cercetarea științifică și utilizează forța de muncă de înaltă calificare.

În acest fel, județul Sibiu se situează pe locuri de frunte între județele țării în ceea ce privește rezultatele muncii, exprimate sintetic prin producția industrială și agricolă pe locuitor, producția netă, ponderea ridicată în totalul producției unor însemnate produse ale construcțiilor de mașini, industriei chimice, industriei ușoare ș.a. Este necesară, în acest context, precizarea că dezvoltarea dinamică, armonioasă a economiei județului s-a desfășurat pe baza elaborării unor programe realiste pe ramuri și subramuri, programe care au stabilit priorități și au fundamentat obiective și măsuri în consens deplin cu cerințele și particularitățile micro-economice, au asigurat concentrarea eforturilor materiale și umane și valorificarea tot mai bună a potențialului productiv existent.

Valențele investiției de creație și inteligență

ÎN CONDIȚIILE acestor realizări, cincinalul 1981—1985, program menit să asigure, prin ritmurile, proporțiile și opțiunile sale strategice, intrarea țării noastre într-o etapă nouă, superioară, de progres și civilizație, prezintă o serie întregă de elemente de mare însemnătate pentru dezvoltarea economică a județului Sibiu. În această etapă, așa după cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, vor avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele și domeniile de activitate, accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale, ridicarea pe o treaptă și mai înaltă de bunăstare a întregului popor. Trecerea la o nouă calitate polarizează toate măsurile și acțiunile ce se întreprind la nivel macro și microeconomic, găsindu-și o concretizare directă în sarcinile de bază și orientările prioritare stabilite.

În anul 1985 urmează să se obțină o producție globală totală de 127 mii lei pe locuitor, din care 97 mii în industrie, aproape 10 800 lei în agricultură și peste 19 mii în celelalte ramuri. Producția industrială va ajunge la finele cincinalului la peste 52,6 miliarde lei, cu 19,3 la sută mai mare decât în 1980. Volumul investițiilor totale pe întregul cincinal se ridică la peste 14 miliarde lei, din care 5,1 miliarde lei construcții-montaj. Majoritatea acestor investiții vor fi alocate actualelor capacități de producție, mai precis dotării unităților cu mașini, utilaje și instalații moderne, de un înalt randament și productivitate. Ridicarea eficienței economice își află o expresie nemijlocită în creșterea susținută a productivității muncii, în reducerea costurilor totale de producție la 1000 lei producție marfă cu 43,9 lei, iar a celor materiale cu 31,5 lei, în promovarea pronunțată, pe scară largă, a progresului tehnic, creației originale a spiritului gospodăresc.

Înfăptuirea acestor sarcini, pe care le considerăm minime, impune ca fiecare unitate economică să acționeze cu hotărâre pentru mobilizarea tuturor rezervelor existente, folosirea deplină a capacităților de producție și a potențialului creator al personalului muncitor; pentru aplicarea unui regim sever de economisire a resurselor materiale, respectarea normelor tehnice de exploatare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, întărirea ordinii și disciplinei în întreaga activitate. Trecerea la o calitate nouă, superioară în toate sectoarele de activitate impune întărirea autoconducerii muncitorești și autogestunii economice, prin aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în toate unitățile noastre. Aceasta presupune — înainte de toate — realizarea ritmică și integrală a producției fizice și nete, onorarea tuturor contractelor economice, indiferent de valoarea lor, la cel mai ridicat nivel calitativ.

În agricultură, date fiind condițiile pedoclimatice din zona noastră, accentul va fi pus și în continuare pe zootehnie, subramură care va deține pînă la finele actualului cincinal peste 50 la sută din producția agricolă a județului. Problema problemelor în acest sector rămîne și în anii ce vin asigurarea furajelor în cantitățile și structura necesare și prevăzute în fiecare an. Pentru a realiza acest deziderat, urmărind să luăm cele mai eficiente măsuri referitoare la organizarea exemplară a producției și a muncii, să instaurăm în această ramură de bază a economiei mai multă ordine și disciplină.

În producția vegetală, accentul se pune pe obținerea unor recolte superioare și stabile la toate culturile în general și la porumb, grâu, cartofi, sfeclă de zahăr în special. Legumicultura se prevede a se dezvolta pe cale intensivă, urmărindu-se sporirea simțitoare a producției la hectar și realizarea unei palete sortimentale diversificată, care să asigure aprovizionarea ritmică a populației pe întreg parcursul anului. Înfăptuirea noii revoluții agrare, trecerea fermă la o nouă calitate impun în fiecare unitate agricolă, de stat sau cooperatistă, inițierea și aplicarea unor acțiuni și măsuri — deja concepute și desfășurate în programe unde responsabilitățile sînt precis stabilite — care să asigure sporirea rezultatelor, creșterea eficienței economice a întregii activități din agricultură.

Hotărâre fermă pentru înfăptuirea exemplară a cincinalului

FIREȘTE, referitor la actualul cincinal se poate vorbi de o serie de preocupări consacrate unor sarcini și obiective imediate, și altele axate pe acțiuni și programe de amplă perspectivă. Referindu-ne la cele dintîi, avem în vedere preocuparea continuă, susținută a tuturor colectivelor de muncă din județ de a realiza la cel mai înalt nivel calitativ și de eficiență angajamentele asumate în chemarea la întrecere pe care județul Sibiu a adresat-o în debutul acestui an tuturor organizațiilor județene de partid. Realizările „la zi” confirmă că aceste obiective se înfăptuiesc exemplar, pe măsura potențialului material și uman de care dispunem.

Sibiul este în același timp extrem de sensibil și receptiv la cerințele cele mai importante ale economiei naționale: chiar în aceste zile întreprinderea „Independența” finalizează cu un apreciabil avans utilajele necesare pentru construcția a trei mari fabrici de zahăr din țară; de asemenea, la întreprinderea mecanică Mirșa se depun mari eforturi pentru asigurarea la timp a mijloacelor de transport de mare capacitate absolut necesare șantierelor și exploatărilor miniere. la întreprinderea „Balanța” se intensifică preocupările pentru a onora prompt cererile de elemente hidropneumatice de automatizare etc.

În prim planul preocupărilor din toate unitățile economiei sibiene se află realizarea exemplară a producției fizice în vederea derulării optime a contractelor economice. În acest scop au fost întreprinse analize temeinice, detaliate în fiecare întreprindere, au fost stabilite programe concrete de măsuri în vederea recuperării unor restanțe la producția fizică într-un timp foarte scurt. Există toate condițiile pentru îndeplinirea programului de investiții industriale și social-culturale din acest an, capacități suficiente pentru realizarea integrală a planului de export, unitățile fiind pregătite să-și adanteze producția, operativ și elastic, la cerințele partenerilor externi. În ceea ce privește progresul tehnic, înnoirea sortimentelor și tehnologiilor, stimularea activității de creație tehnică și a inițiativelor muncitorești valoroase, se depun eforturi pentru depășirea substanțială a obiectivelor prevăzute pentru acest an, urmărindu-se totodată fundamentarea, în principiu, a sarcinilor și direcțiilor de acțiune pe întregul cincinal — potrivit posibilităților reale ale județului și cerințele cincinalului calității și eficienței.

Un accent deosebit îl acordăm calității ca atare a producției, în special a producției destinate exportului, ridicării nivelului tehnic și competitivității acesteia. În această privință, organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii au fost îndrumate să acționeze cu o mare răspundere și exigență pentru abordarea

problemelor tehnice și organizatorice ale producției, eliminarea neajunsurilor semnalate, aplicarea în practică a tuturor prevederilor cuprinse în programele speciale de calitate întocmite de către fiecare colectiv și completate recent în cadrul unor plenare ale comitetelor de partid cu activul. Alte programe concrete de acțiuni răspund direct cerințelor perfecționării mecanismului economico-financiar, cuprinzînd fundamentarea temeinică a bugetelor de venituri și cheltuieli, măsuri pentru îndeplinirea planului la producția marfă vîndută și încasată și a beneficiilor, concretizarea sarcinilor fizice în funcție de nevoile reale ale economiei naționale, diminuarea cheltuielilor de producție, creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și înglobarea în produse a unei tot mai mari valori nou create.

În contextul exigențelor actuale de economisire a resurselor materiale, al prețioaselor indicații date de conducerea partidului, personal de către tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, preocupările noastre se concentrează cu prioritate asupra unor obiective și acțiuni care să conducă la economisirea mai pronunțată a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, reciclarea în mai mare măsură a materiilor prime și energiei secundare, eliminarea rebuturilor și reducerea pierderilor tehnologice. Aceste cerințe au pus cu stringență problema creării unei optici noi, cu exigențe sporite în abordarea proceselor economice și tehnice, crearea unei opinii de masă în vederea gospodăririi cu maximum de raționalitate a tuturor resurselor energetice și materiale. În acest scop s-a acționat și se acționează pentru creșterea aportului creației originale, al cercetării științifice și al dezvoltării tehnologice la înnoirea produselor și tehnologiilor, pentru reducerea normelor de consum, extinderea unor procedee neconvenționale de prelucrare a metalelor, și reciclării deșeurilor, pentru producerea de materiale noi, mai economice.

Pornind de la documentele programatice ale celui de al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, avem permanent în vedere faptul că, în afara măsurilor tehnice, economice propriu-zise, funcționarea noului mecanism economico-financiar trebuie privită și prin prisma participării oamenilor muncii la conducere. Esența funcționării optime a mecanismului nu poate face abstracție de factorul uman. Dimpotrivă, această funcționare depinde hotărîtor de declanșarea tuturor resorturilor ce decurg din tripla calitate a oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari. Ridicarea nivelului de pregătire profesională, cultura generală și conștiința revoluționară constituie, deci, o condiție hotărîtoare pentru ca aceștia să-și poată spune cu competență și spirit de răspundere cuvîntul în cadrul mecanismului democrației economice, pentru ca democrația însăși să ființeze și să se poată exercita ca o puternică și dinamizatoare forță materială.

URMARE FIREASCĂ a dezvoltării, diversificării și mai cu seamă a perfecționării activității tuturor sectoarelor productive din economia județului, s-au creat și se creează permanent premisele pentru sporirea fondului de consum și mărirea — pe această bază — a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît a celor directe, provenite din muncă, cît și a celor din fondul social de consum. În vederea satisfacerii, în mai bune condițiuni, a cerințelor populației pentru produse alimentare și nealimentare, la finele actualului cincinal volumul desfacerii de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist se va cifra la aproape 6,4 miliarde lei (peste 12 mii lei pe locuitor), cu 26,4 la sută mai mult decît în 1980, iar prestările de servicii către populație vor crește cu 61,9 la sută, ajungînd la aproape 1,9 miliarde lei. Se urmărește creșterea consumului populației județului la produsele alimentare și nealimentare, într-o structură largită și îmbunătățită, un grad superior de înzestrare cu bunuri de folosință îndelungată, diversificarea gamei de servicii și ridicarea calității acestora.

La nivelul județului, se vor construi, în acest cincinal, 19 500 apartamente, circa 1 300 locuri în grădinițe, 114 săli de clasă, 3 538 locuri în internate școlare, 1 032 locuri în ateliere-școală, două spitale în Sibiu și Medias cu cîte 430 locuri fiecare, o sală polivalentă de 2 000 locuri, 1 300 locuri în hoteluri, 12 săli de gimnastică etc. Totodată, ca urmare a grijii partidului nostru pentru generalizarea în toate sectoarele și domeniile de activitate — încă din acest an — a săptămînii reduse de lucru, s-au luat și se iau în continuare cele mai eficiente măsuri pentru crearea unor condiții bune în vederea petrecerii de către toți oamenii muncii a timpului liber într-un mod cît mai plăcut și mai util. Desigur, pentru a beneficia de această zi liberă este necesară o mobilizare mai mare a tuturor colectivelor de muncă în vederea realizării în mod ritmic, cantitativ și mai cu seamă calitativ a tuturor indicatorilor de plan, a tuturor angajamentelor asumate.

Oamenii muncii din județul Sibiu sînt ferm hotărîți să asigure realizarea exemplară a prevederilor actualului cincinal la toți indicatorii cantitativi și calitativi de eficiență, onorarea exemplară a angajamentelor în întrecerea socialistă — prin creșterea continuă a calității muncii, prin sporirea aportului județului la dezvoltarea țării, la creșterea bunăstării poporului.

FACTORI ȘI CARACTERISTICI ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

AȘA CUM releva secretarul general al partidului la cel de al II-lea Congres al Consiliilor oamenilor muncii, victoria revoluției antifasciste și antiimperialiste de eliberare națională și socială și apoi revoluția socialistă au dus la profunde transformări revoluționare economico-sociale în patria noastră. A fost răsturnată orinduirea burghezo-mosierească, au fost lichidate pentru totdeauna clasele exploatare orice formă de asuprire. Am edificat cu succes orinduirea nouă, socialistă. Pe plan economic, România s-a transformat dintr-o țară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminentamente agricolă, într-o țară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare. A fost făurită o nouă bază tehnico-materială, producția industrială fiind de aproape 50 de ori mai mare decât în anul 1938 și s-a ridicat puternic nivelul de trai material și spiritual al poporului.

În cercetarea acestui amplu proces de creștere economică, intensificat după 1965 și mai ales în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, prezintă, desigur, interes cunoașterea factorilor care l-au stimulat și a caracteristicilor sale în diferite etape parcurse.

Dacă identificăm creșterea economică cu creșterea venitului național și considerăm ca factori direcți ai acestui proces potențialul uman cu cele două laturi ale sale (volumul populației ocupate și eficiența utilizării ei reflectată prin creșterea productivității muncii) și potențialul material, care impulsionează dinamica venitului național prin reducerea, în structura produsului social a cheltuielilor materiale de producție, devine posibilă și determinarea aportului acestor factori.

Calculule pun în evidență faptul că în întreaga perioadă 1970—1985, sporirea populației ocupate ca principală bogătie a țării a avut un aport precumpănitor, acoperind chiar influența negativă a cheltuielilor materiale de producție din anul 1960. Produsul social și venitul național este creat însă de lucrătorii ocupați în sfera producției materiale sferă care a deținut în ultimii ani peste 88% din populația ocupată. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza: „Trebuie să avem în vedere că numai și numai pe baza activităților productive a tuturor oamenilor muncii, vom obține creșterea eficienței, vom asigura tot ce este necesar pentru progresul patriei noastre, pentru înlăturarea Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate.”⁴⁾

Aportul populației direct productive la creșterea venitului național depinde și de modernizarea structurii ocupării acesteia în favoarea activităților industriale, activități în care lucrează în prezent cca 71% din populația ocupată a țării și vor lucra 78% în anul 1985. Analiza coeficienților de dependență a ponderii ramurilor în structura venitului național față de ponderea lor în totalul populației ocupate reliefează, potrivit datelor din ultimul anuar statistic, că în anul 1979, populația ocupată în ramurile neagricole a produs 86,7% din venitul național; numai industria a participat cu 66%. Extinderea în agricultură a domeniilor bazate pe tehnica contemporană: irigații, îmbunătățiri funciare, chimizare, ameliorarea plantelor și raselor de animale, creșterea animalelor în complexe industriale, dezvoltarea industriei mici, transformarea cât mai rapidă a agriculturii într-o variantă a industriei, aplicarea cât mai fermă în practică a tuturor măsurilor luate la Congresul agriculturii, vor face ca, în 1985 față de 1980 producția netă a acestei ramuri să sporească cu 38,5% și în mod corespunzător să crească și contribuția agriculturii la creșterea venitului național.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu: Convîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980, Ed. politică, București, 1980, p. 20

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu: Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consiliilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră, Scnteia nr. 12/80 din 25 iunie 1981

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu: Idem

Punerea în dependență a sporului ridicat al venitului național (față de anul 1970 de 70,8% în 1975, de 2,44 ori în 1980 și de peste 3,43 ori în 1985) cu cel relativ redus al populației ocupate (2% și respectiv 7% și 18,8% în aceeași perioadă) evidențiază aportul în continuă scădere al laturii cantitative a forței de muncă: de numai 2,8% în 1975, 4,9% în 1980 și 17,7% în 1985, sporind corespunzător aportul laturii calitative a forței de muncă, care a potențat creșterea dimensiunilor venitului național cu peste 85% în întreaga perioadă analizată. Explicația constă în faptul că progresul tehnic, aplicat cu fermitate în toate domeniile, a produs schimbări calitative profunde în condițiile muncii și a necesitat cadre cu o pregătire profesională și instruire generală la nivelul cunoștințelor oferite de tehnica contemporană. Cu atât mai necesară devine ridicarea pregătirii profesionale în etapa actuală, a trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate. De aceea, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia recent: „Să fie bine înțeles că fără a asigura ridicarea continuă a gradului de pregătire profesională și tehnică a tuturor cadrelor nu se poate realiza obiectivul trecerii la o calitate nouă în întreaga economie și viață socială, nu se poate obține un nivel tehnic superior al producției”⁶⁾.

O posibilitate de reflectare, fie chiar și aproximativă, a rolului calificării forței de muncă în realizarea creșterii economice o constituie raportarea fondului total de retribuire a muncii de 145 miliarde lei în anul 1975 și 221,3 miliarde lei în 1980 la retribuția minimă atribuită unui muncitor necalificat de 1114 lei și respectiv 1425 lei, în aceiași ani. Calculule arată că pentru producerea venitului național de 362 miliarde lei în 1975 și 516,4 miliarde lei în 1980 ar fi fost necesar să lucreze în economie 13 016 mii și respectiv 15 530 mii lucrători. În realitate, venitul național a fost produs însă, cu un volum de forță de muncă de numai 16 150,8 mii și respectiv 10 400 mii persoane (excluzând influența altor factori), ceea ce putem aprecia că se datorește ridicării calificării și creșterii productivității muncii.

Aportul forței de muncă superior calificate, posibilitățile aplicării în practică a cunoștințelor dobândite depind, într-o măsură însemnată și de gradul de înzestrare tehnică a muncii. Sporirea înzestrării tehnice a muncii de 2,27 ori în perioada 1970—1980 (raportul între sporul de 2,47 ori al volumului fondurilor fixe și 1,07 ori al volumului populației ocupate) a avut drept efect economic și creșterea productivității muncii de 2,29 ori (raportul dintre sporul de 2,243 ori al venitului național și 1,07 ori al populației ocupate); creșterea productivității muncii a contribuit astfel la sporul venitului național, față de 1970 cu 89,3% în 1975, 95,6% în 1980, și va contribui cu 85,2% în 1985. Evoluția semnificativă o relativă reducere a aportului productivității muncii față de creșterea dimensiunilor venitului național. De aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu indica: „Pentru a ne ridica la nivelul țărilor dezvoltate și ținând seama că în unele sectoare productivitatea este la noi de două și chiar de trei ori mai mică, trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forțele, pentru realizarea în acest cincinal a unei puternice creșteri a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale”⁷⁾.

Luând în considerare cel de-al doilea factor al creșterii economice, potențialul material, avem în vedere atât fondurile fixe cât și cele circulante, ambele regăsindu-se în structura produsului social sub forma cheltuielilor materiale de producție. Ca parte a produsului social, venitul național este cu atât mai mare cu cât cheltuielile materiale de producție sînt mai mici, ceea ce justifică întrutotul considerarea reducerii cheltuielilor materiale ca factor important al creșterii venitului național.

Din necesitatea ridicării gradului de înzestrare tehnică a muncii, volumul fondurilor fixe a sporit neconținut, ajungînd la 1 870 miliarde lei în prezent și va ajunge la circa 3 000 mi-

liarde lei în 1985, revenind cite 120 mii lei fiecărui locuitor al patriei. În mod corespunzător a crescut și consumul specific al fondurilor fixe pe unitatea de spor de venit național (calculat prin raportarea volumurilor fondurilor fixe de 757 miliarde lei în 1970 și 1 870 miliarde lei în 1980 la sporul venitului național de 212 miliarde lei și respectiv 516,4 miliarde lei) de la 3,57 lei în 1970 la 3,62 lei în 1980. Un aspect pozitiv cu implicații directe asupra creșterii venitului național este acela că în cadrul fondurilor fixe a sporit cu precădere partea celor productive, ajungând la 71,3% în anul 1979, din care industria deține peste 61%.

De asemenea, în cadrul fondurilor fixe productive a sporit partea celor active, a utilajelor, care au ajuns la cea 48%, și s-a accentuat gradul de reînnoire și modernizare a fondurilor fixe, cu efecte pozitive reale asupra randamentului acestora; 83% din fondurile fixe existente în prezent în economie sînt puse în funcțiune în ultimii 15 ani, iar în ultimul cincinal expirat circa o treime din total. Dacă avem în vedere **structura pe ramuri a fondurilor fixe**, așa cum se reflectă în datele din ultimul anuar statistic, măsura în care acestea au influențat sporul venitului național este redată de coeficienții de dependență calculați prin raportarea ponderii ramurilor în structura venitului național la ponderea lor în totalul fondurilor fixe, coeficienți supraunitari în construcții în întreaga perioadă 1970—1979, iar în industrie și agricultură numai în anul 1979, ceea ce arată că la o unitate a fondurilor fixe revine o parte tot mai ridicată de venit național, mai ridicată de 1,48 ori în construcții, 1,36 ori în agricultură și 1,34 ori în industrie.

Sporul de venit național la 1 leu fonduri fixe care a fost de 0,34 lei între 1971—1975 s-a situat în cincinalul 1976—1980 la 0,26 lei, ceea ce denotă necesitatea intensificării eforturilor pentru utilizarea mai eficientă a utilajelor din dotarea economiei naționale. „Disponem de fonduri fixe în stare să satisfacă, în bune condiții, cerințele dezvoltării economico-sociale”⁴⁾ și „Trebuie să le folosim cum trebuie, să asigurăm ca ele să producă din plin, să producă economic”⁵⁾, — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ca parte a produsului social, venitul național este cu atât mai mare cu cât cheltuielile cu munca trecută sînt mai mici. Ponderea ridicată și în creștere a acestor cheltuieli în produsul social (58,8% în anul 1979, față de 56,9% în 1965 și 48,8% în 1950) dovedește, însă, că procesul creșterii economice a necesitat transformarea în produse finite a unui volum tot mai ridicat de resurse materiale (cheltuielile materiale specifice pe unitatea de venit național au fost în anul 1980 de 1,5 lei față de 1,38 lei în 1975 și 1,37 lei în 1950); de altfel, potrivit aprecierilor din documentele de partid, la unele produse consumurile sînt mai mari cu 20—30% față de multe țări dezvoltate. De aici concluzia că resursele materiale n-au fost în modul cel mai eficient utilizate, că aportul lor la sporul de venit național a fost încă redus. De altfel, potrivit calculului reiese că datorită cheltuielilor materiale de producție, creșterea venitului național a fost influențată negativ în anul 1980 cu 0,5%, ceea ce a echivalat cu 1,0328 miliarde lei. „În mod deosebit trebuie să considerăm normele de consumuri materiale și energie drept maxime — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — și să luăm toate măsurile pentru perfecționarea tehnologiilor, pentru re-proiectarea și înnoirea produselor pe baza unor consumuri materiale cât mai mici”.

Coeficienții de dependență dintre ponderea venitului național și cea a cheltuielilor materiale în structura produsului social, supraunitari la nivelul economiei naționale, în întreaga perioadă 1970—1980 pun în evidență că venitul național a fost creat cu consumuri materiale mai ridicate. Desi în anul 1980 coeficientul s-a redus ușor, el se menține totuși ridicat, fapt pentru care secretarul general al partidului — tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: „Este, de asemenea, necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, pentru a obține dintr-o tonă de materie primă și materiale o producție cu o valoare mult mai mare”⁶⁾.

★

Este știut că preponderența și caracteristicile factorilor sporului de venit național imprimă întregului proces al creșterii economice anumite trăsături. Potrivit datelor statistice și prevederilor de plan rolul diferiților factori în creșterea venitului național în perioada 1970—1985, la nivelul întregii economii, comparativ cu anul 1950, permite evidențierea unor trăsături în timp a procesului creșterii economice, în țara noastră.

⁴⁾ Nicolae Ceaușescu : Ibidem

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Democratiei și Unității Socialiste din 23 decembrie 1980. Ed. politică, București, 1980, p. 14

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu : Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consilierilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră. Știința nr. 12 000 din 25 iunie 1981

⁷⁾ Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 13 iunie 1980. Ed. politică, București, 1981, p. 11

⁸⁾ Nicolae Ceaușescu : Expunere cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981—1985, creșterea rolului consilierilor oamenilor muncii, dezvoltarea democrației muncitorești, socialiste, în patria noastră. Știința nr. 12 000 din 25 iunie 1981

Rolul diferiților factori la sporul venitului național în perioada 1970—1985 față de anul 1950

	Anii			
	1970	1975	1979	1985
1	102,4	98,8	99,6	97,2
Economia națională 2	3,6	2,3	1,8	1,9
3	-6,0	-1,1	-1,4	0,9

* Sursa de date : Pentru perioada 1950—1979 — Anuarul Statistic al R.S.R. 1980 D.C.S. p. 96, 97, 112, 113. Pentru perioada 1980—1985 — Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., Editura politică, București, 1979, p. 18 ; 45 și Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985. Știința nr. 12086 din 2 iulie 1981.

Notă : 1. Rolul productivității muncii
2. Rolul volumului populației ocupate
3. Rolul cheltuielilor materiale de producție

Calcululele reflectă că în întreaga perioadă 1950—1985, la creșterea de 20,63 ori a venitului național, un aport precumpănitor (peste 97%) revine laturii calitative a forței de muncă, respectiv eficienței cu care a fost consumată sub forma productivității muncii, ceea ce arată că au acționat și unii factori intensivi în economia țării noastre.

Dintre ramurile economiei, în agricultură, aportul creșterii productivității muncii a fost cel mai ridicat, anihilînd influența negativă a celorlalți doi factori — reducerea populației ocupate și creșterea cheltuielilor materiale de producție; în construcții contribuția acestui factor a fost între 76,4% și 84,9%, cu o relativă stabilitate după anul 1975; în industrie el s-a situat constant peste 64%; în transporturi și telecomunicații aportul productivității muncii a fost cel mai redus, respectiv între 47,2% și 55,6%.

Descrescerea la nivelul întregii economii a rolului productivității muncii în structura factorilor creșterii economice, de la 102,4% în 1970 la 97,2% în 1985, trebuie apreciată și în legătură cu evoluția celui alt factor intensiv și anume reducerea cheltuielilor materiale de producție, în sensul transformării acestora într-un factor efectiv de sporire a venitului național. Avem în vedere că în timp ce în anul 1970 cheltuielile materiale de producție au diminuat cu 6,0% sporul de venit național, în anul 1985 dimpotrivă, ele se vor transforma într-un factor de creștere, aportul lor urmînd să fie de 0,9%. Acest aspect conduce la concluzia că laturile calitative și factorii intensivi s-au extins, în perioada făuririi economiei socialiste, că, deci, potențialul nostru productiv va fi din ce în ce mai eficient utilizat.

Descrescerea continuă la nivelul întregii economii, a rolului factorului cantitativ — volumul populației ocupate, în sporul venitului național, de la 3,6% în 1970 la 2,3% în 1975 și la numai 1,9% în 1985, întărește și mai mult concluzia privind accentuarea caracterului intensiv al creșterii noastre economice, în cincinalul în curs. Dintre ramurile producției materiale industria, transporturile și telecomunicațiile au influențat cu precădere tendința generală. În construcții, menținerea ridicată a contribuției factorului cantitativ este determinată de dinamica populației ocupate, aproape dublă comparativ cu transporturile, telecomunicațiile și mai mare de 3—4 ori față de industrie. În agricultură valoarea negativă a factorului cantitativ este urmarea trecerii masive a populației rurale spre activitățile neagricole.

Asociînd, potrivit Legii pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1981—1985, ritmul mediu anual de creștere a venitului național de 6,1%, care va determina sporirea acestuia cu 134,3% în anul 1985, cu creșterea de numai 10,6% a volumului populației ocupate, în paralel cu sporirea la 89% a ponderii personalului calificat și cu reducerea cu 5,5—6% a cheltuielilor materiale de producție pe seama ridicării indicelui de valorificare a materiilor prime de bază și energiei pe ansamblul industriei (calculat pe baza valorii producției marfă) cu 30% și cu accentuarea celorlalte laturi calitative ale dezvoltării, se ajunge la concluzia că procesul creșterii economice a țării noastre va dobîndi un caracter intensiv. De altfel, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al II-lea Congres al oamenilor muncii „caracteristica generală a planului o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă”⁸⁾, aceasta urmînd să se realizeze tocmai printr-o nouă calitate în economie și în toate domeniile de activitate.

Angelica M. VRABIE
Galați

ADÎNCIREA DEMOCRAȚIEI MUNCITOREȘTI — ELEMENT FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE

PARTICIPAREA directă, activă și eficientă a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea întreprinderilor și instituțiilor, a tuturor unităților socialiste, a întregii societăți, constituie în concepția partidului nostru „o necesitate legică a construcției socialiste, esența însăși a noii noastre orînduirii”. În această concepție proprie, încheată, profund argumentată, elaborată și continuu dezvoltată prin contribuția decisivă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se reflectă poziția fără echivoc a partidului privind unitatea dialectică, indisolubilă dintre socialism și democrație, sensurile innoitoare în permanentă aprofundare și îmbogățire pe care atît socialismul, cît și democrația le capătă în procesul edificării noii noastre orînduirii, precum și răspunderea istorică ce revine partidului în asigurarea rolului conducător al clasei muncitoare în societate, în participarea acesteia, ca și a tuturor categoriilor de oameni ai muncii la decizie, în făurirea unei democrații revoluționare, muncitorești.

Potrivit riziunii partidului nostru, noua orînduire trebuie să fie nu numai o societate în stare să asigure membrilor săi o viață materială și spirituală demnă, civilizată, să satisfacă din pînă necesitățile raționale ale acestora, dar și o societate capabilă să realizeze cele mai înalte aspirații de libertate și fericire, posibilități de participare nestîngherită a oamenilor muncii, fără nici un fel de discriminare națională sau de altă natură, la conducere. Necesitate intrinsecă a organizării, funcționării și afirmării valorice a noii orînduirii, democrația muncitorească constituie un factor esențial al sudării societății și unirii tuturor eforturilor în realizarea progresului general și armonios al patriei. Ea contribuie la dezrădăcirea și soluționarea la timp a contradicțiilor vieții noastre sociale, reprezentînd, totodată, cadrul adecvat de afirmare a rolului politic conducător al partidului în toate domeniile de activitate, a rolului conducător al clasei muncitoare, de manifestare largă a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate.

Legitimitatea istorică și superioritatea de fond a democrației muncitorești emană, potențial, din specificul calitativ al relațiilor politice, economice și sociale pe care socialismul este chemat să le realizeze, din statutul social și politic radical modificat al clasei muncitoare și celorlalte categorii de oameni ai muncii, din sistemul de instituții, norme și principii, drepturi, libertăți și îndatoriri menite să asigure participarea activă și efectivă a maselor la conducerea societății, la făurirea propriului lor destin. Premisele fundamentale ale înfăptuirii unei astfel de democrații noi, revoluționare, pentru cei ce muncesc le constituie deținerea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii; existența și continuă perfecționare a relațiilor de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție, stăpînirea avuției naționale de către cei ce muncesc; suprimarea exploatării și a oricărui discriminării sociale și naționale; afirmarea principiilor socialiste de repartitie, ale echității și justiției; înfăptuirea deplină egalității în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate; făurirea și dezvoltarea necontenită a unui cadru organizatoric și instituțional cuprinzător și suplu, în măsură să antreneze și să stimuleze participarea maselor largi la conducerea societății, la făurirea conștientă a propriului viitor; promovarea largă a unui climat de conlucrare activă și eficientă între organele de conducere și cetățeni, întemeiat pe responsabilitate socială, conștiință politică ridicată, competență, ordine și disciplină, pe respectul legilor și normelor de conviețuire socială. Prin natura sa, societatea socialistă este în măsură nu numai să proclame dar și să asigure practic un conținut real drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, să ofere un cadru adecvat pentru participarea efectivă și responsabilă a oamenilor muncii la actul decizional.

Evident, esența revoluționară a funcțiilor și rolului democrației muncitorești, socialiste nu se realizează de la sine. Marea complexitate a proceselor revoluționare — sociale și naționale — ale lumii contemporane, diversitatea uriașă a condițiilor și situațiilor în care are loc edificarea noii orînduirii în epoca noastră ridică importante sarcini și elemente inedite

a căror soluționare teoretică și practică nu se poate asigura doar prin invocarea unor teze elaborate în alte etape istorice și nici prin copierea diverselor experiențe generate de alte condiții, desconsiderîndu-se raportul dialectic dintre general, particular și individual. Sporește în aceste împrejurări în mod considerabil răspunderea forțelor politice și sociale revoluționare pentru găsirea și continuă perfecționare a formelor și metodelor de organizare și conducere a vieții sociale care, răspunzînd realităților și cerințelor concrete, să contribuie, totodată, cît mai eficient la impulsivitatea energiilor creatoare și unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii în vederea accelerării și valorificării cît mai depline a resurselor noului tip de progres social. Aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum arată experiența, existența ca atare a temeliiilor economice, sociale, politice socialiste nu duce de la sine la afirmarea unei democrații autentice, revoluționare, nu constituie o garanție suficientă împotriva distorsiunilor, abuzurilor, ilegalităților.

Purtător al celor mai avansate idealuri de dreptate, echitate și egalitate socială și națională, al celor mai glorioase tradiții de luptă pentru progres, libertate și independență națională, partidul nostru, întemeindu-și politica, acțiunile pe generalizarea experienței proprii și pe concluziile desprinse din evoluția societății contemporane, a promovat, cu deosebire după Congresul al IX-lea, din inițiativa și prin contribuția nemijlocită a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o vastă activitate politică, organizatorică și ideologică pentru elaborarea, aplicarea și verificarea practică a unui întreg ansamblu de măsuri menite să asigure dezvoltarea continuă a democrației socialiste, muncitorești, participarea nemijlocită a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la conducerea societății. Totodată, partidul a luat atitudine intransigentă față de greșelile, ilegalitățile și abuzurile comise în trecut, a acționat cu hotărîre pentru înlăturarea cauzelor care au făcut posibile asemenea manifestări, pentru evitarea repetării lor.

Din inițiativa și sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în țara noastră a fost creat și se perfecționează continuu, un sistem cuprinzător și dinamic, unic în felul său, al democrației muncitorești, socialiste, care întruchiează atît cadrul instituțional-organizatoric și juridic în măsură să faciliteze și să impulsioneze participarea activă și efectivă a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea vieții sociale, cît și drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor în societatea noastră, principiile și normele funcționării vieții democratice, ale asigurării climatului de conviețuire civică întemeiată pe demnitate, dreptate, egalitate, pe umanism revoluționar.

Spiritul novator, realist, profund revoluționar ce caracterizează întreaga activitate teoretică și practică a partidului nostru își găsește o strălucită intruchipare în ansamblul de măsuri ce se referă la instituționalizarea și dezvoltarea atribuțiilor adunărilor generale ale oamenilor muncii și consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice și sociale, legiferarea și organizarea sistematică a congreselor și conferințelor pe domenii, ca și a organismelor permanente ale acestora la nivel național și în lărgirea și aprofundarea continuă a acelor laturi ale organizării politice a societății noastre care exprimă angajarea nemijlocită a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducere, elaborarea și înfăptuirea politicii partidului. Congresul consiliilor oamenilor muncii, Consiliul Național al Oamenilor Muncii, celelalte congrese și consilii hotărîsc în problemele fundamentale ale politicii interne și externe ale României. Ele reprezintă, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, „o formă nouă, superioară, de planificare și conducere a societății, în care masele populare participă direct la elaborarea hotărîrilor, la înfăptuirea lor”.¹⁾

Departate de a se reduce la elementele formal-juridice, sistemul democrației noastre muncitorești se impune, tot

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Ed. politică, București, 1978, p. 294.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, Ed. politică, București, 1981, p. 44.

mai evident, ca o expresie și, totodată, ca o condiție esențială a realizării practice a posibilităților pe care noua societate le oferă pentru stăpânirea propriei sale dialectici, pentru asigurarea corelării cât mai judicioase a tuturor laturilor vieții sociale, pentru dezvoltarea rapidă, armonioasă și echilibrată a societății. El cuprinde într-o viziune unitară, integratoare atât domeniul politico-juridic, activitatea statului și instituțiilor sale, cât și domeniul vieții economice și sociale, sfera hotărâtoare a vieții sociale — producerea bunurilor materiale și spirituale —, domeniul culturii și învățămîntului, al educației și vieții spirituale a societății. În cadrul acestui sistem, activitatea partidului — forța politică conducătoare — se îmbină cu cea a organelor de stat, a organismelor de participare nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea în toate domeniile, cu activitatea organizațiilor de masă și obștești, a Frontului Democrației și Unității Socialiste.

O semnificație deosebită pentru întreaga viață democratică a societății o are faptul că partidul nostru și-a asumat înalta misiune de a asigura exercitarea de către clasa muncitoare a rolului conducător în societate. Partidul pornește în această privință de la aprecierea că producătorii de bunuri materiale și spirituale, clasa muncitoare — în calitate de clasă conducătoare a societății — trebuie să fie prezenți nemijlocit în toate organele de conducere ale statului, în organizațiile obștești, în partid, în conducerea sa. E cunoscut în acest sens că în toate consiliile de conducere din întreprinderi și centrale, în cele din cercetare, învățămînt și cultură, în consiliile de conducere ale ministerelor, cel puțin 30 la sută din totalul membrilor sînt muncitori și alți oameni ai muncii din producție. „Destinul clasei muncitoare, bunăstarea sa — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt destinul și bunăstarea întregii națiuni”.

Realitate social-politică fundamentală, cu multiple implicații pentru fizionomia poporului și perspectivele dezvoltării acestuia, rolul conducător al clasei muncitoare conferă democrației noastre socialiste o serie de trăsături importante. Clasa muncitoare aduce cu sine o vastă experiență în organizarea și unirea maselor în lupta pentru prefacerea revoluționară a societății, în edificarea noii orînduirii. Ea cultivă și dezvoltă sentimentul oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale și grija pentru o cât mai judicioasă și eficientă gospodărire a acestora, înalta răspundere față de suveranitatea poporului și independența națională a țării, pentru viitorul națiunii. Rolul conducător al clasei muncitoare întrunește consensul național general și se realizează prin alianță și unitate cu toate categoriile de oameni ai muncii, în condițiile influenței hotărâtoare pe care această clasă o exercită prin politica și concepția despre lume și viață, prin idealul socialist și comunist, asupra fizionomiei și comportamentului întregului popor. Toate acestea imprimă democrației socialiste dinamism, deschidere și receptivitate față de ceea ce e nou și avansat, umanism revoluționar, pe scurt, însușirea de democrație muncitorească.

În esența sa, democrația muncitorească este străină oricăror tendințe birocratice sau de formalism. Ea este incompatibilă cu viziunile liberaliste, mic-burghize, cu spiritul anarhic și încălcarea legilor țării, a disciplinei în muncă și normelor de conviețuire socială. Dimpotrivă, ea este o democrație a faptelor concrete, a analizelor și soluțiilor temeinice, implicînd spirit de disciplină și ordine, înaltă responsabilitate în întreaga activitate, angajare socială revoluționară, comunistă în soluționarea tuturor problemelor.

Inedit istoric al democrației muncitorești, socialiste rezidă astfel în faptul că ea întrușchipează sistemul de organizare și funcționare a relațiilor sociale corespunzător cu cerințele promovării consecvente a intereselor fundamentale ale oamenilor muncii, în frunte cu clasa muncitoare, asigură participarea conștientă și crescîndă a întregului popor la conducerea societății, la înfăptuirea idealului socialist și comunist. Ea contribuie la îmbinarea armonioasă a intereselor generale ale colectivității cu cele ale fiecărei clase și categorii sociale, ale fiecărui cetățean, permite și solicită înflorirea largă a capacităților și talentelor fiecărui om al muncii, manifestarea neîngrădită a personalității, în acest fel răspunzînd țelurilor profund umaniste ale ridicării oamenilor la rangul de stăpîni ai relațiilor și mișcării sociale, de făuritori conștienți ai viitorului comunist.

În strînsă corelare cu obiectivul strategic de trecere a României din stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată din punct de vedere economic, cu exigențele perfecționării întregii activități de planificare și conducere economico-socială, ale realizării unei noi calități a muncii și a vieții, se impune trecerea la o nouă calitate și în activitatea organelor de conducere colectivă. În acest sens, Congresul al II-lea al oamenilor muncii a stabilit măsuri pentru îmbunătățirea activității adunărilor generale ale oamenilor muncii, a celorlalte organe de conducere colectivă, pentru perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă.

*) Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, Ed. politică, București, 1981, p. 9.

Sporesc în mod considerabil atribuțiile și răspunderile adunărilor generale și ale consiliilor oamenilor muncii în conducerea activității economice și sociale. Ele sînt chemate să acționeze cu toată răspunderea pentru folosirea cu maximum de eficiență a tuturor capacităților de producție, a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă. Valorificarea cât mai eficientă a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, economisirea lor severă, realizarea producției fizice și nete, asigurarea unor produse de calitate superioară, îndeplinirea necondiționată a sarcinilor de export, sînt doar cîteva din sarcinile ce se impun cu acuitate în actuala etapă în munca organelor colective de conducere. Lărgirea atribuțiilor adunărilor generale, organe supreme ale conducerii în întreprinderi și instituții, e de natură să ofere un cadru optim pentru dezbaterile fructuoase și responsabilă a sarcinilor economice, să stimuleze puternic inițiativa creatoare a maselor în înfăptuirea exemplară a planului de dezvoltare economico-socială.

Un rol deosebit în promovarea unei noi calități a muncii revine consiliilor oamenilor muncii. Prezența în toate sectoarele de activitate a peste 6000 de consilii ale oamenilor muncii, la activitatea cărora participă circa 114000 de oameni ai muncii, cadre de conducere, activiști de partid și de stat, din care peste 30 la sută sînt muncitori din producție, oferă ample posibilități de cuprindere și impulsioneare a activității economice și sociale. Consiliile oamenilor muncii poartă răspunderea pentru elaborarea planurilor tuturor unităților, ele conduc nemijlocit activitatea economico-socială a acestora, acționînd ca organe ale auto-conducerii și autogestiunii, răspunzînd pentru activitatea lor în fața colectivelor de oameni ai muncii.

Pentru mai buna coordonare a activității organelor colective de conducere din întreprinderi și instituții s-a hotărît constituirea consiliilor județene ale oamenilor muncii în care să fie reprezentate toate unitățile industriale, de transport, finanțe, și comerț din județul respectiv. Avînd în vedere că adunările generale semestriale dezbate toate problemele unităților respective, s-a stabilit să se organizeze o adunare generală specială, în lunile septembrie-octombrie, pentru discutarea și adoptarea planului de producție al anului următor. Toate aceste măsuri reflectă preocuparea partidului de a ridica și mai mult rolul consiliilor oamenilor muncii și al adunărilor generale în conducerea activității economico-sociale.

În consiliile oamenilor muncii urmează să se discute propunerile de numire a noilor cadre de conducere — director, inginer și, alte cadre —, înainte de adoptarea deciziilor respective de către organele superioare. Totodată, propunerile de numire a directorilor și altor cadre de conducere vor fi supuse și aprobării adunărilor generale sau conferinței reprezentanților oamenilor muncii. Pornind de la calitatea și răspunderea pe care aceste foruri le au în buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată, primirea de noi membri în întreprinderi sau instituții urmează să se facă cu aprobarea consiliului de conducere și a adunării generale din secția sau sectorul în care aceștia doresc să lucreze. De asemenea, încălcarea normelor de ordine și disciplină care necesită sancționarea sau îndepărtarea unei persoane din colectiv, propunerea de sancționare sau îndepărtare vor fi discutate în cadrul colectivului respectiv. Asemenea măsuri vor trebui să ducă la sporirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii față de starea de ordine și disciplină din unitățile economice și sociale, față de creșterea continuă a avuției naționale, promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste, asigurarea unui climat sănătos de muncă și creație.

Între rolul politic conducător al partidului și rolul de clasă conducătoare al muncitorimii în viziunea partidului nostru nu există nici o contradicție, ele condiționîndu-se reciproc. Nu se poate vorbi de rolul politic conducător al partidului, arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fără a asigura conducerea de către clasa muncitoare a tuturor domeniilor. Tot așa, după cum nu se poate asigura rolul conducător al clasei muncitoare fără recunoașterea și exercitarea rolului politic al partidului revoluționar, al partidului comunist. Partidul nostru pornește consecvent de la faptul că realizarea rolului conducător al clasei muncitoare și a rolului politic conducător al partidului se poate înfăptui numai pe baza unei largi democrații revoluționare, muncitorești, socialiste. Creșterea continuă a rolului partidului în toate domeniile de activitate — creștere impusă atât de exigențele noii etape de dezvoltare a societății noastre cât și de complexitatea vieții internaționale — se află, deci, în cea mai strînsă legătură și interdependență cu afirmarea formelor democratice de conducere a societății. „Partidul — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — conduce nu în numele, ci împreună cu clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor”.

Iată, dar, repere ale democrației tot mai profunde a societății noastre, democrație care conferă noi și însemnate valențe personalității umane, ridicată în anii socialismului pe culmi dintre cele mai înalte.

prof. dr. Vasile NICHITA

CALITATE SPORITĂ CU COSTURI REDUSE

„R.E.” militează pentru aplicarea gestiunii calității produselor

CREȘTEREA CALITĂȚII și competitivității produselor în condițiile reducerii cheltuielilor de fabricație și, în primul rând, a celor materiale reprezintă în toate întreprinderile din economia națională un imperativ de bază pentru amplificarea gradului de satisfacere a cerințelor consumatorilor industriali și ale populației cu o eficiență înaltă la producător.

În cadrul instrumentelor de acțiune disponibile pentru realizarea simultană în unitățile economice a celor două obiective majore — sporirea calității și reducerea costurilor — evidențiem din nou ca fiind deosebit de eficientă în practică aplicarea gestiunii calității produselor. Această metodă acționează pe baza principiului că printr-o creștere relativ redusă a cheltuielilor cu prevenirea apariției defectelor de calitate se obține o diminuare a costurilor cu identificarea lor și o scădere substanțială a celor datorate defectelor de calitate și remedierii lor, în așa fel încît pe ansamblu cheltuielile totale cu calitatea se reduc considerabil. În acest context, revenim asupra cerinței extinderii aplicării gestiunii calității*, prezentînd experiența dobîndită în acest domeniu în cadrul întreprinderii optice române din București, unde calitatea produselor reprezintă, poate mai mult decît în alte domenii de activitate, o problemă deosebită, date fiind specificul produselor realizate, complexitatea și finețea operațiilor tehnologice specifice industriei de optică și mecanică fină.

Etape ale unei implementări operative și eficiente

INTRODUCEREA GESTIUNII calității la I.O.R. s-a realizat în mai multe etape, care au reprezentat perfecționări succesive ale modalităților de lucru utilizate :

1 În primul rînd s-a avut în vedere elaborarea unei metodologii proprii de aplicare cu aparatul matematic necesar, pe de o parte, și grefarea acesteia pe o familie de produse, pe de altă parte. Metodologia a fost elaborată

* Vezi și „R.E.” nr. 32, 48 din 1976, 8, 24, 46 din 1977, 37 și 50 din 1978, 19 și 26 din 1979, 23 și 36 din 1980 și 24 din 1981

într-o primă variantă și verificată din punct de vedere al aparatului matematic utilizat prin aplicarea gestiunii calității din anul 1979 la anumite sortimente de produse, iar ulterior, pe baza experienței cîștigate, a fost extinsă și la alte familii de microscopae.

2 În cursul anului 1980 metodologia a fost dezvoltată, constituindu-se într-un veritabil instrument de lucru capabil să prelucreze datele referitoare la costurile cu calitatea din cvasitotalitatea punctelor procesului tehnologic de fabricație și procesului de consum la beneficiar, în perioada de garanție. Noua formă a fost astfel concepută încît să fie cu ușurință implementată pe calculator ; folosindu-se experiența acumulată în aplicarea gestiunii calității la trei tipuri de microscopae, au fost realizate într-un timp relativ scurt etapele de analiză și proiectare, ajungîndu-se ca în 1981 să fie în curs de finalizare etapa de implementare cu date reale din procesul de producție și exploatare. Fără a simplifica algoritmul de calcul, capabil să evidențieze și cele mai mărunte costuri cu noncalitatea, au fost realizate într-un timp foarte scurt o serie de programe care, în primul rînd, vor folosi actuala bancă de date restrînsă, față de datele reclamate de gestiunea calității. Astfel, programele realizate vor fi adaptate la nivelul posibilităților actuale de obținere a informațiilor necesare și aplicare efectivă. Pentru elaborarea programelor nu s-a adoptat varianta aplicării gestiunii calității globale, pe întreaga producție a întreprinderii, întrucît aceasta are caracter neomogen din punct de vedere al tipurilor de produse.

3 În anul 1981 preocupările de adaptare la specificul producției au fost continuate și amplificate, avînd în vedere caracteristicile producției fizice din semestrul I a.c., cînd datorită numărului mare de tipuri de produse și a seriilor relativ mici au apărut fenomene specifice care au determinat aplicarea gestiunii și a bilanțului valoric al calității într-un mod special, în vederea desprinderii unor concluzii elocvente. În acest sens s-a acționat în vederea analizării și comensurării costurilor în detaliu, avînd în vedere existența unei diversități de costuri cu valoare redusă,

dar a căror însumare reflectă posibilități importante de rentabilizare a activității productive. Din această categorie de costuri fac parte, de exemplu, costurile cu resortarea produselor, re-inspecția și probele repetate. De exemplu, dacă la nivel de produs aceste costuri sînt de 203 lei, 42 lei, 102 lei și respectiv 55,90 lei (pentru familia microscopae), la nivelul întregii producții aceste costuri se ridică la suma de 432 067 lei. Avîndu-se în vedere aceste aspecte, s-a extins aplicarea gestiunii calității în acest an și la microscopul MI, întregindu-se familia de microscopae analizate.

Urmărind eficiența obținută în 1981 în aplicarea gestiunii calității, relevant este faptul că la noul bilanț al calității se poate constata o reducere de costuri ale calității față de vechiul bilanț în valoare de 200 809 lei la cheltuielile cu identificarea defectelor (sumă care reprezintă 47,6% din reducerea de costuri preconizată prin aplicarea gestiunii calității), precum și la costurile defectelor. Avînd în vedere aceste reduceri, cît și sporirea cu 18 000 lei a costurilor cu prevenirea defectelor pe baza cărora s-au obținut, rezultă economii totale în valoare de 292 737 lei, adică 16,8% din costurile totale cu calitatea și noncalitatea produselor analizate (numai pentru familia de microscopae). Măsurile care au condus în cadrul gestiunii calității la obținerea acestor realizări în condițiile sporirii performanțelor și competitivității produselor au fost: întărirea controlului la preluarea reperelor de la secțiile optic și mecanic pentru secția montaj, diminuarea volumului de muncă de control prin renunțarea la operațiile care nu erau relevante, asigurarea de asistență tehnică din partea tehnologilor proiectanți ș.a.

Cerințe ale maximizării efectelor obținute

DUPĂ PĂREREA NOASTRĂ, rezultatele obținute pot fi substanțial îmbunătățite dacă vor fi folosite și mai riguros posibilitățile gestiunii calității printr-o serie de acțiuni care prezintă interes pentru toate întreprinderile care urmăresc în continuare sporuri de calitate cu costuri reduse și după aplicarea în-

tr-o primă fază a acestei metode. Pentru maximizarea efectelor obținute în perioada următoare, un accent deosebit se pune pe coordonarea mai bună a acestei activități, motiv pentru care s-a întocmit un scenariu de urmărire și desfășurare a aplicării gestiunii calității. Dar pentru ca el să devină funcțional, cu o eficiență înaltă, considerăm că se impune:

- crearea unui colectiv de coordonare, direcționare și urmărire a problemelor gestiunii calității, format din 3—6 cadre cu pregătire superioară și medie (în funcție de numărul de produse analizate și de volumul producției), care să inițieze compartimentele ce vor colabora asupra modalităților specifice metodologiei, să conducă analizele datelor din bilanțul calității, să urmărească modul de aplicare a măsurilor generate de gestiunea calității, să repartizeze diferitelor compartimente realizarea acestor măsuri, să perfecționeze metodele gestiunii calității prin adaptarea dinamică a acestora la procesele de producție specifice, să culegă concluziile aplicării gestiunii calității pe mai multe produse, asigurând prelucrarea statistico-matematică a rezultatelor în vederea ridicării calității noilor produse încă din faza de concepție-proiectare;

- în desfășurarea etapizată a activităților pe care le presupune sporirea eficienței în aplicarea gestiunii calității, conform scenariului, o primă etapă o reprezintă activitatea de culegere a datelor în cadrul compartimentelor funcționale. Aceste date aflate pe documente primare sînt verificate și validate total sau parțial de C.G.C. (colectivul gestiunii calității) în special din punct de vedere al volumului de informații necesar și, în funcție de volumul de informații, acestea sînt prelucrate de C.G.C. sau pe calculator.

În urma prelucrării datelor rezultă liste finale și liste provizorii care conțin informații sintetice pe produs și categorii de costuri ordonate după diverse criterii (în ordinea valorii lor, de exemplu). O importanță specială se cere acordată listei care conține, pe lângă valorile costurilor, indicatorii specifici, precum și cauzele, respectiv soluțiile prevăzute pentru eliminarea acestor costuri. Listele elaborate vor fi analizate de „Colectivul mixt de analiză” pe care îl preconizăm să aibă drept nucleu C.G.C. și să fie format din proiectanți tehnologi, specialiști din producție, controlori, economiști cu activitate legată de produsele analizate.

Colectivul mixt de analiză condus de C.G.C. analizează toate aspectele legate de apariția costurilor cu calitatea și noncalitatea, propunînd în final mai multe variante de seturi de măsuri în cadrul unor consfătuiri de lucru (zile de analiză a bilanțului calității organizate cu aceeași frecvență cu care se

calculează bilanțul calității). După calcularea costurilor acestor seturi de măsuri, se poate determina varianta optimă de aplicat sau eventuala atingere a unui optim local ce incumbă măsuri speciale prevăzute în metodologie. Odată precizată varianta aleasă pentru aplicare devine posibilă repartizarea pe compartimente a măsurilor, cu detalierea pe termene a punerii lor în aplicare. Modalitățile de aplicare a măsurilor se stabilesc de către colectivul mixt de analiză care realizează și urmărirea respectării aplicării lor din punct de vedere tehnologic și al încadrării în termenele stabilite, fiecare în compartimentul în care își desfășoară activitatea.

Din urmărirea acestui scenariu de aplicare rezultă două categorii de costuri: pentru activitatea de gestiunea calității și pentru aplicarea măsurilor propuse de activitatea de gestiune a calității. Dacă prima categorie de costuri implică retribuția unui număr de 3 pînă la 6 cadre, cea de a doua categorie prevede o serie de cheltuieli cu un cuantum apreciabil, devansate însă substanțial și în timp scurt de sporurile de calitate astfel realizate. Date fiind considerentele prezentate, considerăm adecvată finanțarea acestor măsuri în aceleași condiții cu planul MTO, planul calității etc., care au un ciclu bine precizat în activitatea întreprinderilor.

Odată cu trecerea la generalizarea aplicării gestiunii calității pentru întreaga producție, la I.O.R. se are în vedere posibilitatea de control a corectitudinii prelucrării datelor (colectare, perforare, actualizare etc.) prin utilizarea conturilor financiare sintetice care au fost dezvoltate în analitic pe tipuri de costuri. La întreprinderile cu puține tipuri de produse, cu produse de serie mare, aceste conturi se pot utiliza și ca instrument de calcul efectiv al costurilor. Rămîne însă de verificat rentabilitatea în cazul I.O.R. a ținerii acestor conturi în activitatea de aplicare a gestiunii calității.

Evoluția dinamică a modalităților de aplicare a gestiunii calității relevă și alte măsuri ce pot îmbunătăți rezultatele implementării acestei metodologii. Astfel, avem în vedere introducerea drept cost al gestiunii calității, a pierderilor tehnologice, pe de o parte pentru urmărirea acestora și pe de altă parte pentru stimularea reducerii lor continue prin măsuri generate din analizele gestiunii calității. Aceasta presupune generalizarea utilizării fișei individuale de planificare și pontaj, cu ajutorul căreia se pot evidenția printr-o codificare minimă o serie de costuri legate de activități ce intră sub incidența gestiunii calității.

Dan Anghel CONSTANTINESCU
Întreprinderea optică română
 București

În întîmpinarea zilei de 23 August

Producție fizică și netă peste plan

- Printr-o bună organizare a muncii și a producției, COLECTIVUL RAFINĂRII DE PETROL PLOIEȘTI — unitate fruntașă pe primul semestru 1981 — a depășit în perioada scursă din acest an producția fizică și cea marfă cu 24,1 și, respectiv, 20,8 la sută. În condițiile creșterii cu 27,2 la sută a productivității muncii, valorificării superioare a „aurului negru”, au fost livrate economiei naționale, pînă la data de 12 august, peste prevederi, mai bine de 200 000 tone derivate din țitei.

- Prin punerea în aplicare a unui amplu program de măsuri tehnice și organizatorice vizînd îmbunătățirea aprovizionării cu materii prime și materiale și creșterea ritmului de uzinare și montare pe toate fazele fluxului de producție, COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII DE VAGOANE ARAD a licrat peste hotare, în plus față de planul la export, de la începutul anului și pînă acum, aproape 200 de vagoane de marfă și 112 vagoane de călători.

- Preocuparea COLECTIVULUI ÎNTREPRINDERII FORESTIERE DE EXPLOATARE ȘI TRANSPORT DIN PITEȘTI pentru onorarea exemplară a sarcinilor de plan revenite la producția fizică s-a soldat, în perioada parcursă din acest an, cu realizarea unor însemnate cantități suplimentare de bunuri materiale destinate atît beneficiarilor interni, cit și celor de peste hotare, printre care: 4 100 mc lemn pentru celuloză, 2 820 mc bușteni pentru industrializare, 1 200 mp uși-ferestre, mobilă și piese de mobilier în valoare totală de 6 milioane lei.

- COLECTIVUL ÎNTREPRINDERII DE MATERIALE DE CONSTRUCȚII BUZĂU a obținut în perioada ce a trecut din acest an însemnate depășiri de plan la producția fizică: 500 mc prefabricate din beton armat, 2,5 km de tuburi „Premo”, 1,7 milioane blocuri de zidărie și 700 mc agregate minerale. Concomitent s-a înregistrat o producție netă suplimentară de 2,5 milioane lei și beneficii în valoare de 1,2 milioane lei.

- ÎNTREPRINDEREA DE ARMĂTURI INDUSTRIALE DIN OȚEL STREHAIA a produs și livrat în plus beneficiarilor de la începutul anului 15 000 pompe centrifuge diverse pentru industrie, agricultură, pentru alte ramuri ale economiei naționale, multe dintre ele solicitate la export. Însoțit de reducerea cu 73 de lei a cheltuielilor materiale sub nivelul stabilit, succesul a permis colectivului să depășească cu aproape 15 procente producția netă, să înregistreze însemnate sporuri la ceilalți indicatori cantitativi și calitativi ai planului economic.

- MINERII DE LA SOTÎNGA ȘI FILIPEȘTI DE PĂDURE au realizat în primele șapte luni din acest an la producția fizică un plus de 20 000 tone lignit, care a și fost livrat termocentralelor. În același timp, colectivele amintite, care au fost dotate anul acesta cu noi complexe mecanizate de fabricație românească, au realizat o producție netă dublă comparativ cu cea planificată și o depășire cu aproape 12 milioane lei a volumului de beneficii.

PRODUCTIVITATEA MUNCII la baza creșterii eficienței economice

ACCENTUAREA ROLULUI factorilor intensivi de creștere, trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate economico-socială depind într-o măsură hotărâtoare de nivelul atins în creșterea productivității muncii atât în cadrul fiecărei întreprinderi, centrale și ramuri de activitate, cât și pe ansamblul economiei naționale, ca o condiție prioritară a sporirii gradului de folosire a potențialului tehnico-economic și uman disponibil, a valorificării superioare a resurselor materiale, cu efecte pozitive asupra nivelului eficienței economice.

Pornind de la importanța pe care o are productivitatea muncii în sporirea valorii nou create și maximizarea eficienței, economice, ne propunem să analizăm, pe exemplul Centralei industriei bumbacului, rezultatele obținute și mai ales direcțiile de acțiune pe linia creșterii rapide și continue a productivității muncii.

Factori de influență

DINAMICA productivității muncii în ultimii ani reliefează faptul că s-au înregistrat creșteri importante de la o perioadă la alta, atât la nivelul centralei, cât și al întreprinderilor subordonate (tabelul). Aceste

ții muncii. Procesul tehnologic în flux continuu specific activității din filaturi și țesătorii face posibilă și necesară extinderea poliservirii, pe baza normării corespunzătoare a muncii, în funcție de specificul fiecărei secții de producție. Pe baza studiilor și analizelor ergonomice întreprinse privind organizarea optimă a locurilor de muncă, utilizarea rațională a timpului de lucru, s-a asigurat un nivel ridicat de folosire a forței de muncă și reducerea consumului de forță de muncă pe unitatea de produs, paralel cu scăderea ponderii personalului muncitor care nu-și realizează norma de producție. Astfel, de la începutul anului ponderea muncitorilor care nu-și realizau norma s-a diminuat cu 5-6%, ceea ce a contribuit cu circa 3% la creșterea productivității muncii.

Adâncirea poliservirii a fost completată și de acțiunea privind creșterea calificării și îndemnării lucrătorilor, prin organizarea — pe baza unor planuri anuale — a unor forme variate de calificare (de la calificarea la locul de muncă, până la cursuri speciale de calificare) care au asigurat adaptarea într-o măsură tot mai mare a forței de muncă la mașinile și utilajele noi, cu care sînt dotate întreprinderile. Lărgirea poliservirii a fost posibilă și ca urmare a măsurilor întreprinse privind trecerea direct în producție a circa 30% din personalul indirect productiv și de deservire, acțiune care pînă în prezent

punct de vedere o preocupare mai susținută din partea factorilor de răspundere pentru înlăturarea pe cît posibil a fluctuației, stabilizarea în mai mare măsură a personalului, folosirea integrală a timpului de lucru, ca măsuri concrete pentru extinderea poliservirii, creșterea cantitativă și calitativă a producției realizate și, pe această bază, sporirea productivității muncii.

B. Introducerea pe scară largă a noilor cuceriri ale progresului tehnico-stiințific în toate fazele procesului de producție, acțiune care s-a desfășurat în mod unitar, coordonată la nivelul centralei, prin participarea tuturor colectivelor de cercetare și proiectare tehnologică din fiecare întreprindere. Aceasta a permis dirijarea întregului proces pe baza unui plan bine fundamentat, cu termene și responsabilități și a cărei finalizare a contribuit într-o proporție de 3-4% la creșterea mai rapidă a productivității muncii.

În această perioadă au fost introduse în producție unele tehnologii noi și au fost perfecționate cele existente (tehnologia de prelucrare a amestecului de fibre bumbac cu conținut crescut de celofibră, tehnologia de utilizare a coloranților și produselor auxiliare în industria textilă, procese tehnologice de finisare diferențiată pe faze de pregătire etc.), au fost mecanizate o serie de operații și modernizate unele mașini (operația de transport în finisaj, mașinile de înleiat tip „Metalul Roșu” etc.); toate acestea au contribuit la creșterea productivității muncii cu circa 3%. Paralel cu promovarea unor tehnologii noi, s-a acordat o atenție deosebită introducerii unor noi produse a căror realizare este în mare măsură rod al cercetării proprii (țesături scâmoșate pentru lenjeria de corp cu fire, cu conținut mărit de materiale recuperabile la „U.T.A.”, „Moldova”, Galați, „Dunăreana”; produs chimic, realizat în filaturile de bumbac, pentru reducerea aderenței firelor pe manșoane, la flayere și mașini de filat cu inele și care a asigurat reducerea efortului valutar cu peste 250 000 lei valută (la Filatura română de bumbac, întreprinderile textile din Pitești și Lugoj etc.).

Acțiuni conjugate în sprijinul sporirii rodniceii muncii

REZULTATELE obținute pînă în prezent sînt, fără îndoială, importante; ele nu reflectă în întregime însă posibilitățile tehnice, materiale și umane de care dispune centrala pe linia sporirii mai rapide a productivității muncii, în condițiile maximizării valorii nou create și creșterii eficienței economice. Analiza atentă reliefează o serie de rezerve a căror mobilizare poate aduce un aport important la realizarea integrală a prevederilor de plan pe acest an la îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite prin planurile de măsuri. Localizate la nivelul unităților economice, aceste rezerve se referă, în principal, la:

● **Perfecționarea desfășurării proceselor tehnologice la unele întreprinderi.** Urmărirea atentă a desfășurării ciclurilor de producție evidențiază faptul că, la unele întreprinderi, se menține încă o anumită indisciplina tehnologică în

Dinamica productivității muncii
1977 = 100%

Întreprinderea	1978	1979	1980	Sem. I
				1981
„Dacia” București	104.9	99.3	116.2	88.3
„Suveica” București	108.8	131.8	139.3	105.7
„Textila” Arad	105.5	117.1	127.5	105.3
„Textila” Pitești	116.2	121.5	145.5	113.2
„Oltul” Sf. Gheorghe	102.7	100.7	105.5	104.9
„Bucegi” Pucioasa	107.9	108.1	127.2	106.9
„Textila” Galați	102.0	125.3	140.5	100.9
„Textila” Tirnava	105.4	119.5	125.8	104.5
„Textila” Timișoara	104.3	104.7	126.8	114.0
Total Centrala industriei bumbacului	105.1	114.0	125.1	103.1

rezultat au fost posibile ca urmare a eforturilor depuse pentru realizarea integrală a prevederilor de plan și aplicarea fermă a unor măsuri tehnico-organizatorice.

Analiza factorială reliefează faptul că în dinamica ei productivitatea muncii a fost influențată de o triplă suită de factori și anume: progresul tehnico-stiințific, perfecționarea organizării conducerii producției și a muncii și creșterea calificării lucrătorilor, a îndemnării acestora. Din multitudinea acestor factori se desprind două direcții prioritare, specifice activității centralei, și anume:

A **Extinderea poliservirii ca formă principală de sporire a îndemnării lucrătorilor și de creștere a productivității**

a fost finalizată în proporție de 80-85%.

Analiza detaliată a gradului de folosire a forței de muncă și a rezultatelor privind poliservirea scoate însă în evidență existența unor diferențieri între întreprinderi, datorate atât nivelului diferit al dotării tehnice și calificării, cât și tendinței de deplasare a forței de muncă (în majoritate femei) spre alte ramuri industriale în care se lucrează în două schimburi. Faptele dovedesc că tocmai în întreprinderile în care se înregistrează o fluctuație mai mare și care au și un nivel de utilizare a timpului de lucru mai redus (întreprinderile textile Galați, „Oltul”, I.T.A. etc.) gradul de realizare anormel este mai scăzut. Apare necesară din acest

desfășurarea acestora. Astfel, în filaturi este necesară stabilirea într-o mai mare măsură a unor criterii tehnologice concordante cu destinația firelor în rețelele de amestec, creșterea omogenității amestecurilor, asigurarea unui reglaj corespunzător la unii parametri de lucru ai utilajelor, cu consecințe directe asupra nuanțelor de culoare, caracteristicilor și aspectului unor fire și, implicit, calității produselor realizate.

La țesături, analiza întreprinsă numai la operația de înclaiat a evidențiat o serie de rezerve pe linia respectării rețelei de înclaiere, reglării corespunzătoare a temperaturii cilindrilor de uscare și care determină în final reducerea procentului de deșeuri, a ruperilor în faza de țesut etc. (la „Ardeleana”, Pitești, „Dunăreana”, Lugoj, Slatina, Vaslui). La aceasta trebuie să mai adăugăm necesitatea creșterii preocupărilor pentru funcționarea la întreaga capacitate a tuturor dispozitivelor și instalațiilor (cum este cazul dispozitivului de îndreptare a bătăturii la secția finisaje și instalația de răcire a soluției la operația de mercerizat) cu implicații directe asupra eliminării întreruperilor nejustificate ale procesului de producție, sporirii calității unor produse obținute și, în final, asigurarea unui nivel ridicat al productivității muncii („Ardeleana”, U.T.A., Pitești).

Mobilizarea cât mai rapidă a acestor rezerve impune, așa cum s-a desprins din relatările unor specialiști cât și din diferitele analize întreprinse de centrală, asigurarea unui nivel superior de folosire a instalațiilor și utilajelor, creșterea calificării și îndemnării forței de muncă, perfecționarea organizării producției și a muncii la unele locuri de fabricație, întărirea exigenței și controlului din partea conducerii unor întreprinderi, a factorilor de răspundere de la anumite secții și locuri de muncă și înlăturarea deficiențelor care mai apar în fluxul informațional privind transmiterea operativă la unele locuri de muncă a cunoștințelor tehnologice necesare, în vederea implementării lor rapide în procesul de producție.

● **Îmbunătățirea calității unor fire pentru țesături** și realizarea pe această bază a întregii producții fizice în structura planificată, cu implicații directe asupra nivelului valorii nou create și productivității muncii. De exemplu, la firele de bumbac atenția specialiștilor este deja îndreptată spre asigurarea unui grad ridicat de uniformitate la finețea și rezistența firului, creșterea sarcinii de rupere până la limita superioară, cu consecințe directe în țesătorii în ceea ce privește diminuarea consumului de manoperă și energie (Năsăud, Oltenița, Slatina, Alexandria, Vaslui, Carei, Huși etc.). Aceasta va asigura atât îmbunătățirea calității țesăturilor finisate, cât și acoperirea într-o proporție mai mare a cerințelor beneficiarilor interni și externi, realizarea integrală a planului de export și maximizarea, pe această bază, a rezultatelor economice obținute.

● **Asigurarea unor revizii și reparații eficiente**, de calitate superioară, atât prin sporirea calificării personalului din activitatea mecano-energetică, cât și prin creșterea competenței în executarea unor lucrări. Aceasta antrenează după sine eliminarea întreruperilor accidentale ale procesului de producție,

creșterea productivității muncii și, implicit, sporirea producției. Un aspect deosebit reprezintă problema pieselor de schimb, atât în sensul că până în prezent din necesarul contractat cu furnizorii M.I.C.M. doar 45—50% s-a livrat centralei, cât și faptul că unele întreprinderi și-au constituit stocuri prea mari de piese de schimb (Timișoara, Calafat, „Dunăreana”), în timp ce la altele această problemă este deficitară. Se impune, din acest punct de vedere, necesitatea reconsiderării procesului cooperării intercentrală și în domeniul pieselor de schimb, prin transferarea lor de la întreprinderile cu excedent la cele cu deficit, în așa fel încât să se asigure desfășurarea ritmică a procesului de producție, evitarea formării unor stocuri supranormative și depășirii cheltuielilor materiale de producție, cu consecințe directe asupra creșterii productivității muncii.

Paralel cu valorificarea rapidă a acestor rezerve interne colectivul de oameni ai muncii din cadrul centralei, pornind de la experiența de până acum, precum și de la sarcinile mobilizatoare ce-i stau în față în acest an, și-a stabilit și alte câteva obiective, pe termen scurt, orientate, în principal, în următoarele domenii:

— **promovarea largă a cercetării științifice și ingineriei tehnologice pentru introducerea de tehnologii și produse noi.** Din cele 60 obiective de cercetare (43 rezolvate prin efort propriu la nivelul centralei) câteva teme deosebit de importante sînt deja în fază de finalizare: elaborarea tehnologiei de obținere a unor fire cu conținut mărit de materiale recuperabile și reciclabile la întreprinderile textile „Oltul”, Cimpulung Moldovenesc, Pitești; automatizarea operației de scoatere a levatei de pe ring și de pregătire a noi levate în filatura de vignon Timișoara; realizarea unor articole noi din fire unice în urzeală și bătătură în locul articolelor din fire răsucite și care va permite reducerea cu 10—15% a consumului de manoperă și de combustibil etc. Prin introducerea și extinderea tehnologiilor avansate se estimează ca valoarea producției marfă să crească cu peste 500 milioane an. iar beneficiul cu aproximativ 40 milioane/an. În ceea ce privește produsele noi, introducerea celor 234 sortimente și desene noi față de cele 150 planificate va conduce la o sporire a producției cu peste 25 000 mii lei, paralel cu reducerea importului cu circa 3 000 mii lei.

— **folosirea integrală a fondului de timp din cadrul zilei de lucru** prin generalizarea producției în flux continuu. Rezultatele bune obținute în acest an la filaturile din Galați, Slobozia și Arad au permis stabilirea unor măsuri concrete pentru revizuirea normativelor de timp și deservire pe întreprinderi, extinderea zonei de deservire etc.

— **determinarea corespunzătoare a consumului de manoperă pe produs, la produsele de bază și reprezentative.** Începînd cu anul următor, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, întreprinderile centralei vor beneficia de cite un plan privind consumul de manoperă pe produs, în care scop încă de pe acum, pe baza metodologiei elaborate, s-au determinat indicii de reducere ai acestora.

Corneliu BĂRNEA

În împlinirea zilei de 23 August

Noi capacități de producție date în exploatare

● **FORMATIILE DE LUCRU ALE MINISTERULUI CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE** au predat zilele acestea șase noi capacități importante de producție, ridicînd astfel la 42 numărul celor puse în funcțiune de la începutul anului de lucrătorii din unitățile subordonate acestui minister. Astfel, pentru sectoarele calde ale construcțiilor de mașini au fost date în producție, la Bistrița, în cadrul întreprinderii de turnătorie de piese de oțel, o modernă secție capabilă să realizeze anual 1 000 tone piese, iar la întreprinderea similară din Rimnicu Sărat — o altă, cu o producție planificată de 2 000 tone piese turnate pe an. De asemenea, constructorii de pe Șantierul de dezvoltare al întreprinderii de mijaj petrolier Tirgoviște au dat în exploatare două capacități moderne, care au asigurat toate condițiile necesare realizării în fiecare an a 10 instalații de foraj petrolier. Și pentru subramura electrotehnicii, constructorii industriali au pus în funcțiune două noi unități: una la întreprinderea „Electrotehnica” — Tg. Mureș, profițată pe fabricația de piese și scule electrice, iar cea de-a doua, la „Electro-Arges”, din Curtea de Argeș, prevăzută a realiza anual bunuri electrotehnice în valoare de 28 milioane lei.

● **ÎN ORAȘUL DUNĂREAN ISAC-CEA, județul Tulcea, a început să producă o nouă unitate economică.** Este vorba de o filatură cu o capacitate totală de 1 310 tone fire cardate și pieptănate. Caracterizată printr-o înaltă tehniciată, unitatea este dotată cu utilaje produse de industria noastră constructoare de mașini. De altfel, datorită asimilării recente în țară a unor piese și subansamble ce proveneau din import, costurile utilajelor din dotarea noii filaturi au fost reduse față de deriziv inițial cu 10 milioane lei.

● **ÎN MUNICIPIUL DEVA a fost terminată construcția unei moderne stații „Dacia-Service” integrată în rețeaua unităților aparținînd întreprinderii de asistență tehnică și servicii auto din Pitești.** La cele 75 posturi amenajate în cadrul halelor se vor executa revizii și reparații ale autoturismelor în termenele de garanție, reparații ale motoarelor, lucrări de tinichigerie, roșitorie și reconșionări de acumulatori. Tot aici funcționează un depozit intermediar pentru aprovizionarea cu piese de schimb.

● **PE ȘANTIERUL VIITOAREI HIDROCENTRALE DE LA TISMANA, constructorii au înregistrat în ultima perioadă noi și semnificative succese.** În clădirea subterană a sălii mașinilor, de exemplu, au fost aduse în stadiu final lucrările de excavatii, la casa vanelor s-a încheiat montajul podului rulant de 32 tone și a început lansarea virolelor pentru puțul prin care apele vor pune în funcțiune turbinele. În același timp, la frontul de deșușare al galeriei de fugă a intrat în funcțiune prima combină „Alpin-miner” cu ajutorul căreia volumul zilnic de excavatii a crescut cu peste 50 metri cubi.

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

ÎMBUNĂȚIREA RANDAMENTULUI ENERGETIC ÎN PRODUCȚIA VEGETALĂ

ÎN CADRUL complexului economic național, agricultura este ramura care, după industrie, consumă cele mai mari cantități de energie: pe măsura introducerii progresului tehnic, tendințele cele mai dinamice se înregistrează la consumurile de produse din petrol, în timp ce consumurile de energie umană și animală sint în continuă scădere. Imperativul economisirii hidrocarburilor implică, în prezent și pentru viitor, **reconsiderarea criteriului energetic în aprecierea eficienței producției agricole.**

Folosirea acestui criteriu presupune **identificarea și cuantificarea tuturor cheltuielilor de energie, care însumate dau consumul total de energie.** Se poate determina apoi **potențialul energetic al producției obținute.**

— energie pasivă, cea cheltuită pentru producerea mijloacelor fixe (mașini, tractoare, construcții etc.), sau a unor produse necesare desfășurării proceselor de producție din agricultură. Spre deosebire de primele două categorii de energie, care se consideră că se transmit în totalitate într-un ciclu de producție asupra produselor obținute, cea de-a treia (cea pasivă) se transmite, ca și uzura, în mod treptat.

Determinarea potențialului energetic al producției obținute se face prin însumarea energiilor brute ale tuturor produselor care o compun (folosind ca unitate comună de comensurare kilowattul-oră).

În cele ce urmează prezentăm analiza, pe un interval de 4 ani, a eficienței energetice a producției vegetale și

primă sintetic eficiența energetică a producției agricole, arătând câte unități de energie metabolizabilă, materializată în diferite produse, se pot obține prin cheltuirea unei unități de energie (calculul lui se face raportând echivalentul energetic al producției la cel al cheltuielilor aferente).

Analizând datele prezentate remarcăm că, în condițiile unei tendințe de scădere a cheltuielilor energetice, producția agricolă vegetală exprimată în kWh a prezentat în primii trei ani ai perioadei o tendință de creștere, ceea ce s-a reflectat pozitiv pe planul coeficienților de conversiune energetică.

Situația s-a schimbat însă în al patrulea an, cind nivelul coeficientului de conversiune obținut a scăzut considerabil. Să fi fost oare acesta efectul unei modificări substanțiale a structurilor anuale a culturilor, în sensul creșterii ponderii celor care necesită cheltuieli energetice la hectar mai ridicate și ale căror produse au un conținut energetic mai redus? Pentru a verifica această ipoteză au fost calculați coeficienții de structură ai suprafețelor cultivate, rezultind, pe cei patru ani: I — 3,49; II — 3,36; III — 3,45; IV — 3,49; medie — 3,44.

A existat, deci, o mare stabilitate a structurii culturilor în perioada analizată: mai mult, în al 4-lea an structura a fost similară cu cea din primul an. Așadar, cauzele care au dus la o astfel de scădere a coeficientului de conversiune energetică trebuie căutate nu atât în nivelul echivalentului energetic al producției, care a fost oricum superior celui realizat în primul an, cât mai ales în cel al cheltuielilor de producție (cu peste 39 la sută mai mare). În acest sens, prezentăm (în tabelul nr. 2) evoluția structurii consumului total de energie pe cele trei mari categorii (activă directă, activă indirectă și pasivă), precum și a ponderii consumului de carburanți, lubrifianți și îngrășăminte chimice în consumul total de energie.

Urmărind evoluția consumului total de energie activă directă, comparativ cu cea a ponderii carburanților și lubrifianților în consumul total de energie, se poate observa că între ele există aproape o similitudine. Același lucru este valabil, dar mult mai pregnant, și pentru evoluțiile consumului total de energie activă indirectă și consumului de îngrășăminte chimice. Deci, la baza acestor discontinuități stau tocmai nivelurile consumurilor de car-

Tabelul nr. 1

Producția vegetală și cheltuielile aferente exprimate în unități energetice (mii kWh)

	Anul I	Anul II	Anul III	Anul IV	Medie
Echivalentul energetic al producției	194 082	223 094	242 511	213 660	218 337
Echivalentul energetic al cheltuielilor de producție	82 096	80 724	78 484	114 196	88 875
Coefficientul de conversiune energetică	2,36	2,76	3,09	1,87	2,46

După modul cum participă la obținerea producției agricole vegetale, diferitele tipuri de energie cheltuită pot fi grupate în trei mari categorii:

— energie activă directă, care include energia umană, tracțiunea animală, combustibilii (solizi, lichizi, gazoși), energia electrică etc. Această categorie de energie produce forța necesară executării lucrărilor agricole;

— energie activă indirectă, cuprinde îngrășămintele chimice și naturale, erbicidele, pesticidele, amendamentele, semințele etc.;

unele concluzii privind măsurile care se impun pentru creșterea acesteia pe exemplul **cooperativelor agricole din Consiliul unic agroindustrial Valul lui Traian, județul Constanța.** Este vorba despre 8 C.A.P. cu profil cerealiier și a căror suprafață arabilă este aproape în întregime amenajată pentru irigații.

Folosind metodologia menționată, au fost calculate producția anuală de energie și consumul aferent (tabelul nr. 1).

Tabelul redă și **coeficientul de conversiune energetică**, indicator care ex-

Tabelul nr. 2

Evoluția structurii consumului de energie, a ponderii carburanților și lubrifianților și a îngrășămintelor chimice (%) în cei 4 ani

	I	II	III	IV	Medie
Total energie consumată	100	100	100	100	100
— activă directă	49	44	46	33	42
— activă indirectă	38	43	41	58	46
— pasivă	13	13	13	9	12
Ponderea carburanților și lubrifianților în:					
a) consumul de energie	43	38	38	29	36
b) energie activă directă	90	90	86	87	88
Ponderea îngrășămintelor chimice în:					
a) consumul de energie activă indirectă	24	27	24	50	33
b) energie activă indirectă	61	65	61	88	71

Victor MANOLE

Academia de studii economice
București

(Continuare în pag. 17)

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

PUNCTE DE VEDERE

Fundamentarea planului de producție netă în construcții

ÎN CONDIȚIILE aplicării noului mecanism economico-financiar, producția netă a devenit unul din principalii indicatori care caracterizează cantitativ, dar mai ales calitativ, întreaga activitate a unităților economice. În ramura construcții-montaj acest indicator s-a introdus începând cu anul 1979, ceea ce a însemnat un pas înainte în direcția mai bune comensurări a eforturilor proprii depuse pentru realizarea obiectivelor de investiții ale economiei naționale și a aportului acestei ramuri la formarea venitului național. Elementele componente ale producției nete în unitățile de construcții-montaj sînt: retribuțiile personalului muncitor, impozitul pe fondul de retribuire a muncii, contribuția la asigurările sociale, contribuția la fondul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic, alte cheltuieli cu munca vie și beneficiul.

Indicatorul producția netă a ridicat și ridică în continuare o serie de probleme privind metodologia de planificare și de

mentelor luate în calcul, se transmit și indicatorului de producție netă. Eliminarea neajunsurilor semnalate mai sus în determinarea producției nete se poate face, după părerea noastră, prin trecerea la calculul acestui indicator prin metoda directă, potrivit unei metodologii adecvate trusturilor sau întreprinderilor de construcții-montaj.

Materialul de față încearcă să prezinte unele opinii privind fundamentarea planului de producție netă luînd în studiu, ca unitate de documentare, **Trustul de construcții industriale Cluj-Napoca**, aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale. Ca structură producția netă la acest trust se compune din producția netă provenită din activitatea de bază de construcții-montaj și din producția netă din activitatea industrială.

Producția netă de construcții-montaj se referă la:

A) **Producția netă a șantiierelor sau grupurilor de șantiere**, reprezentată de elementele muncii vii cuprinse în devizele obiectivelor de construcții-montaj. În procesul de fundamentare a pla-

SITUAȚIA

Macheta nr. 1

de fundamentare a planului producției globale și nete pentru activitatea de prestații utilaje închiriate pe perioada

INDICATORI	FOND DE TIMP				PRODUCȚIA GLOBALĂ			DIFERENȚA VALORICĂ LA PRODUCȚIA GLOBALĂ	PRODUCȚIA NETĂ						OBS				
	TIMP EFECTIV DIN PERIOADA PRECEDENTĂ	TIMP DISPONIBIL	TIMP PLANIFICAT (CONFORM NECESARULUI DIN PLAN)	GRADUL DE UTILIZARE A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE (COL. 3-COL. 2)	VALOARE	FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ (COL. 5-COL. 4)	FAȚĂ DE REALIZĂRILE PERIOADEI PRECEDENTE (COL. 8-COL. 7)		COEF. PROD. NETĂ		VAL. PRODUCȚIEI NETE		DIFERENȚE VALORICE						
									FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ (COL. 11-COL. 10)	FAȚĂ DE REALIZĂRILE PERIOADEI PRECEDENTE (COL. 14-COL. 13)	VAL. PRODUCȚIEI NETE (COL. 15-COL. 14)	DIFERENȚA VALORICĂ LA PRODUCȚIA NETĂ (COL. 16-COL. 15)							
SUBGRUPA UTILAJE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
0																			

urmărire, mai ales la unitățile de construcții-montaj cu activitate și structură diversificată. Printre acestea amintim: pregătirea datelor necesare elaborării proiectelor de plan privind fundamentarea indicatorului de producție netă pe activități și pe structura organizatorică a unui trust sau întreprindere de construcții-montaj; corelarea cifrelor de plan definitive la nivel de centrală și transmise ca sarcină de plan întreprinderilor (trusturilor) subordonate, cu posibilitățile concrete de realizare pe unități și subunități; defalcarea corectă, în funcție de necesități și posibilități, a sarcinilor de plan privind producția netă pe unitățile componente ale întreprinderii (trustului) de construcții-montaj.

Metodologic, producția netă se determină conform reglementărilor actuale, după metoda indirectă, prin scăderea cheltuielilor materiale din producția globală. După opinia noastră această metodologie are unele neajunsuri, dintre care relevăm următoarele: nu se poate determina cu exactitate ponderea fiecărui element component al producției nete; nu permite cunoașterea reală a participării fiecărui loc de muncă și gen de activitate la formarea valorii producției nete; erorile posibile în determinarea valorii producției globale, ca urmare a multitudinii ele-

nului, aceste elemente se culeg printr-o prelucrare adecvată a devizelor lucrărilor de construcții-montaj, inclusiv a devizelor financiare pentru unele categorii de cheltuieli, prelucrare care nu prezintă probleme practice deosebite.

B) **Producția netă a stațiilor de mecanizare**, care la rîndul ei se referă la activitatea de prestații cu utilaje, diminuată cu cheltuielile de muncă vie ale mecanicilor care servesc pe șantiere utilajele de construcții închiriate acestora (ce se raportează ca producție industrială) și la activitatea de reparații la utilajele respective efectuate în contul șantiierelor și decontate acestora. La fundamentarea planului producției nete de prestații utilaje s-a avut în vedere, ca punct de plecare, planul producției globale pentru această activitate. În ce privește fundamentarea planului producției globale s-au luat în calcul următoarele elemente principale: capacitățile disponibile ale utilajelor de construcții din dotare, realizările perioadei precedente și capacitățile planificate a se utiliza în perioada de plan determinate de necesitățile producției de bază de construcții-montaj. În acest scop s-a conceput „Situația de fundamentare a planului producției globale și nete pentru activitatea de prestații cu utilaje de construcții”, redată în macheta nr. 1.

SITUAȚIA

Macheta nr. 2

de fundamentare a planului de producție industrială globală și netă pe anul (trim., lună)

INDICATOR	CAPACITĂȚI EXISTENTE				PRODUCȚIA GLOBALĂ REPARTIZATĂ DIN PLANUL T.C.I. CONFORM NECESARULUI PERIOADEI	PRODUCȚIA NETĂ PLANIFICATĂ				DIFERENȚE (+/-)				OBS								
	PREȚ UNITAR	ÎN EXPRESIE VALORICĂ (MIL. LEI)	CONFORM PREȚ DE DEZV. (COL. 1-COL. 2)	CONFORM PREȚ AN BAZĂ (COL. 3-COL. 4)		COEFICIENT PRODUCȚIE NETĂ	VALOAREA PRODUCȚIEI NETE (MIL. LEI)	LA PRODUCȚIA GLOBALĂ		LA PRODUCȚIA NETĂ												
								FAȚĂ DE CAPACITATEA DISPONIBILĂ (COL. 11-COL. 10)	FAȚĂ DE REALIZĂRILE PERIOADEI PRECEDENTE (COL. 14-COL. 13)	LA PRODUCȚIA GLOBALĂ	LA PRODUCȚIA NETĂ											
INDUSTRIA INDUSTRIALĂ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
0																						

pentru fundamentarea și repartizarea producției nete la nivelul T.C.I. Cluj-Napoca

INDICATORI	PRODUCȚIA GLOBALĂ		PONDEREA PRODUCȚIEI NETE ÎN PRODUCȚIA GLOBALĂ		PRODUCȚIA NETĂ														
	REZULTATĂ DIN FUNDAMENTAREA INDICATORULUI LA ALTE SUBUNITĂȚI	PLANIFICATĂ CONFORM CATEGORIILOR TRANSMISE DE ÎNTR-UN TITLUR	PROPUSĂ AF ANUNIVITATE	PROPUSĂ DE T.C.I.	REZULTATĂ DIN FUNDAMENTARE							PLANIFICATĂ CONFORM SARCINILOR TRASATE DE FORUL TUTELAR							
					DIN CARE:							DIN CARE:							
	SUBUNITATE (ACTIVITATE)	1	2	3	4	TOTAL	RETRIBUIRE PERSONALULUI MUNCITOR	IMPOZIT PE FONDUL DE RETRIIBUIRE A MUNCII	CONTRIBUȚIA LA ASIGURĂRI SOCIALE	CONTABIL. LA F. DE DEZ. CET. STABILITĂ ÎN C. TER. SI ÎNTR-UN PRODECTIV	ALTE CHELTUIELI CU MUNCA VIE	BENEFICIUL	TOTAL	RETRIBUIRE PERSONALULUI MUNCITOR	IMPOZIT PE FONDUL DE RETRIIBUIRE A MUNCII	CONTRIBUȚIA LA ASIGURĂRI SOCIALE	CONTABIL. LA F. DE DEZ. CET. STABILITĂ ÎN C. TER. SI ÎNTR-UN PRODECTIV	ALTE CHELT. CU MUNCA VIE	BENEFICIUL
G	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
I. PRODUCȚIA NETĂ DE CONSTRUCȚII-MONTAJ																			
TOTAL T.C.I. - DIN CARE																			
<ul style="list-style-type: none"> • GRUP ȘANTIERE SAU ȘANTIER • STAȚIE MECANIZARE <ul style="list-style-type: none"> — ACTIVITATE PRESTATĂ — ACTIVITATE REPARAȚII UTILAJE ÎNCHIRIATE ȘANTIERELOR • ACTIVITATE TRUST <ul style="list-style-type: none"> — COORDONARE — PROIECTARE — REZULTATE FINANCIARE ALE PROC. INDUSTRIALE 																			
II. PRODUCȚIA NETĂ INDUSTRIALĂ																			
TOTAL T.C.I. - DIN CARE:																			
<ul style="list-style-type: none"> • STAȚIA DE MECANIZARE <ul style="list-style-type: none"> — ACTIVITATE CARIERĂ — ACTIVITATE DE SERVICII UTILAJE — REPARAȚII UTILAJE ALE TERȚILOR • SECȚIA PRODUSE INDUSTRIALE • STELIERE <ul style="list-style-type: none"> — PRECĂUTARE BETONARE — CONFECT 																			

DBS.

Cu ajutorul acestora se obțin următoarele informații: gradul de utilizare a capacității de producție pe fiecare subgrupă de utilaje și total secție de mecanizare care se calculează ca un raport între fondul de timp planificat și fondul de timp disponibil; valoarea producției globale calculată în trei variante și anume: producția globală din perioada precedentă, producția globală aferentă capacității disponibile și producția globală pentru perioada planificată, care poate să fie peste nivelul celei din perioada precedentă dar fără să depășească posibilitățile capacităților disponibile; diferențele valorice la producția globală planificată față de capacitatea disponibilă și față de realizările perioadei precedente; valoarea producției nete determinată pentru perioada de plan, calculată în trei variante: pe baza ponderii producției nete în producția globală privind capacitățile existente pe baza ponderii acesteia în realizările perioadei precedente și pe baza structurii acesteia în producția globală a perioadei de plan. Pentru aceasta s-au folosit coeficienții ai producției nete care reprezintă ponderea elementelor muncii vii față de producția globală; diferențele valorice dintre producția netă a perioadei de plan aferentă producției globale planificate și cea corespunzătoare capacităților disponibile și respectiv realizărilor perioadei precedente.

Situația respectivă cuprinde fiecare utilaj în parte cu totaluri pe subgrupe, grupe de utilaje și secție de mecanizare. Totalul general format pe secție urmează să fie denumit producție industrială aferentă personalului de servicii a utilajelor închiriate care, așa cum s-a arătat, se raportează ca producție industrială.

Pentru prestațiile secției de mecanizare, constând din reparații la utilajele proprii închiriate șantierei, efectuate în contul acestora, și reparații diverse la alte utilaje ale terților, se poate utiliza o situație de fundamentare a planului producției globale și nete, separate, în care nu se au în vedere date cantitative, ci numai valorice. Fundamentarea producției globale respective se face plecând de la realizările perioadei precedente și luând în considerare condițiile concrete ale perioadei de plan. Pentru producția netă se vor lua în calcul coeficienții de corecție ai producției globale, ce constituie ponderea producției nete în producția globală, stabiliți în mod distinct pentru acest gen de prestații.

C) **Producția netă privind activitatea proprie a trustului**, ce cuprinde elementele de muncă vie privind activitatea de coordonare a trustului și cea de proiectare, la care se adaugă rezultatele financiare ale secțiilor de producție industrială.

Activitatea de coordonare, control și urmărire a producției generale ale întreprinderii. Aceste cheltuieli se referă atât la costuri cu munca materializată, cât și la costuri cu munca vie, producția netă a acestei activități fiind constituită numai din elemente de cheltuieli cu munca vie. Fundamentarea acestei producții nete are loc concomitent cu activitatea de normare a cheltuielilor respective. În situația de fundamentare a acestei producții, cheltuielile generale ale trustului (grupate în cheltuieli materiale totale și cheltuieli cu munca vie totale, defalcate pe elementele componente), se vor prezenta comparativ pe trei părți: realizări din perioada precedentă, norme pentru perioada de plan și planificate pentru perioada respectivă. Deși, că producția netă a perioadei de plan reprezentată de cheltuielile cu munca vie nu va putea depăși cheltuielile normale, ea putându-se situa chiar sub nivelul acestora, exprimând astfel preocuparea de reducere a cheltuielilor administrativ-gospodărești. Repartizarea cheltuielilor generale ale trustului pe subunități se face potrivit metodologiei în vigoare, baza de repartizare utilizată fiind producția globală planificată. În felul acesta fiecare subunitate va putea cunoaște partea de producție netă aferentă cheltuielilor generale transmise de trustul de construcții-montaj.

Pentru activitatea de proiectare a trustului, fundamentarea planului producției nete urmează să se facă utilizând o situație de fundamentare asemănătoare celei ce se întocmește pentru cheltuielile generale ale trustului. La repartizarea cheltuielilor acestei activități, pe locuri de repartizare, se vor folosi ca indicatori: ore prestate, tarif, suma repartizată, diferența între costul efectiv și tarif și cheltuielile efective repartizate (defalcate pe: cheltuieli materiale, cheltuieli cu munca vie și total cheltuieli). Producția netă în activitatea de proiectare va fi formată din totalul cheltuielilor cu munca vie.

Producția netă din activitatea industrială se compune din elementele muncii vii aferente producției industriale obținute în secții de producție secundară — industrială, în secții de utilaj-transport (numai producția de carieră, balastieră și parțial prepararea betoanelor) și pe șantiere de construcții-montaj. În

structura producției industriale se cuprind: produsele de carieră și balastieră, betoanele preparate pe șantiere și în stații centralizate, prefabricatele din beton, confecțiile și construcțiile metalice etc.

La elaborarea concepției pentru stabilirea unei metodologii adecvate de fundamentare a producției nete din activitatea industrială s-au avut în vedere următoarele: luarea în considerare a capacităților de producție existente atât pe total trust, cât și pe fiecare subunitate din cadrul trustului; asigurarea unei concordanțe între necesarul de producție industrială determinat de volumul și structura activității de bază de construcții-montaj și capacitățile de producție industrială existente; posibilitatea planificării și respectiv urmării producției industriale atât la nivelul trustului (pe fiecare produs și pe locuri de obținere), cât și la nivelul subunităților de producție industrială; determinarea producției nete industriale în funcție de producția globală industrială și de ponderea cheltuielilor cu munca vie.

În acest scop s-a conceput situația redată în macheta nr. 2, care se elaborează la nivelul trustului în perioadele de întocmire a lucrărilor de plan pentru fiecare perioadă. Se prezintă în două variante corelate între ele și anume: pe produse industriale cu defalcarea pe unități producătoare și pe unități producătoare cu defalcarea pe produse industriale.

Situația de fundamentare a planului la producția industrială globală și netă furnizează informațiile redată în macheta pe care o reproducem.

În producția netă industrială se mai cuprind, după cum s-a arătat, și cheltuielile cu retribuțiile și alte elemente ale muncii vii legate de activitatea mecanicilor care servesc pe șantiere utilajele închiriate acestora, precum și cheltuielile cu munca vie privind reparațiile la utilajele terților.

Pentru centralizarea producției nete în funcție de componentele arătate, pe structura organizatorică a trustului se poate utiliza situația redată în macheta nr. 3. Ea se va completa pe baza datelor furnizate de subunități prin situațiile redată în machetele amintite mai sus și a cifrelor de plan transmise de forul tutelar. În cazul unor diferențe între producția globală și netă rezultată în etapa de fundamentare și cea transmisă de forul tutelar, diferențele se vor corela prin modificarea, până la nivelul cifrelor transmise de forul tutelar, a propunerilor de plan preluate de la subunități. Modificările respective vor ține seama de mărirea capacităților de producție a subunităților, de personalul existent, precum și de necesitățile de sporire sau reducere a potențialului material și uman ale trustului. Ele vor fi introduse în aceleași situații de fundamentare a planului descrise în materialul de față. Transmiterea sarcinilor definitive privind producția globală și netă către subunități se poate face cu ajutorul aceluiași situații folosite în etapa de elaborare și fundamentare a acestor indicatori.

Metodologia descrisă asigură o fundamentare mai bună a indicatorului producția netă în toate etapele de elaborare și definitivare a planului, contribuind astfel la folosirea mai judicioasă a potențialului productiv al fiecărei verigi organizatorice în activitatea de construcții-montaj.

**R. CRISAN, P. PANTEA, P. DUMBRĂVĂ,
M. NAGHI, A. MUREȘAN**
Cluj-Napoca

Îmbunătățirea randamentului energetic

(Urmare din pag. 14)

buranți și lubrifianți și de îngrășăminte chimice (tabelul nr. 3), care dețin împreună circa 69 la sută din consumul mediu anual de energie.

Se poate aprecia că la consumurile de carburanți și lubrifianți, diferențele de la un an la altul nu sînt semnificative (de exemplu, 205—244 l motorină

ingrășămintă chimică și 26 l motorină — și energia produsă. Dacă s-ar lua ca bază, în calcule, realizarea unui coeficient de conversiune energetică egal cu 1 (pe care ar trebui să-l considerăm ca limită minimă în alocarea unor cantități suplimentare de resurse), în anul al 4-lea (în condițiile unui consum mai mare cu 12,5 la sută la carburanți și lubrifianți și cu 200 la sută la ingrășămin-

Tabelul nr. 3

Consumul de carburanți, lubrifianți și ingrășămintă chimice în cei 4 ani

	I	II	III	IV	Medie
Consumul total de carburanți și lubrifianți (mii l)	2 486	2 183	2 057	2 314	2 268
Echivalentul energetic al carburanților și lubrifianților consumați (mii kWh)	29 220	25 666	24 181	27 205	26 658
Consumul de carburanți și lubrifianți la hectar (l)	244	214	205	231	224
Consumul total de ingrășămintă chimică (tone s.a.)	982	1 209	1 036	3 112	1 585
Echivalentul energetic al ingrășămintelor consumate (mii kWh)	18 119	20 774	16 902	56 193	27 997
Consumul de ingrășămintă la hectar (kg s.a.)	97	118	103	300	157

la ha), comparativ cu cele înregistrate la ingrășămintă chimică (care variază între 97 și 300 kg/ha).

Tendențele de sporire a consumului de resurse energetice la unitatea de suprafață pot fi justificate numai cînd sînt însoțite și de o creștere corespunzătoare a producției suplimentare de energie obținută. Or, în ultimul an al perioadei (caracterizat și prin condiții de climă nefavorabile), comparativ cu cel precedent, s-a înregistrat o necorelare între eforturile energetice suplimentare — materializate în sporirea consumurilor la hectar cu 197 kg s.a.

chimică față de anul anterior) ar fi trebuit să se obțină un spor de energie produsă echivalent cu 41 095 mii kWh.

Reliefarea cauzelor care au dus la neconcordanța între cheltuielile suplimentare de energie și efectul obținut este cu atât mai important, cu cît ea a influențat negativ și eficiența economică a producției.

În mare parte, situația rezultată se datorește nerespectării unor recomandări tehnice și organizatorice. Așa, de pildă, s-a manifestat o insuficiență preocupare a specialiștilor din unitățile analizate pentru utilizarea cît mai ra-

țională a ingrășămintelor chimice, care nu au fost aplicate la timp, uniform, în dozele optime și proporțiile dintre N, P, K cerute de normele agrotehnice pentru plantele cultivate. Este însă adevărat că aplicarea la timp a ingrășămintelor chimice depinde nu numai de unitatea agricolă, ci, într-o măsură foarte însemnată, și de respectarea graficului de livrare a acestora de către fabricile producătoare. Spre exemplu, ingrășămintele fosfatice trebuie aplicate în toamnă, odată cu lucrările de bază ale solului; dacă ele sînt administrate primăvara, coeficientul de utilizare a lor de către plante scade foarte mult (de la 1 la 0,4), ceea ce înseamnă un rezultat economic nefavorabil.

Pentru evitarea acestor pierderi ar trebui ca — pe lângă livrarea de către industrie, la termen, a cantităților planificate și fără să se facă rabat la calitate — în cadrul Consiliului unic agroindustrial să se amenajeze depozite care să asigure condiții corespunzătoare păstrării ingrășămintelor chimice pe tot parcursul anului.

Pe de altă parte, ținînd seama de necesitatea raționalizării consumului de carburanți și lubrifianți, se impune folosirea mai intensă — în condițiile cooperativelor analizate — a tractorului A-1800, care, cu setul de mașini corespunzător, poate asigura efectuarea la cereale (mai ales la păioase) a 3—4 lucrări la o singură trecere. De asemenea, prin reducerea adîncimii lucrărilor de bază ale solului, cu pînă la 5 cm, se poate obține o economie de circa 8 l de motorină/ha, adică 80 mii l de motorină pentru cele peste 10 mii hectare de suprafață arabilă din raza consiliului.

O deosebită importanță pentru realizarea producțiilor scontate au și pregătirea în condiții optime a patului germinativ, însămînțarea la momentul cel mai potrivit, precum și asigurarea densității optime a plantelor, cerințe care în acest an au fost mai bine îndeplinite la cooperativele din cadrul consiliului Valul lui Traian.

Construcția de mașini — domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R.

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA, promovind în mod consecvent o politică de dezvoltare continuă a relațiilor economice externe, acordă o deosebită atenție extinderii schimburilor comerciale, colaborării și cooperării economice cu toate țările socialiste, în primul rând cu țările membre ale C.A.E.R. Referindu-se la orientările de bază ale cincinalului 1981—1985, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în

Expunerea la al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii: „Planul prevede extinderea în continuare a relațiilor cu țările membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc și, în acest cadru, accentuarea specializării și cooperării în producție, în scopul satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților reciproce de materii prime și energetice, materiale, mașini, utilaje și altele.”

În ansamblul relațiilor economice cu țările socialiste o pondere însemnată o deține colaborarea în domeniul industriei construcțiilor de mașini, care prin rolul său în perfecționarea continuă a mijloacelor de producție, producerea bunurilor de consum de folosință îndelungată, în ridicarea nivelului tehnic și creșterea eficienței producției sociale constituie o ramură de bază pentru dezvoltarea economiei naționale.

CONSTRUCȚIA de mașini din țara noastră a cunoscut — în deosebi în ultimii 15 ani — ritmuri de dezvoltare deosebit de înalte, superioare celor ale industriei în ansamblu. Pe această bază ea și-a sporit ponderea în producția industrială a României, ajungând, în anul 1980, la 34,3%. Noul plan cincinal prevede că, până în 1985, în comparație cu nivelul din 1980, producția industriei construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor va crește cu 52,5%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 8,8%; se vor dezvolta într-un ritm rapid subramurile electronică și microelectronică, mijloace de automatizare și conducere a proceselor de producție, mașini-unelte, mecanică fină, optică, echipamente hidraulice și pneumatice. Producția industriei constructoare de mașini va asigura 80—85% din utilajele și instalațiile necesare programului de investiții din cincinal și dublarea exportului. Creșterea volumului producției, ca și diversificarea și ridicarea nivelului tehnic al produselor au condus și vor conduce și în viitor la satisfacerea în măsură tot mai mare a nevoilor interne de mașini și utilaje, la crearea de condiții mai favorabile pentru lărgirea schimburilor comerciale externe, pentru participarea mai largă la specializarea și cooperarea internațională în producție.

Relații stabile, dinamică ascendentă a schimburilor

SCHIMBURILE de mașini și utilaje ale României cu țările socialiste au reprezentat în ultimii cinci ani circa 60% din volumul schimburilor noastre de mașini și utilaje și s-au dezvoltat pe baza convențiilor de specializare și cooperare în producție, a acordurilor comerciale pe termen lung, ceea ce a conferit un caracter stabil relațiilor cu aceste țări.

În această perioadă, volumul livrărilor reciproce de mașini și utilaje între România și celelalte țări membre ale C.A.E.R. a înregistrat o dinamică ascendentă, pe baza posibilităților crescînde ale industriei construcțiilor de mașini din țara noastră și ținînd seama de necesarul tot mai mare de mașini și echipamente pentru realizarea programului de investiții. Astfel, volumul acestor schimburi a crescut în 1980 față de 1975 cu R.D. Germană de 2,5 ori, cu Bulgaria, Cehoslovacia și cu U.R.S.S. (care a fost în continuare principalul partener comercial al României) de 2,1 ori, cu Polonia de 2 ori și cu Ungaria de 1,8 ori. Datorită creșterii mai rapide a exportului, la sfîrșitul cincinalului trecut s-a realizat o apropiere a volumelor exportului și importului de mașini și uti-

laje în comerțul reciproc cu țările membre ale C.A.E.R. S-a obținut, totodată, o anumită îmbunătățire a structurii exportului de mașini și utilaje în aceste țări, prin creșterea livrărilor de produse cu un grad mai ridicat de prelucrare. Astfel, s-a majorat ponderea mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalelor și a produselor electrotehnice și au apărut la export grupe noi de produse din domeniul industriei electronice, care nu figurau în trecut sau se livrau în cantități foarte mici — de exemplu, mijloace de telecomunicații, aparatură de măsură și control, produse electronice.

Un factor important care a contribuit la creșterea volumului exportului l-a constituit participarea organizațiilor economice și de comerț exterior românești la specializarea și cooperarea în producție, pe cale atît bilaterală, cît și multilaterală. În perioada 1976—1980, specializarea și cooperarea în producția construcțiilor de mașini a țărilor membre ale C.A.E.R. a cuprins principalele subramuri și grupe de mașini, ca: mașini și utilaje pentru prelucrarea metalelor, utilaje energetice, utilaje pentru extracția și prelucrarea țîțeiului, nave și utilaje navale, tractoare și mașini agricole, material rulant de cale ferată, autovehicule, rulmenți, produse ale industriei radiotehnice, electronice și electrotehnice ș.a. Acțiunile de specializare s-au finalizat prin încheierea a 85 de convenții multilaterale.

Organizațiile românești au participat în această perioadă la 45 de convenții de specializare, țara noastră specializîndu-se la peste 1 600 tipodimensiuni de utilaje, din cele aproape 5 000 incluse în convențiile respective. În aceeași perioadă au fost încheiate un număr important de înțelegeri bilaterale privind cooperarea și specializarea în producție cu diferite țări membre ale C.A.E.R.

Intensificarea activității de specializare din ultimii ani a fost însoțită de creșterea substanțială a schimburilor reciproce de produse specializate. Astfel, volumul exportului de produse specializate a crescut în 1980 de peste 2,6 ori față de 1975.

Intensificarea participării la convențiile bi și multilaterale

ÎN ANII 1979—1980 au fost desfășurate ample lucrări pentru prelungirea perioadei de valabilitate și lărgirea convențiilor de specializare și cooperare în producție încheiate pe intervalul 1976—1980, precum și pentru elaborarea de propuneri relative la specializarea pentru noi grupe de mașini și utilaje. Pînă în prezent au fost elaborate în cadrul organelor C.A.E.R. peste 100 de convenții, dintre care organizațiile economice din România și-au exprimat interesul să participe la

80 (12 în domeniul industriei electrotehnice, 11 în cel al industriei electronice și tehnicii de calcul și 57 în alte domenii ale construcțiilor de mașini); din totalul celor peste 9500 de tipodimensiuni cuprinse în cele 80 de convenții, organizațiile economice românești sunt înscrise ca parte specializată la realizarea a peste 3700.

Date fiind posibilitățile tot mai mari ale industriei noastre constructoare de mașini, organizațiile economice românești s-au înscris ca parte specializată la un nomenclator mult mai larg de produse decât în cincinalul trecut, în concordanță cu programele naționale de dezvoltare a construcțiilor de mașini, cu necesitatea majorării exportului și acoperirii necesarului propriu. Principalele grupe de mașini care au o pondere mai însemnată în schimburile reciproce pe perioada 1981—1985 se referă la utilaj petrolier (la care România este principalul exportator), material rulant de cale ferată, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, tractoare și mașini agricole.

Totodată, organizațiile economice din România s-au specializat la o serie de produse noi sau produse la care nu au participat la specializare în perioada anterioară, cum sunt utilaje pentru centrale nucleare-electrice, acționări electrice pentru mașini-unelte, utilaje metalurgice, miniere, pentru industria alimentară, unele produse ale industriei radiotehnice și electronice și mijloace ale tehnicii de calcul.

Paralel cu intensificarea participării la convențiile multilaterale, s-a acordat o atenție deosebită realizării de noi înțelegeri bilaterale privind specializarea și cooperarea în producție, urmărindu-se în principal realizarea unor asemenea acțiuni în domeniile neacoperite de convențiile multilaterale sau care nu au fost abordate pe linia C.A.E.R.

Înțelegerile de specializare bilaterală cu alte țări membre ale C.A.E.R. vizează un nomenclator larg de produse importante ale construcțiilor de mașini: nave, utilaje electrotehnice, tractoare și mașini agricole în relația cu U.R.S.S.; optică și mecanică fină, separatori electrice și transformatoare de putere, locomotive diesel-hidraulice în relația cu R.D.G.; mașini-unelte (strunguri carusel grele, mașini de găurit în coordonate), circuite integrate și dispozitive semiconductoare în relația cu R.S. Cehoslovacă; utilaje de ridicat și transportat (automacarare de 16 tone), mașini-unelte, casetofone, în relația cu R.P. Polonă; elemente hidraulice, ansamble și subansamble pentru autovehicule, aparate medicale în relația cu R.P. Ungară; mijloace de transport auto (autospeciale, autobasculante, autofrigidere, moto- și electrovivoitoare), mașini-unelte generale, în relația cu R.P. Bulgaria.

Pe baza înțelegerilor de specializare — bi- și multilaterale — convenite pînă în prezent precum și a celor în curs de tratative, se preconizează ca volumul exportului de produse specializate în perioada 1981—1985 să crească de aproape 2,5 ori, comparativ cu realizările din cei 5 ani precedenți. Ca urmare, volumul exportului de produse specializate va reprezenta, în cincinalul actual, peste 60% din livrările totale de mașini și utilaje, convenite la coordonarea planurilor și prin acordurile comerciale de lungă durată. În unele domenii (utilaj petrolier, material rulant de cale ferată și rulmenți), livrările ce se efectuează pe baza înțelegerilor de specializare în producție depășesc acest nivel și vor avea un rol important în realizarea exportului de mașini și utilaje în țările membre ale C.A.E.R. la produsele respective.

Direcții de extindere a specializării și cooperării

CU TOATE rezultatele pozitive obținute comparativ cu perioada anterioară, România deține încă o pondere redusă în ansamblul schimburilor reciproce de mașini și utilaje. Deși participăm la majoritatea convențiilor multilaterale de specializare, totuși volumul, structura și eficiența acestei participări reflectă insuficient stadiul actual de dezvoltare a industriei construcțiilor de mașini, industriei electrotehnice și electronice, posibilitățile reale de angajare în specializarea și cooperarea în producție fiind considerabil mai mari. În același timp — așa cum, de altfel, a rezultat și din analiza acestei activități în cadrul C.A.E.R. — specializarea și cooperarea în producție pe linie multilaterală a contribuit pînă în prezent în mică măsură la acoperirea necesarului de mașini și utilaje deficitare, care se importă pe devize libere, la mărirea seriilor de fabricație, la îmbunătățirea calității produse-

lor și a nivelului tehnic al acestora, la creșterea eficienței producției și exportului.

Cu ocazia examinării îmbunătățirilor ce trebuie aduse activității de specializare, delegațiile române în organele C.A.E.R. au militat permanent pentru creșterea eficienței acestei activități. În legătură cu aceasta, delegația română la ședințele a XXXIV-a și a XXXV-a ale Sesiunii C.A.E.R. a arătat că eforturile țărilor trebuie concentrate asupra specializării și cooperării în ramurile cele mai avansate ale producției contemporane, în care în prezent nu reușim să acoperim necesarul economiilor noastre și asupra ridicării substanțiale a calității și nivelului tehnic al produselor specializate, astfel încît, acestea să contribuie efectiv la accelerarea progresului în țările noastre și la creșterea participării la schimburile internaționale. Totodată, s-a subliniat necesitatea ca preocupările în domeniul specializării și cooperării să fie îndreptate cu prioritate în direcțiile care stimulează asimilarea de noi tehnologii, creșterea seriilor de fabricație, folosirea capacităților de producție existente și lărgirea schimburilor cu produse specializate, mai ales în ramurile și subramurile de vîrf, în care sistem încă tributari unor importuri în valută convertibilă.

Pornind de la considerentele expuse de delegațiile țărilor membre, organele C.A.E.R. au elaborat și adoptat o serie de măsuri privind îmbunătățirea acestei activități, care se referă în principal la: accelerarea progresului tehnico-științific, prin crearea și introducerea de tehnică nouă și creșterea nivelului tehnic al produselor ce se livrează reciproc; asigurarea necesarului țărilor membre ale C.A.E.R. și creșterea livrărilor de produse specializate, înlăturarea importului nejustificat de mașini, utilaje, subansamble, piese, produse de completare și de materiale din țări terțe; intensificarea caracterului complex al colaborării, pe calea corelării activității de colaborare pe întregul ciclu cercetare — proiectare — producție — desfacere; lărgirea specializării și cooperării pe subansamble și piese, pe baza folosirii de elemente modul, tipizate și unificate.

În afară de orientările generale, de principiu, conținute în măsurile menționate, s-a convenit ca activitatea concretă de cooperare și specializare în perioada următoare să fie concentrată în principal asupra unor produse de mare importanță pentru economiile naționale în etapa actuală, ca: echipamente și sisteme automatizate pentru conducerea proceselor tehnologice, dispozitive semiconductoare și materiale speciale cu grad înalt de puritate pentru industria electronică și în-deosebi microelectronică, sisteme de mașini pentru mecanizarea complexă a agriculturii, sisteme de mașini și utilaje — inclusiv roboți industriali — pentru mecanizarea lucrărilor de încărcare-descărcare, transport și depozitare, complexe de mașini și utilaje moderne pentru exploatarea la zi a mine-reurilor, echipamente cu consum economic de combustibil, energie ș.a.

Tinînd seama de sarcinile importante care stau în fața industriei construcțiilor de mașini din țara noastră în actualul cincinal, se prevede intensificarea în continuare a participării organizațiilor economice românești la specializarea și cooperarea în producție în acest domeniu cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. În acest scop, delegațiile României în organele de lucru ale C.A.E.R., în organizațiile economice internaționale create de țările membre ale consiliului, precum și în grupele de lucru pe linia comisiilor mixte interguvernamentale de colaborare bilaterală au exprimat cerința ca activitatea de colaborare să fie orientată spre soluționarea unor probleme prioritare ale dezvoltării noastre economice, urmărindu-se prin aceasta să se asigure lărgirea schimburilor reciproce dintre țările membre ale C.A.E.R., folosirea mai deplină a capacităților de producție, asimilarea prin cooperare de produse noi, în-deosebi deficitare, creșterea eficienței producției și a volumului exportului de mașini și utilaje.

Extinzînd și adîncind conlucrarea cu organizațiile similare din celelalte țări membre ale C.A.E.R., din toate statele socialiste, organizațiile și întreprinderile economice românești acționează, totodată, pentru lărgirea participării și specializării internaționale în domenii avansate ale producției construcțiilor de mașini, pentru intensificarea, pe această bază, a schimburilor de mașini și utilaje, reciproc avantajoase și echitabile.

**Cornel LAZAR
Ion STAN**

Probleme actuale ale normării consumului de muncă vie pe unitatea de produs

DEZVOLTAREA complexă a economiei naționale conduce la necesitatea perfecționării în continuare a metodelor de fundamentare, planificare și analiză a productivității muncii. În aceste condiții, măsurarea cheltuielilor de muncă pentru un produs numai prin normarea muncii care contribuie direct la producerea acestuia — singura metodă folosită în prezent în cadrul întreprinderilor — trebuie completată cu astfel de metode de normare a consumului de manoperă care să orienteze spre realizarea unui ritm cât mai înalt de creștere a productivității muncii. Aceasta presupune cuprinderea tuturor categoriilor de muncă vie ce participă, direct sau indirect, la obținerea unui produs.

Înfăptuirea în bune condiții a unei asemenea cerințe majore obligă întregul personal cu atribuții în domeniul organizării și normării să asigure la un nivel calitativ înalt nu numai elaborarea judicioasă a normelor de consum de muncă pe produs, dar și folosirea efectivă a acestora în munca de conducere a activității economice din toate întreprinderile.

Este, astfel, necesară cunoașterea acțiunii tuturor factorilor și măsurilor care influențează nivelul absolut al normelor de consum de muncă, în vederea găsirii de soluții pentru reducerea acestora. Pe această linie, o mare importanță prezintă calitatea normelor de muncă elaborate și aplicate; ea permite utilizarea consumului normat de muncă pe produs pentru fundamentarea nivelului planificat al productivității muncii și a numărului de personal muncitor. Obținerea unor consumuri minime de muncă și a unei eficiențe economice maxime nu reprezintă numai cerințe de ordin teoretic, ci sarcini de mare importanță practică în condițiile aplicării principiilor noului mecanism economico-financiar, în punerea de acord a intereselor întreprinderilor cu cele ale economiei naționale.

Îmbinarea centralismului democratic cu creșterea autonomiei unităților de bază în cadrul economiei noastre socialiste planificate presupune și optimizarea planificării consumului de muncă între ramuri și întreprinderi — și, în cadrul acestora, a normelor de muncă, a gestiunii proprii și a repartiției după

muncă. Normele de consum de muncă, exprimând cuantumul maxim de muncă vie ce se stabilește a fi cheltuit pentru obținerea unui produs, trebuie să stimuleze realizarea proporțiilor optime de producție, reducerea la minimum a timpului de muncă necesar, în condițiile organizării îndeplinirii planului pe baza autogestunii. Cu alte cuvinte, planificarea normelor de consum de muncă pentru fabricarea produselor trebuie să fie strins legată de planificarea producției și productivității muncii la toate nivelele.

Pentru asigurarea unei asemenea legături strinse, se are în vedere ca la nivelul întreprinderilor, centralelor și ministerelor, normele de consum de muncă să se aprobe pentru toate produsele, odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Ca și în cazul teoriei optimizării costurilor de producție, raportul dintre creșterea producției și reducerea normelor de consum de muncă pe unitatea de produs trebuie examinat în funcție de evoluția producției și totalul consumului de muncă vie — a personalului direct și indirect productiv, de servire, conducere, administrație și funcționari — precum și de dependența dintre diferitele categorii de consum de muncă vie care participă direct sau indirect la realizarea unei producții date.

O asemenea analiză a dependenței globale a evoluției producției de cea a consumului total de muncă vie pe unitatea de produs, precum și dependenței analitice a fiecărei categorii de consum de muncă de creșterea producției (respectiv cind acest consum se modifică diferit), pornește de la necesitatea de a se delimita consumurile de muncă ce variază, de cele care rămân constante sau relativ constante la modificarea volumului fizic al producției pentru fiecare produs. Vom constata astfel că reducerea consumului de muncă constant pe unitatea de produs este consecința directă a ritmului de creștere a producției și că la o valoare dată a acestui ritm, reducerea consumului total de muncă este dependentă de ponderea pe care o are volumul de muncă constant în consumul total. Cu alte cuvinte, la nivelul unui produs oarecare consumul total de muncă scade cu atât mai mult, cu cât crește mai re-

pede producția și cu cât sint mai mari ponderile consumurilor constante în consumul total de muncă vie.

În ceea ce privește consumul variabil de muncă vie pe unitatea de produs, acesta este direct proporțional cu ritmul de creștere a producției. Reducerea consumului variabil pe produs are loc numai în condițiile îmbunătățirii activității productive, prin introducerea de măsuri privind creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, mai buna organizare a producției și a muncii etc., ale căror efecte asigură tendința degresivă a consumurilor variabile de muncă vie, proporțional cu volumul fizic al producției. Se poate remarca astfel faptul că reducerea consumului total de muncă vie pe unitatea de produs se accentuează odată cu sporirea ponderii consumurilor degresive în totalul consumurilor variabile de muncă.

Aceste aspecte ale activității de normare a muncii, care până în prezent nu s-au bucurat de o abordare cuprinzătoare în teoria de specialitate, merită o dezbateră aprofundată pentru a releva ce ar trebui să reprezinte pentru întreprinderi aplicarea efectivă și la un nivel calitativ ridicat a măsurării muncii și îndeosebi a rezultatelor muncii. Am în vedere contribuția pe care trebuie să o aducă normarea în ceea ce privește creșterea eficienței muncii în general și a productivității acesteia în special.

Desigur, rezolvarea unor asemenea probleme necesită din partea personalului care acționează în domeniul normării muncii cunoștințe de ordin atât tehnic, cât și economic. Acești specialiști trebuie să sprijine conducerile colective ale unităților economice în coordonarea activității, desfășurând o muncă susținută de prevedere și de execuție. În acest fel, cadrele de conducere vor fi ajutate să se preocupe mai mult de aspectele profesionale, în loc ca atenția să le fie acaparată de importanța relativă a unor metode de normare a muncii a căror semnificație poate le scăpa; își vor putea orienta analizele, deciziile și acțiunile în funcție de măsurarea rezultatelor muncii și de soluțiile găsite pentru creșterea producției și a productivității muncii, în condiții de eficiență economică maximă.

Mentținerea unor norme de consum de muncă reale impune **reexaminarea normelor de muncă, pe măsura creșterii producției și a productivității muncii**. Dacă nu se realizează o asemenea cerință, nu va exista nici încredere în valabilitatea timpilor normați, sau în faptul că ei pot fi folosiți în mod eficient pentru fundamentarea indicatorilor de plan, pentru o retribuire stimulativă, pentru control și previziune.

Sarcini importante privind normarea consumului de muncă pe produs revin și celor ce lucrează în domeniul proiectării produselor și utilajelor. Deseori se apelează la analiza valorii, ca la răspunsul cel mai potrivit; aceasta însă, după ce s-au cheltuit bani și muncă pentru proiectul inițial — în loc să se recurgă de la început la stabilirea soluției pe baza A.V. Se are în vedere ca **în domeniul proiectării de produse și utilaje, normarea muncii să ofere datele necesare comparării timpilor de fabricație**, astfel ca hotărârile care se iau încă din faza de proiectare să se fundamenteze pe o cunoaștere clară a costului muncii.

Fără îndoială că buna calitate a normării muncii reprezintă o problemă de mare actualitate, dar aceasta nu înseamnă că și ea se bucură de acum

de o largă înțelegere în rândurile întregului personal. Din păcate, nu în toate cazurile se cunoaște adevăratul conținut al normării muncii. Continuă uneori să rămână înrădăcinată ideea, că norma de muncă progresivă ar conduce la creșterea efortului fizic al personalului muncitor în activitatea de producere a bunurilor materiale. Ce-i drept, este posibilă o astfel de situație — și anume, atunci când normele de muncă nu se elaborează pe baza unor metode științifice de măsurare a timpului de lucru, atunci când personalul de normare nu are pregătirea necesară, iar în procesul de elaborare a normelor nu este atras personalul muncitor cu bogată experiență în producție și cu o înțelegere clară a principiilor ce călăuzesc politica partidului și statului în domeniul creșterii productivității muncii și al ridicării nivelului de trai.

În cadrul complexului de acțiuni pentru asigurarea împlinirii obiectivelor economice ale cincinalului 1981—1985, conducerea de partid și de stat a adoptat măsuri pentru întărirea disciplinei în domeniul normării muncii, pentru creșterea productivității muncii și perfecționarea relațiilor de muncă. Ele sînt cuprinse în **Programul de îmbunătățire a normelor de muncă pe anul 1981**, aprobat de Comitetul Politic Executiv

al C.C. al P.C.R. în ședința din 23 iunie a.c. și în **Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii în perioada 1981—1985**, adoptat de Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii.

Aceste măsuri vizează în principal :

- asigurarea decalajului necesar între creșterea productivității muncii și creșterea retribuțiilor ;

- exercitarea unei influențe în sensul folosirii raționale a personalului muncitor și a timpului de muncă ;

- întărirea disciplinei în muncă, a disciplinei tehnologice și organizatorice.

Eficiența tuturor măsurilor în domeniul îmbunătățirii pe baze științifice a normării muncii va depinde atât de calitatea acțiunilor desfășurate în acest sens de ministere și centrale, cât și de atitudinea activă a conducătorilor colective din întreprinderi în legătură cu introducerea gestiunii economice pînă la locul de muncă, cu rezolvarea problemelor concrete privind elaborarea și aplicarea unor norme de consum de muncă pe produs, care să asigure economia de manoperă prevăzută în cincinal ca o condiție a dezvoltării intensive și a creșterii bunăstării întregului popor.

Petre FRUJINA

Economia de manoperă — expresia reală a creșterii productivității muncii

O ANALIZĂ referitoare la modul în care unitățile industriale din județul Arad au fundamentat sarcina de creștere a productivității muncii (raportată la producția netă) pe anul 1981 arată că din sporul total prevăzut, 23,3% se va realiza pe seama progresului tehnic, 26,8% prin măsuri de îmbunătățire a organizării producției și a muncii, 4,3% ca rezultat al perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor — și o proporție de 45,6% pe seama modificărilor în structura producției și în ponderea diferitelor produse.

Variațiile programelor de fabricație — dictate de cerințele economiei naționale pentru un produs sau altul — influențează desigur, ca un factor aleator, nivelul expresiei valorice a productivității muncii. Absolutizarea acestei influențe, considerarea ei a priori ca un factor al reducerii relative a consumului de muncă vie pe ansamblul activității unei unități economice prezintă însă un triplu risc. Pe de o parte, unele întreprinderi și eșaloane superioare lor vor putea fi tentate să insiste pentru cuprinderea prioritară în plan a acelor produse care le avantajează din acest punct de vedere. Pe de altă parte, în anul următor cererea va putea determina o altă structură sortimentală, care va coborî nivelul relativ al productivității. În ambele situații, posibilitatea unei „fundamentări” prin jocul cifrelor de plan va abate atenția de la efortul ce trebuie depus pentru micșorarea efectivă a consumului de muncă vie, singura capabilă să garanteze eficiența reală.

De aceea, Programul privind organizarea și normarea științifică a producției, a celorlalte activități și creșterea productivității muncii în actualul cincinal instituie pentru centrale industriale, întreprinderi, institute de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică obligația de a stabili consumurile de muncă pentru toate produsele din plan, pe bază de normative de consum de muncă pe produs finit, unice pe economie — determinate, la rîndul lor, pe bază de norme și normative de muncă corespunzătoare proceselor de producție și condițiilor tehnico-organizatorice din întreprinderile care, la executarea unor produse de același fel, au cele mai reduse consumuri spe-

cifice de muncă. În consecință, toate întreprinderile care execută produse, lucrări, activități identice sau similare vor fi puse în fața necesității, fără alternativă, de a lua — și de a realiza în termene cât mai scurte — măsuri pentru a-și asigura în propria gospodărie condiții tehnice și organizatorice de talia celor din unitățile de referință.

Stabilirea și aplicarea consumurilor de muncă unice pe produs va constitui una din căile realizării misiunii ce revine normării științifice a muncii, de a asigura în mai mare măsură repartizarea echilibrată a sarcinilor pe colectivele de muncă și între membrii acestora, pe baza fundamentării consumului de muncă, utilizării raționale a mijloacelor de producție și a timpului de lucru, determinării necesarului de personal pe locuri de muncă, secții, ateliere, întreprinderi, ramuri și pe economia națională.

Pentru continuarea la un nivel calitativ superior a acțiunii de perfecționare a normării muncii se impune ca acestui proces să i se confere nu numai permanentă, ci și dinamism, așa încît rezultatele sale să reflecte fidel schimbările antrenate de progresul tehnico-științific în calitate și structura mijloacelor de producție, în tehnologiile aplicate, în organizare, în calificarea și ridicarea nivelului de pregătire a forței de muncă, ridicarea nivelului de conștiință al personalului muncitor, creșterea motivării sale în activitatea ce o desfășoară. Început în acest an, ciclul îmbunătățirii tuturor normelor de muncă aplicate în producție, prin punerea lor de acord cu condițiile concrete din întreprinderi, secții, ateliere și locuri de muncă, urmează să se încheie pînă la finele cincinalului.

Participarea la stabilirea normelor a cît mai multor muncitori fruntași, maștri, tehnicieni, ingineri și economiști care cunosc bine întreprinderea și specificul ei, a organelor sindicale, dezbaterile normelor noi și a celor îmbunătățite cu întregul personal muncitor, înainte de aplicarea lor sînt cerințe de neocolit pentru a pune în valoare rezervele existente, pentru a da normelor un caracter realist și totodată mobilizator, pentru a scurta la minimum perioada de „rodaj” la asimilarea lor.

În orice moment, normele vor trebui să exprime cantitatea de muncă necesară pentru realizarea sarcinilor de producție: ele vor fi astfel un instrument al autoconducerii muncitorești pentru folosirea deplină și cu eficiență maximă a potențialului uman al întreprinderilor.

Adrian RUSU

MODERNIZAREA STRUCTURII INDUSTRIEI (III)

Structura industriei constructoare de mașini

STRÎNSA DEPENDENȚĂ a structurii industriei construcțiilor de mașini de structura economiei, naționale constituie una din trăsăturile importante ale acestei ramuri. Dezvoltarea pe baze moderne a oricărui sector economic este hotărâtă și însoțită de dezvoltarea și diversificarea structurii industriei construcțiilor de mașini. Structura economiei este caracterizată printr-un grad ridicat de complexitate datorită diversității relativ mari a ramurilor, subramurilor și a nomenclatorului de produse. Asemenea caracteristică este transmisă în întregime asupra industriei construcțiilor de mașini în stadiile superioare de dezvoltare economică. Tocmai aceasta explică nu numai ritmul înalt de dezvoltare ci și creșterea complexității structurii acestei ramuri din România.

Întrebarea este dacă asemenea trăsături se vor menține la nivelul actual sau se vor accentua în perspectivă.

Având în vedere situația fluctuantă de pe piața mondială — care după toate probabilitățile va continua — precum și necesitatea economisirii mijloacelor valutare pentru redresarea balanței de plăți externe, în perioada următoare va continua să crească rolul construcțiilor de mașini în realizarea programului de investiții și în extinderea și îmbunătățirea structurii exportului de produse, ceea ce va impune acestei ramuri o rată relativ ridicată de dezvoltare comparativ cu alte ramuri, paralel cu diversificarea și modernizarea producției și adaptarea rapidă a acesteia la noile cerințe.

Structura producției ramurilor industriei construcțiilor de mașini trebuie să se caracterizeze printr-o mobilitate și adaptabilitate crescândă la noile situații sau tendințe privind exploatarea și valorificarea resurselor, noile tehnologii, materializarea unor invenții sau realizarea unor programe de dezvoltare economică sau a unor programe extraeconomice cu un grad ridicat de antrenare ș.a. De altfel, prin natura existenței sale, această ramură hotărâște ritmul și direcția evoluției celorlalte ramuri; ele depind de tipul și calitatea utilajelor produse și livrate de ramura construcțiilor de mașini. Tocmai de aceea trebuie precizat următorul fapt: cu cât este mai receptivă la noile tendințe ale dezvoltării ramurilor economice, ale situației în domeniul resurselor și ale progresului tehnic cu atât ramura construcțiilor de mașini este mai eficientă și competitivă.

În perioada următoare se vor produce schimbări structurale deosebite în domeniile performanțelor calitative ale mașinilor și utilajelor care echează ramurile economice, în domeniul energiei, unor mijloace de transport, al ramurilor cu tehnică de vîrf și al agriculturii. Modul cum construcțiile de mașini vor trebui în viitor să răspundă la cerințele schimbărilor în performanțele mașinilor, în baza energetică, la necesitatea asimilării tehnicii de vîrf și la cerințele dezvoltării agriculturii poate fi ilustrat pe scurt, prin cele ce urmează:

a) Cele mai semnificative schimbări vor fi prilejuite de preocupările deosebite privind asigurarea utilajelor cu performanțe ridicate necesare echipării tehnice a ramurilor economice prin asimilarea de noi tipuri de mașini, utilaje și instalații și

prin realizarea de sisteme complexe, cu integrare progresivă a mecanicii fine, electronicii și tehnicii de calcul în structura mașinilor. Schimbări structurale importante ale industriei construcțiilor de mașini vor fi înfăptuite prin însăși punerea în aplicare a orientărilor cuprinse în Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R. și în Programul — Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000.

b) În industria construcțiilor de mașini se produc deplasări structurale importante și datorită unor modificări profunde care vor avea loc în structurile energetice și de materii prime din sferele producției, transportului, distribuției și consumului acestora. Astfel, intensificarea cercetărilor geologice pentru descoperirea unor noi surse de energie, trecerea la exploatarea rezervelor de minereuri și combustibili la mari adîncimi și cu un grad scăzut de elemente utile, trecerea la exploatarea platformelor continentale ale mărilor și oceanelor, extracția gazelor cu presiune în scădere, precum și sporirea însemnată a cantităților de combustibili inferiori înseamnă creșterea considerabilă a cantităților de instalații și utilaje investite pe unitatea de element util extras. De exemplu, investiția specifică în lei pe unitatea de creștere a rezervelor de minerale a sporit din 1951—1955 pînă în 1976—1980 la țitei de circa 6 ori și la gaze de 2,5 ori. Totodată, conținutul util al producției unor resurse de minereuri metalifere a scăzut din 1963 pînă în 1977 astfel: la minereu de fier de la 26,8% la 21,8%, la cupru de la 0,66% la 0,40%, la plumb de la 3,10% la 1,3%, la zinc de la 3,8% la 2,1% și la minereu cuprifer de la 1,37% la 0,82%. De asemenea, dificultățile de exploatare a mineralelor sint în creștere. Firește, asemenea tendințe fac ca pentru aceleași cantități extrase și prelucrate de minerale să fie necesar un volum mult sporit de mașini, utilaje și instalații, cu performanțe îmbunătățite. De exemplu, ridicarea ponderii combustibililor inferiori, ca lignitul, în totalul combustibililor utilizați și trecerea treptată la folosirea șisturilor bituminoase înseamnă o scădere a puterii calorice pe o tonă de combustibil brut utilizat. Aceasta înseamnă o sporire importantă a cantității de utilaje și agregate necesare pentru aceeași putere calorică. Astfel, dacă pentru producerea a 1 000 de tone de abur pe oră folosind păcură sint necesare investiții concretizate în 6 000 de tone de utilaje, pentru aceeași cantitate de abur sint necesare investiții în utilaje de 13 000 de tone dacă se folosește lignit și 25 000 de tone dacă se folosește șisturi bituminoase. Schimbări în structura industriei construcțiilor de mașini vor avea loc și datorită creșterii rolului energiei electrice în balanța energetică a țării. Astfel, dacă pînă în prezent forma de energie electrică a reprezentat mai puțin de 25% din totalul balanței de energie primară, în perspectiva următoarelor decenii, ponderea energiei electrice trebuie să crească substanțial, mai ales dacă ținem seama că unii combustibili cum sint cei nucleari, ligniții, energia hidroelectrică etc. pot fi utilizați mai cu seamă sau în mod exclusiv prin intermediul electricității. Trecerea masivă la producția și consumul acestei forme de energie va avea drept consecință, pentru construcțiile de mașini, dezvoltarea într-un ritm rapid a ramurilor industriei de utilaj termoenergetic pe cărbune, la turbine și instalații hidroelectrice și de utilaj nucleareo-electric; pentru transportul energiei electrice se va dezvolta producția de cabluri, construcții metalice și transformatori, iar pentru utilizarea energiei electrice la consumatori — motoare electrice, instalații de topire a oțelului, instalații de electroliză, de mijloace de transport electrice, de aparate electrocasnice ș.a. Construcția de mașini este adînc implicată în trecerea la utilizarea noilor surse de energie, prin cercetarea și realizarea noilor sisteme de instalații folosind energia solară, geotermică, prin realizarea instalațiilor pentru gazeificarea cărbunelui în subteran, pentru producerea și folosirea hidrogenului și metanolului, adaptînd echipamentele din centralele electrice și mașinile de lucru la noile surse de energie.

c) În domeniul industriei de automobile încep să se pună probleme deosebite în ce privește orientarea structurii producției avînd în vedere, pe de o parte, efectele crizei energetice, iar pe de altă parte, schimbările care au loc atît în producția mondială, cît și pe piața externă a automobilelor. Într-adevăr, în perioada care urmează, strategia dezvoltării ramurii construcțiilor de automobile se pune în termeni radical schimbați, mai ales pentru țările care nu dispun de o piață internă de desfacere suficient de mare datorită apariției unor noi fenomene pe piața mondială. De exemplu, în cele mai multe țări dezvoltate, stocul de autoturisme se apropie de starea de saturație. Deja s-a ajuns, de exemplu, ca la fiecare mie de locuitori să revină 500—600 de vehicule în S.U.A., 400 în Europa Occidentală, 300 în Japonia. Ținînd seama de diferiți factori ca densitatea populației, politicile guvernamentale față de diferitele categorii de transport, atitudinea populației față de automobil ș.a., se apreciază că spre sfîrșitul anilor '80 circa 85%

din volumul total al cererii să-l constituie cererea de înlocuire. Fînă la finele secolului, urmează ca toată cererea de autoturisme să o constituie cea de înlocuire. Totodată, datorită diminuării ritmurilor de creștere economică, modificării structurii venitului național și ridicării prețului combustibililor, se întrevede o diminuare a cererii de automobile în țările dezvoltate. În schimb, se apreciază că producția de automobile va aluneca treptat spre țările în curs de dezvoltare (ținind seama de evoluția și dorința lor de industrializare, de creșterea treptată a nivelului tehnic al producției din aceste țări, de creșterea cererii de vehicule pe piața internă. Se va produce astfel o redistribuire geografică a producției de automobile, în prima fază în domeniul asamblării, iar în fazele ulterioare pînă la asimilarea fabricației întregii producții de bază, acoperind astfel cererea internă a țărilor producătoare, iar treptat creîndu-se disponibilități pentru export. Sînt stadiile prin care a trecut România și prin care vor trece și alte țări în curs de dezvoltare. De exemplu țările din Orientul Mijlociu vor reuși ca în 1985 să acopere din producția totală din zonă circa 35% din totalul cererii lor de automobile, iar țările Americii Latine vor asigura o expansiune a industriei de automobile astfel încît în 1990 acestea să contribuie cu 10% la producția mondială de automobile.¹⁾

Paralel cu redistribuirea producției și a cererii pe zone geografice în domeniul automobilelor, se va intensifica concurența pe piața mondială datorită creșterii lente a cererii și a accentuării crizei energetice, ceea ce va avea drept consecințe punerea în valoare a potențialului tehnico-științific al țărilor dezvoltate în dorința lor de a-și menține rolul dominant în domeniul producției de automobile, precum și tendința de expansiune a companiilor multinaționale, rolul dominant avîndu-l capitalul marilor firme producătoare de automobile americane și japoneze. Vor putea rezista concurenței numai cei care vor putea și vor fi hotărîți să aducă îmbunătățiri constructive, tehnologice și estetice substanțiale și rapide cu consecințe asupra reducerii consumului de combustibili și a substituției acestora cu alții mai ieftini, ca și reducerii altor categorii de costuri de exploatare și asupra îmbunătățirii calității produsului — confort, siguranță în exploatare etc.

d) Complexul electronicii are rolul hotărîtor în modernizarea economiei și a întregii vieți economico-sociale și, dat fiind caracterul său puternic antrenant, influențează profund structura consumului și a întregului mod de viață. Mai mult decît în cazul oricărei ramuri, dezvoltarea acestuia are la bază, ca mijloc de generare, un nivel tehnic ridicat al producției și un volum apreciabil de cercetări, iar ca rezultat, consumuri minime de materiale și energie cu o valoare adăugată mare care încorporează un volum mare de muncă de înaltă calificare reprezentată de munca de cercetare, proiectare și execuție. Măsura în care această categorie de produse asigură un grad înalt de valorificare a materialelor consumate se poate vedea din datele de mai jos care reprezintă raportul în care se află, din punct de vedere al prețului pe unitatea de greutate, unele produse cu diferite grade de valorificare a resurselor de materii prime: construcții metalice 1; mașini-unelte convenționale 3,5; autoturisme 5,0; mașini-unelte cu comandă numerică 8,5; rulmenți 10,0; televizor color 30,0; aparate de filmat 100; calculatoare electronice 1 000; circuite integrate 2 000.

Afît din punctul de vedere al generării acestei producții cit și din cel al avantajelor privind valorificarea superioară a resurselor, există o strînsă corelație între nivelul de dezvoltare economică și tehnică și nivelul de dezvoltare, pe de o parte, a capacității de producție, iar pe de altă parte, a capacității de absorbție a produselor acestei ramuri. De exemplu, analizînd situația existentă în țările nesocialiste, a rezultat că în 1975 un număr de cinci țări (S.U.A., Japonia, R. F. Germania, Franța, Marea Britanie) produceau peste 85% și absorbeau peste 80% din producția și respectiv din cererea mondială. Se apreciază că S.U.A. își vor păstra încă superioritatea în tehnologia componentelor electronice care asigură dezvoltarea electronicii industriale, deși se consideră că Japonia este țara care are programul pe termen mediu și lung cel mai coerent și, deși poziția industriei R.F. Germania oferă cadrul favorabil de dezvoltare a electronicii industriale în toate direcțiile.

Ca și în alte domenii, în producția electrotehnică mondială se vor produce schimbări de structuri regionale semnificative. Astfel, în țările cu nivelul economic și tehnologic cel mai dezvoltat continuă să se concentreze acele categorii de produse care necesită o capacitate tehnologică și de cercetare importantă sau în care procesele de producție necesită un grad foarte ridicat de dotare tehnică și de automatizare. Spre țările cu o dezvoltare economică medie, inclusiv în țările în curs de dezvoltare cu un nivel tehnic și al venitului național mai ridicat, există tendința de a se deplasa producția produselor și aparaturii

destinate consumului de masă și care necesită o dotare tehnică și științifică medie adecvată. În țările în curs de dezvoltare este încurajată producția acelor produse electrotehnice de tehnicitate mai redusă, cu cerere ridicată pe piață și care necesită un volum mare de muncă de calificare relativ redusă.

Cazul României, în ce privește dezvoltarea acestei ramuri în concordanță cu evoluția economică generală, poate fi edificator. În 1951—1979 la o creștere medie anuală a industriei construcțiilor de mașini de 18%, industriei electrotehnice i-a revenit un ritm mediu anual de 22%. Ponderea acestei ramuri în totalul industriei construcțiilor de mașini urmează să crească de la 15% în 1978 la peste 20% în 1985. Și în perspectiva următoarelor două decenii ritmul mediu anual al acestei ramuri va fi superior celui din construcțiile de mașini. Raportul industriei electronice față de industria electrotehnică va crește de la 2/3, la sfîrșitul anilor '70, la 5/4 la sfîrșitul anilor '80. În 1990 ponderea electronicii în totalul construcțiilor de mașini va ajunge la peste 16%. Se apreciază că în cazul industriei electronice, grupa de produse privind calculatoarele și echipamentele de calcul va cunoaște o creștere mai rapidă față de grupele privind componentele electronice și electrotehnice de consum. Explicația trebuie găsită, în primul rînd, în cîmpul larg de folosire a acestora, inclusiv ca microprocesoare în procesele de producție, iar în al doilea rînd, în reducerea spectaculoasă a raportului preț/performanță ca urmare a scăderii prețurilor, a dimensiunilor, a greutateii, a consumului de energie, a creșterii fiabilității, a vitezei de lucru și a capacității de calcul. Astfel, potrivit estimărilor, urmează ca în deceniul al 9-lea prețul să scadă de 3—4 ori, iar prețul pe o operație de peste 10 ori. Ca urmare a dezvoltării circuitelor integrate, a memoriilor cu circuite integrate și a microprocesoarelor, se va răspîndi producția și folosirea minicalculatoarelor și microcalculatoarelor de proces. Acestea vor crea posibilitatea practică de a include în ansamblul utilajelor tehnologice echipamentele de automatizare complexă, ceea ce va însemna practic contopirea instalațiilor tehnologice cu cele de automatizare, dînd astfel posibilitatea realizării unor sisteme automatizate ierarhizate, relativ independente, cu înlăturarea centralizării datelor la un singur calculator. Pe această cale vor fi construiți și folosiți pe scară largă roboții industriali în diferite domenii industriale și neindustriale, în operații repetitive apoi nerepetitive, folosind adaptori.

e) Economia României își accentuează caracterul său complex prin diversificarea ramurilor și a producției acestora. Un element definitoriu al acesteia este complexitatea il constituie dezvoltarea în țara noastră a unui puternic sistem agroalimentar care, pe de o parte, corespunde condițiilor naturale de climă și sol existente în țara noastră, iar pe de altă parte, răspunde creșterii cererii de produse alimentare în perspectivă ca urmare a sporului populației și a ridicării nivelului de trai al acesteia.

Datele statistice și de prognoză actuale arată că în sistemul agricol va lucra probabil o parte tot mai redusă a populației ocupate — circa 15% în 1990 și poate mai puțin de 10% în perspectiva anului 2000, sporul producției urmînd să se realizeze numai pe seama creșterii productivității muncii. O analiză atentă arată însă că imaginea este redată într-un mod prea simplificat întrucît multe activități sînt preluate de ramurile industriale specializate și încorporate în cadrul acestora. Aceste ramuri, în fapt, deservesc pe un plan superior agricultura ca și întregul sistem agroalimentar. Este cazul ramurilor care produc sistemele de mașini și utilaje destinate mecanizării muncilor agricole, cele care fabrică îngrășăminte chimice și produsele chimice de protecție a culturilor, precum și sistemul industrial de tratare și de prelucrare a produselor agricole în vederea consumării lor. Dacă într-o agricultură bazată în cea mai mare parte pe procese biologice naturale, pentru a produce produse alimentare echivalente cu o calorie, se consumă mai puțin de o calorie, în sistemele agroalimentare industrializate, pentru aceeași calorie produsă, se consumă mai multe calorii de combustibili fosili ca, de exemplu, în țările din Extremul Orient 1—2 calorii, în Franța 5,5 calorii, în America de Nord, 8,5—10 calorii. Deci o mare parte a activităților desfășurate în industria construcțiilor de mașini, în industria energetică, în industria de îngrășăminte chimice, precum și în alte ramuri industriale deservesc în mod direct sau indirect sistemul agroalimentar. În realitate, acesta din urmă funcționează și se dezvoltă în cea mai mare parte în mod direct și indirect pe seama dezvoltării și modernizării industriei construcțiilor de mașini, chimiei și altor ramuri industriale, potențînd randamentul productiv și randamentul muncii în sistemul agricol.

De aici trebuie trasă concluzia importantă că dezvoltarea agriculturii ca și a întregului complex agroindustrial depinde în măsură hotărîtoare de dezvoltarea ramurilor industriale, de adaptarea lor rapidă la cerințele modernizării agriculturii.

¹⁾ Perspectives de l'industrie mondiale, L'Observateur de l'OCDE, Franța, nr. 100, septembrie, 1979

ÎN perioada interbelică, studiile consacrate doctrinei și practicii cooperatiste — întocmite mai ales de Gromoslav Mladenatz, Virgil Madgearu, Ion Răducanu etc. — au ocupat un loc important în ansamblul literaturii social-economice din țara noastră.¹⁾ Vasta literatură pe tema cooperăției a reflectat în mod pregnant disputa între diferite partide, fracțiuni de partide și orientări cooperatiste intitulate independente, dispută desfășurată pentru cucerirea mișcării cooperatiste.

În timp ce masele populare, reprezentanții acestora au văzut în cooperăție un mijloc de îmbunătățire a soartei lor, reprezentanții claselor privilegiate au văzut în cooperăție un mijloc de atenuare a conflictelor de clasă, în limitele și în cadrul capitalismului. „Cooperăția — scria astfel I. G. Duca — este un sistem care-și propune de a rezolvi chestia socială, transformând lent și progresiv situația actuală”.²⁾ În fapt, cooperatismul nu a reprezentat o teorie sau un curent de sine stătător, independent de alte teorii și mișcări sociale. „În teoria și practica cooperăției — recunoștea Virgil Madgearu, teoreticianul principal al țărănismului — se întilnesc concepții și direcții deosebite, potrivit atitudinii față de principiile și bazele de organizare ale societății capitaliste. În general se face o separație fundamentală între cooperăția rurală și aceea a păturilor de mijloc de la orașe, care se socotește a fi întemeiată pe principii capitaliste, și între cooperăția de consum și de producție a muncitorilor, care s-a dezvoltat în numele altui ideal social, care mărturisește credința că organizarea ei este antagonistică față de regimul capitalist și tinde către o altă ordine economică a societății”.³⁾ Într-adevăr, cooperăția — în mare măsură chiar și cea rurală și a păturilor de mijloc de la orașe — a exprimat tendințele și interesele maselor populare, atât ale micii burghezii sătești și ale celei orașenești

Repere ale gândirii economice cooperatiste din România

— perioada interbelică —

(I)

cît și cele ale clasei muncitoare. Burghezia a încercat însă — și chiar a reușit în bună parte — să-și subordoneze cooperăția propriilor interese, abătînd mișcarea de la scopurile propuse inițial.

Unii reprezentanți ai mișcării socialiste din România în perioada reformei agrare 1918—1921 au susținut ideea înființării unor tovărășii țărănești provizorii, subliniind necesitatea ca cele care se vor dovedi rentabile să se permanentizeze. Această măsură trebuia să se aplice diferențiat, de la caz la caz. În „ceea ce privește măsurile concrete — susținea astfel un deputat socialist — pentru Moldova, unde țăranul este mai mult zilier pe pămînturile moșierului, ideea organizării tovărășiilor țărănești provizorii este bună, și în cazul rentabilității să rămînă multe asemenea tovărășii”.⁴⁾ Alți deputați socialiști susțineau că în afara tovărășiilor țărănești propriu-zise, în preajma orașelor să se organizeze tovărășii ale populației de la periferie, la care să participe și unii muncitori în vederea aprovizionării cu legume, fructe etc.

Dindu-și totuși seama că în capitalism cooperativele se subordonează pînă la urmă orînduirii pe fondul cărora s-au format, mișcarea socialistă nu și-a pus prea mari nădejdi în cooperatism. Relevînd faptul că Partidul țărănesc nu exprima în fond interesele de clasă ale țărănimii ci pe cele ale unor pături ale burgheziei, că această burghezie își subordonează în mare măsură cooperăția, un socialist scria: „Dv. nu sinteți țărănimia muncitoare. Ceea ce ați făcut cu băncile și cooperativele vreți să faceți și cu partidul țărănesc”.⁵⁾

Doctrina cooperatistă își află geneza în doctrina solidarismului social-economic, care permitea, datorită caracterului său eterogen și reformist, să fie îmbrățișată și adaptată intereselor celor mai diverse clase sociale. „Solidaritatea ca simțămînt social și solidarismul ca doctrină — scria I. N. Angelescu, reprezentant al liberalismului economic din perioada interbelică — se înfăptuiesc în instituțiile economice ale cooperăției, pe care n-o combat și vor s-o folosească pentru nevoi electorale și partidele de clasă”⁶⁾ (țărănist și socialist — n.n. T. I.). Iar un reprezentant al țărănismului scria că „Ideea de solidaritate, solidarismul, este o concepție care a generat diverse doctrine și reforme... Solidarismul este un sistem de gîndire care cuprinde și cooperatismul. Solidarismul este mai mult o doctrină, cooperăția este și doctrină, dar mai cu seamă un program. Solidarismul constată, cooperăția aplică”.⁷⁾

Teoria solidarismului social-economic folosită de reprezentanții Partidului Național-Liberal, de cei ai Partidului Național Țărănesc ca și de adepții „independenței” ai cooperatismului, pornea de la concepția — greșită — potrivit căreia cooperăția — considerată de ei aplicare practică a solidarismului — poate înfăptui armonia de interese, poate aduce pacea între clase sociale diferite. „Coo-

FIȘE

● La interval de șase ani, cel de-al doilea volum de eseuri purtînd titlul generic „Idei în mers” — volum semnat de Mircea Malița — a văzut lumina tiparului la Editura Albatros. Continuînd preocupările autorului

pentru înțelegerea unor probleme de mare actualitate care trîmîntă lumea contemporană — destinul ființei umane, posibilitățile de implicare a aspirațiilor sale spre progres etc — actualul volum este consacrat conturării conceptului de „umanism al secolului al XX-lea”. Un concept în care se cere integrate armonios, într-un cadru explicativ unitar, cunoștințele dobîndite în cele mai diverse domenii ale științei. Dar care sînt elementele ce ar putea delini noul umanism al zilelor noastre? Potrivit opiniei autorului, o încercare de a preciza statutul omului contemporan, ca ființă biosihosocială, trebuie să se oprească cel puțin asupra a trei grupuri de probleme — desigur fără ca aria de investigație să fie astfel închisă. Aceste direcții de cercetare, cărora în economia lucrării le sînt consacrate capitole distincte, privesc: omul și sistemul său complex de trebuințe — biologice, sociale, culturale; știința ca forță reformatoare a universului natural și social; procesele de informare

și învățare privite ca pîrgii ale afirmării esenței umane.

Limitarea pierderilor de produse agricole

● Problema agricolă dobîndind un statut prioritar la nivel mondoeconomic, tot mai numeroase sînt studiile efectuate în scopul identificării celor mai eficiente căi de sporire a volumului resurselor alimentare. Un loc foarte important în acest context, arată Jana Kastaukova în articolul „Ztratny v reprodukcnim procesu vyzouy” (Pierderi în procesul de producție ai produselor alimentare) publicat în numărul 6/1981 al revistei cehoslovace „Politicka Ekonomie”, dobîndește analiza surselor de risipă a produselor alimentare de la producerea acestora și pînă la consumul efectiv. Localizate fie în etapa recoltării produselor, a transporturilor sau depozitării, fie în procesul de prelucrare, a cărui concepție tehnologică nu asigură valorificarea tuturor componentelor utile, pierderile de substanțe sînt, la nivelul econo-

miei R.S. Cehoslovace, destul de importante. Desigur, problema în discuție, subliniază J.K. nu își află un răspuns simplu. Este necesar ca, odată cu promovarea unei concepții organizaționale integratoare prin care să se urmărească prelucrarea, pe cît posibil în cadrul unei aceluiași unități, a tuturor substanțelor utile, să se asigure și tehnologiile corespunzătoare. Dar, arată J.K., cu toate că realizarea și aplicarea pe scară largă a unor asemenea tehnologii presupune eforturi financiare însemnate, o serie de calcule, evidențiază faptul că valoarea investițiilor necesare în acest scop este de 2,4 ori mai mică decît efortul financiar implicat de creșterea producției cu o valoare echivalentă pierderilor.

Inovații

● Asimilarea descoperirilor științifice, a inovațiilor în producție vădește adesea un ca-

perația — scria astfel I. N. Angelescu — potolește luptele de clasă... pentru că taie rădăcina puterii de exploatare a unei clase și cu aceasta toate urile și resentimentele înăscute... ea nu se clădește pe ura și lupta de clasă.⁸⁾ La rindul lor, reprezentanții țărănismului de diferite orientări, apelînd și ei la solidarism, scriau, printre altele, că „...Cooperarea tinde să stabilească o colaborare tot mai strînsă între compartimentele aceleiași clase sociale și să realizeze apoi o atenuare a asperităților dintre clasele sociale, asperități adîncite de doctrinele extremiste și de propaganda tendențioasă, precum și de abuzul de avere și de putere al patronului industrial și agricol”.⁹⁾ Bazați și ei pe aceeași teorie a solidarismului social-economic, reprezentanții cooperatismului „independent” susțineau că „Mișcarea cooperatistă trebuie să se dezvolte în chip autonom de mișcarea politică ca și de cea sindicală a clasei muncitoare, fiindcă ea nu poate avea ca principiu de bază lupta de clasă”.¹⁰⁾ Deci în plan social cooperarea era considerată de reprezentanții burgheziei și ai micii burghezii ca un mijloc de conciliere a intereselor claselor exploatate cu cele ale claselor exploatatoare.

Posibilitățile de evoluție a cooperatismului erau interpretate diferit, de la un partid la altul și chiar de la un economist la altul. Astfel, în timp ce reprezentanții Partidului Național Liberal și ai altor partide de mai mică importanță susțineau că solidaritatea de clasă poate fi realizată de cooperare în cadrul capitalismului, plecînd de la constatările lui V. Madgearu și ale lui A. G. Galan cu privire la caracterul capitalist al băncilor populare de după primul război mondial și de la unele premise teoretice greșite, Ștefan Zeletin considera mișcarea cooperatistă din România ca fiind o mișcare exotică, fără o bază reală. Întrucît

România era o țară slab dezvoltată din punct de vedere capitalist și industrial — arăta astfel Zeletin — ea nu-și poate dezvolta cooperarea care este — după el — ca și socialismul, rezultatul unui capitalism dezvoltat.

Spre deosebire de Ștefan Zeletin, reprezentanții țărănismului și ai cooperatismului „independent” susțineau că, deși în cooperarea românească au pătruns elemente ale capitalismului, ea poate fi folosită în cadrul capitalismului pentru a realiza, în mod treptat, o nouă orînduire integral cooperatistă. Luînd naștere în capitalism, cooperarea — considera, spre exemplu, Gromoslav Mladenatz — va cuceri în mod treptat capitalismul: pornindu-se de la întreprinderea cooperativă ca celulă a „sistemului economic — social cooperativ, prin federalizare pe categorii, pe județe, regiuni și apoi prin crearea unei federale unice pe țară”.¹¹⁾ În mod gradual — susținea Gr. Mladenatz — se va ajunge „să se elaboreze și să se

execute un plan economic.” Și acest plan economic nu va fi altceva decît rezultatul unui sistem cooperatist generalizat devenit „sistem economic-social cooperativ” — explica T. C. Ionescu-Pășcani. Acesta „se poate întinde peste tot pămîntul, la toate popoarele, și în sinul popoarelor la toate grupările (clasele) obștești (sociale). În acest fel cooperarea nădăjduiește ca, încetul cu încetul, să poată cuprinde în ea toată suflarea omenească, pe toată fața pămîntului”. Răspîndită pe toată suprafața pămîntului, cooperarea — considera T. C. Ionescu-Pășcani, ar fi putut realiza o mai dreaptă împărțire a averii între oameni, aducînd totodată și schimbări în structura de clasă, lichidînd clasele, lupta de clasă etc. Aceasta era, evident, o poziție utopică, eronată atît din punct de vedere economic cît și social-politic.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

⁸⁾ Printre cele mai importante studii de acest gen amintim: „Istoria gîndirii cooperatiste” (1931), „Tratat general de cooperare” (1935), „Gîndirea cooperatistă în România” (1938), „Socialismul și cooperarea” (1945—1946), și altele de Gromoslav Mladenatz; „Dinamica economiei cooperatiste” (1941) de Victor Jinga, „Cooperarea în Ardeal” (1938) de Gh. Dragoș, „Reforma cooperatistă” (fără an) de Virgil Madgearu și Gr. Mladenatz; „Problema cooperatistă românească” de Ion Mihalache, M. Gormsen, Ion Răducanu (1940), „Capitalismul român și cooperarea” (fără an) de G. Tașcă; „Cooperarea românească” (1925) de Ștefan M. Zeletin; „Cooperare. Fapte, idei, doctrină” (1927) de N. Ghulea; „Cooperativismul agricole” (1942) de Cerchez Crigonici; „Problemele cooperatistă românească” (1925), „Monografia cooperatistă de credit din România” (1935) de A. G. Galan etc.

⁹⁾ Vezi „Problemele cooperatistă românească”, București, 1925, p. 15. Trebuie făcută precizarea că la începutul secolului mișcarea cooperatistă românească s-a găsit sub influența și sub controlul Partidului Liberal, care a căutat apoi continuu să-și mențină poziția. După primul război mondial marile dispute pentru cucerirea cooperatistă s-au

desfășurat între Partidul Național Liberal și Partidul Național Țărănesc. Aceste partide — și altele — vedeau în cooperare o cale de cucerire și dirijare politică a maselor populare, în special a țărănimii. Un loc deosebit în disputele teoretice l-au ocupat și teoreticienii cooperatismului intitulat independenți, în frunte cu Gromoslav Mladenatz.

¹⁰⁾ V. Madgearu și Gr. Mladenatz, Reforma cooperatistă, Colecția actualității. Cultura națională, p. 21.

¹¹⁾ Presa Muncitorească și Socialistă din România, vol. III, 1907—1921, partea I-a, 1917—1919, Ed. polit., Buc., 1971, p. 180.

¹²⁾ Idem, p. 425

¹³⁾ Problemele cooperatistă românească, București, 1925, p. 58.

¹⁴⁾ Vezi Actualitatea doctrinei solidariste, în: Observatorul social-economic, anul IV, iulie—decembrie, nr. 3—4, p. 253.

¹⁵⁾ Problemele cooperatistă românească, București, 1925, p. 58.

¹⁶⁾ Vezi Dinamica economiei cooperatiste, Brașov, 1941, p. 15.

¹⁷⁾ Gromoslav Mladenatz, Cooperarea și clasa muncitoare, București, p. 14.

¹⁸⁾ Gromoslav Mladenatz, Istoria gîndirii cooperative, București, 1935, p. 240.

racter contradictoriu. Aceasta este o concluzie spre care converg numeroase cercetări efectuate în ultima vreme, investigații care au stat la baza definiției a două tipuri de inovație: inovația progresivă și inovația regresivă. În timp ce primul tip de inovație, opinează Jean-Paul Courthouex în articolul „Modalités du progrès et innovation régressive”, publicat de revista „Problèmes Economiques” în numărul său din 15 iulie a.c., determină numai efecte pozitive la nivelul economiei, invenția regresivă determină, temporar, o scădere de productivitate, fie la producătorul care o aplică, fie în sectoare conexe. Explicația teoretică a acestui fenomen o constituie faptul că nu pot fi stabilite relații de echivalență între caracterul de nouitate tehnică sau tehnologică al unei inovații și obținerea imediată, în mod necondiționat, a unor efecte economice pozitive. Distin-

gerea, în plan metodologic, a celor două tipuri de inovație prezintă desigur, importanță practică. O atare perspectivă asupra promovării progresului tehnic, afirmă J.P.C., sugerează necesitatea ca, înainte de a se decide asimilarea în fabricație a unei invenții, să se întreprindă o examinare de detaliu a tuturor efectelor pe care le poate genera o inovație atît la nivelul producătorului, al întreprinderilor cu care acesta întreține relații de colaborare, cît și la nivelul economiei naționale.

● Ciclul „Surse noi de energie”, a cărui publicare a fost inițiată de Editura Tehnică, s-a îmbogățit recent cu un nou volum: „Economia energiei”, purtînd semnătura prof. dr. doc. Vasile Nitu. Constituind prima parte a unei lucrări de proporții mai mari, proiectată în două volume, cartea analizează principalele domenii ale energiei

contemporane într-o perspectivă globală, în strînsă dependență cu implicațiile factorului energetic asupra economiei. De altfel, însuși titlul cărții sugerează un dublu înțeles: pe de o parte economia energiei privită ca modalitate de organizare și evaluare a rezultatelor

FIȘE

unei ramuri distincte de activitate: energetica, prin metodele specifice economiei; pe de altă parte economia de energie concepută ca un sistem de acțiuni îndreptate spre reducerea consumurilor energetice. Acestui al doilea aspect îi este consacrată și prima parte a cărții în care autorul investighează, în manieră sistematică, căile de reducere a consumurilor energetice în economie: bilanțurile energetice, recuperarea resurselor secundare, ridicarea randamentelor de utilizare a energiei, perfecționarea sistemului de norme a consumului etc. Alte capitole din carte cuprind analizele și considerațiile autorului privind probleme importante ale sporirii eficienței de utilizare a energiei la nivelul economiei naționale.

RELAȚIILE ECONOMICE EST-VEST ÎN CONDIȚIILE CONTEMPORANE

ÎN CADRUL CIRCUITULUI mondial de valori materiale și spirituale, un rol important au relațiile economice dintre țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, cunoscute sub denumirea de „relații economice Est-Vest”.

Importanța acestor relații este dată în primul rând de faptul că alături de țările socialiste și țările capitaliste dispun de un însemnat potențial economic, tehnic, științific și uman care în anumite domenii este complementar. Unele țări sunt mai dezvoltate, altele mai puțin dezvoltate, unele dispun în anumite sectoare de o tehnologie modernă, de vârf, altele urmează să intre în posesia acestei tehnologii. În majoritatea țărilor capitaliste industriale există un surplus relativ de capital, iar unele țări socialiste, cum este și România, spre exemplu, au posibilități relativ limitate de a procura tehnica avansată. Totodată trebuie avut în vedere interesul deosebit al unor firme din Occident de a-și desfășura mărfurile pe piața țărilor socialiste ca urmare a dificultăților pe care le întâmpină pe piața țărilor capitaliste industriale. La aceasta se adaugă gradul mai mare de certitudine pe care îl prezintă pentru firmele occidentale piața țărilor socialiste.

Relațiile economice Est-Vest au în același timp o pondere majoră în dezvoltarea încrederii și conlucrării între țările socialiste și țările capitaliste dezvoltate, în soluționarea pe cale pașnică a diferendelor și stărilor tensionate, în asigurarea coexistenței pașnice între țările cu orientări sociale diferite. În acest sens, extinderea relațiilor economice Est-Vest corespunde pe deplin politicii de pace și prietenie pe care o promovează țările socialiste pe plan mondial.

Corepunzător cerințelor obiective amintite, România extinde în cadrul politicii sale economice externe și relațiile cu țările capitaliste industriale. Fundamentind necesitatea extinderii relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că „aceasta permite o intensificare a participării la diviziunea internațională a muncii, accesul mai rapid la tehnica și tehnologia avansată și, totodată, se înscrie în politica generală de promovare a relațiilor de colaborare cu toate statele, fără deosebire de orânduire socială”¹⁾. La baza relațiilor sale internaționale, a raporturilor cu celelalte state, România așază principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și colaborării reciproc avantajoase.

Deși relațiile economice dintre țările socialiste și țările capitaliste industriale au un caracter obiectiv, putând fi reciproc avantajoase și servind cauza păcii și prieteniei între popoare, extinderea lor a întâmpinat, și mai întâmpină încă, greutăți însemnate. După cum se știe, în primii ani postbelici principalele state capitaliste dezvoltate au impus, sub influența cererilor reacționare, un embargo economic aproape total față de țările socialiste în speranța că acesta va frâna dezvoltarea lor economică. Urmare a acestei orientări, relațiile comerciale dintre țările capitaliste și cele socialiste au înregistrat o scădere considerabilă. Astfel, potrivit unor calcule, la începutul deceniului al șaselea exporturile țărilor capitaliste dezvoltate din Europa către țările europene devenite socialiste reprezentau în anul 1953, circa 60% față de nivelul realizat în 1948 și numai 23% față de cel al anului 1938. Pe de altă parte, nivelul exportului acelorși țări către cele capitaliste europene se redusese în anul 1953 la 58% față de 1948 și la 21% față de 1938²⁾. Dar embargo-ul economic n-a putut să împiedice țările socialiste să obțină succese remarcabile în dezvoltarea lor economico-socială. În același timp, îngustarea relativă a pieței capitaliste după încheierea procesului refacerii economice postbelice, evoluția ciclică a economiei capitaliste și pagubele cauzate de restringerea relațiilor economice Est-Vest — au obligat cercurile de afaceri și statele

capitaliste să reia legăturile tradiționale cu țările socialiste. Prevalarea rațiunii economice a împins statele capitaliste industriale să ia unele măsuri de liberalizare a comerțului lor cu țările socialiste, fapt ce a contribuit la extinderea relațiilor economice Est-Vest. În promovarea relațiilor economice internaționale, în crearea cadrului adecvat pentru extinderea cooperării internaționale un anumit rol au avut organizații și instituții internaționale cum sunt: Comisia Economică O.N.U. pentru Europa sau UNCTAD.

În spiritul Actului final

DEZVOLTAREA și instaurarea înțelegerii, a colaborării și păcii pe continentul nostru este la rândul său un factor esențial pentru extinderea relațiilor comerciale dintre țările socialiste și țările capitaliste industriale, pentru conlucrarea rodnică, reciproc avantajoasă între state. În acest sens, în spiritul Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, la reuniunea de la Madrid, România a propus convocarea unei Conferințe pentru întărirea încrederii și dezarmare în Europa.

Extinderea relațiilor economice Est-Vest presupune totodată lichidarea oricăror bariere și îngrădiri artificiale, trecerea la soluționarea cu forțe comune a unor probleme esențiale pentru popoarele de pe întregul continent în domeniul cooperării industriale, energiei, transporturilor, agriculturii, mediului înconjurător, științei și tehnicii, domenii de importanță majoră pentru dezvoltarea economico-socială a tuturor țărilor. În această direcție la reuniunea de la Madrid, România a făcut propuneri concrete privind dezvoltarea cooperării industriale; dezvoltarea colaborării în domeniul științei și tehnicii și dezvoltarea colaborării în domeniul agriculturii.

Deși în relațiile economice Est-Vest continuă să existe unele dificultăți, comerțul dintre țările socialiste și țările capitaliste a înregistrat, deosebi începând cu anii '60, o creștere însemnată. Mai mult, nivelul scăzut la care ajunsese acest comerț în primul deceniu postbelic a făcut ca în ultimii 20 de ani creșterea volumului comerțului dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate să fie mai rapidă decât creșterea volumului comerțului dintre țările socialiste.

Dacă ne referim numai la comerțul țărilor membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate rezultă o intensificare continuă. Astfel, în perioada 1960—1970 creșterea a fost de 2,4 ori, iar în deceniul 1970—1979 de 4 ori, mai rapidă decât a comerțului acelorși țări cu țările socialiste. Un anumit rol în realizarea acestei dinamici l-a avut și evoluția prețurilor.

Menționăm totodată că în perioada amintită în cadrul dinamicii volumului total al comerțului Est-Vest, importul țărilor socialiste din țările capitaliste a înregistrat o creștere mai accentuată în raport cu creșterea exportului. Spre exemplu, importul țărilor membre ale C.A.E.R. din țările capitaliste dezvoltate economic era în 1979 de 10,2 ori mai mare decât în anul 1960, în timp ce volumul exportului în țările amintite era de numai 9,4 ori mai mare.

Ca urmare a evoluției amintite a comerțului Est-Vest a avut loc și o creștere însemnată a ponderii comerțului țărilor socialiste cu țările capitaliste dezvoltate.

După cum se vede din tabelul nr. 1, în perioada 1960—1979

Tabelul nr. 1

Ponderea țărilor socialiste și a țărilor capitaliste dezvoltate în volumul comerțului exterior al țărilor membre ale C.A.E.R.

— în% —

	Țări socialiste			Țări capitaliste dezvoltate		
	1960	1970	1979*)	1960	1970	1979*)
Total comerț exterior	72,5	67,2	60,5	20,6	23,7	29,6
Import	71,2	66,8	59,7	21,4	25,7	32,2
Export	73,8	67,7	61,3	19,7	21,6	27,0

*) Fără R.S. Vietnam

ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în volumul total al comerțului exterior al țărilor membre ale C.A.E.R. a crescut de la 20,6% la 29,6%.

Pe fiecare țară socialistă europeană membră a C.A.E.R. ponderea comerțului exterior cu țările capitaliste industriale a

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, București, Ed. Politică, 1974, p. 229

²⁾ Alexandru Puiu, Relațiile economice dintre țările socialiste și cele capitaliste dezvoltate, București, Ed. Politică, 1973, p. 22

evoluat astfel : Bulgaria 13,1% în 1960 și 14,9% în 1979 ; Ungaria 23,3% și respectiv 35,2% ; R.D. Germană 21,1% și 26,0% ; Polonia 29,8 și 34,6% ; România 22,3% și 35,9% ; U.R.S.S. 19,0% și 32,1% ; Cehoslovacia 17,8% și 22,1%. Evidențiind evoluția pozitivă a comerțului Est-Vest menționăm totodată că aceasta nu reflectă pe deplin posibilitățile existente în țările socialiste de a extinde comerțul cu țările capitaliste dezvoltate. În anul 1975, spre exemplu, țările socialiste dețineau peste 40% din producția industrială mondială. Restricțiile practicate de țările capitaliste fac însă ca ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al țărilor capitaliste dezvoltate să fie foarte mică, respectiv 3—4%.

Datele tabelului nr. 1 arată totodată că în relațiile economice Est-Vest se înregistrează un anumit sold negativ. Astfel, ponderea importului țărilor membre ale C.A.E.R. din țările capitaliste dezvoltate era mai mare decât ponderea exportului lor în țările respective cu 1,7 puncte procentuale în 1960, cu 4,1 puncte în 1970 și cu 5,2 puncte în 1979. Notăm de asemenea că în anul 1975 diferența dintre ponderea importului și a exportului era considerabil mai mare (9,6 puncte). Evident, diferența dintre importul și exportul țărilor socialiste a afectat balanța lor comercială cu țările capitaliste dezvoltate. Deși în ultimul timp balanța comercială a țărilor membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate a cunoscut o anumită îmbunătățire — per total ea continuă să fie deficitară. În bună măsură inegalitatea în balanța import-export a țărilor socialiste pe relația Vest se explică prin faptul că țările capitaliste limitează prin numeroase măsuri restrictive importurile din țările socialiste. Li-

C.A.E.R. în țările capitaliste dezvoltate. Exportatoare nete de combustibil, materii prime minerale și metale sînt numai U.R.S.S., Ungaria, Polonia și Cehoslovacia.

Menționăm că balanța comerțului exterior al României la combustibil, materii prime minerale și metale cu țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare este negativă. Datorită creșterii considerabile a prețurilor, îndeosebi la combustibil, și faptului că plata produselor respective se face în valută liberă, România trebuie să exporte în mai mare măsură produse ale industriei prelucrătoare pentru a obține mijloacele de plată necesare. Or, după cum se știe, restricțiile practicate de țările capitaliste în comerțul cu țările socialiste se concentrează cu prioritate la produsele industriei prelucrătoare și la produsele agricole.

Pînă în anul 1970 țările membre ale C.A.E.R. au fost exportatoare nete și la grupa de materii prime pentru producerea mărfurilor nealimentare, dar ulterior la grupa respectivă au devenit importatoare nete. La celelalte grupe de mărfuri care cuprind materii prime, raportul dintre importul și exportul de produse este relativ echilibrat.

Singura grupă de produse care încorporează un volum relativ mai mare de muncă calificată și la care țările membre ale C.A.E.R. sînt exportatoare nete, sînt mărfurile industriale de larg consum. La această grupă de produse balanța comercială cu țările occidentale este pozitivă la aproape toate țările socialiste europene. De asemenea, țările membre ale C.A.E.R. sînt exportatoare nete la grupa mărfuri alimentare, dar în ultimul timp diferența dintre ponderea exportului și importului de

Structura pe grupe de mărfuri a exportului și importului țărilor membre ale C.A.E.R. cu țările capitaliste dezvoltate

Tabelul nr. 2

	1960		1970		1979*)	
	Export	Import	Export	Import	Export	Import
Mașini, utilaje și mijloace de transport	5,3	30,2	8,0	34,5	7,5	32,2
Combustibil, materii prime minerale, metale	32,3	27,8	39,0	18,3	56,7	20,6
Produse chimice, îngrășăminte, cauciuc	6,2	8,8	4,8	11,3	5,3	11,9
Materiale de construcții	1,1	0,6	1,2	1,7	0,9	1,4
Materii prime nealimentare și produse prelucrate (afară de cele cuprinse în celelalte grupe)	20,9	19,0	14,4	15,1	9,3	11,2
Animale vii (în afară de cele pentru tăiere)	0,1	0,2	0,7	0,2	0,2	0,1
Materii prime pentru producția mărfurilor alimentare	11,5	5,3	7,1	5,6	2,5	13,1
Mărfuri alimentare	12,3	5,8	12,1	6,1	5,9	4,4
Mărfuri industriale de larg consum	9,9	2,7	12,4	7,1	10,5	4,9

*) Fără Cuba și România.

chidarea acestor restricții ar fi de natură nu numai să asigure echilibrarea balanței comerciale a țărilor socialiste cu țările capitaliste dezvoltate, dar și să dea un nou impuls relațiilor economice Est-Vest.

Analiza pe grupe de mărfuri

ANALIZA pe grupe de mărfuri a comerțului Est-Vest arată că acesta a contribuit la satisfacerea reciprocă a trebuințelor de consum productiv și de consum personal ale țărilor socialiste și respectiv ale țărilor capitaliste industriale. Datele evidențiază totodată existența unor însemnate asimetrii (vezi tabelul nr. 2, referitor tot la comerțul exterior al țărilor C.A.E.R.).

În întreaga perioadă analizată, țările membre ale C.A.E.R. au fost importatoare nete la grupele de produse : mașini, utilaje și mijloace de transport, produse chimice, îngrășăminte și cauciuc, produse care prin natura lor încorporează un mare volum de muncă și cu deosebire de muncă calificată, de concepție și cercetare științifică. Analiza balanței comerciale cu țările capitaliste dezvoltate pe grupe de produse conduce la concluzia că fiecare țară socialistă europeană este importatoare netă de mașini, utilaje, mijloace de transport și produse chimice.

În schimb, țările membre ale C.A.E.R. sînt per total exportatoare nete la grupa de produse : combustibil, materii prime minerale și metal, produse care, după cum se știe, încorporează un volum relativ mic de muncă socială. La această împrejurare se adaugă și faptul că grupa respectivă de produse deținea în anul 1979 mai mult de 1/2 din exportul țărilor membre ale

sate „mașini-mașini” și „chimie-chimie”. De aici, pe de o parte formarea unei simetrii a ramurilor și subramurilor de producție în țările dezvoltate și pe de altă parte intensificarea și diversificarea schimburilor comerciale între țările respective.

Asimetriile care apar în comerțul exterior al țărilor socialiste cu țările capitaliste nu reflectă, așa cum s-a mai afirmat, potențialul și structura de producție a țărilor socialiste. Este adevărat că în relațiile economice Est-Vest au apărut unele progrese în ceea ce privește structura comerțului exterior pe grupe de mărfuri. Astfel, ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport în exportul țărilor socialiste către țările capitaliste dezvoltate a crescut de la 5,3% în 1960, la 8% în 1970 ; 8,4% în 1975, pentru că în 1979 să se reducă la 7,5%. La produsele chimice, îngrășăminte și cauciuc se înregistrează abia în ultimul deceniu o ușoară creștere a ponderii lor în exportul către țările capitaliste industriale (4,8% în 1970, 4,9% în 1975 și 5,3% în 1979). Prin importul din țările socialiste de mașini, utilaje și mijloace de transport, firmele occidentale intră în posesia unor produse competitive, corespunzătoare tehnicii moderne, de vîrf.

Creșterea volumului vânzărilor în țările capitaliste de produse ale industriei prelucrătoare în țările socialiste depinde, în primul rînd, de lichidarea restricțiilor valutare și nevalorare care limitează accesul liber al țărilor socialiste pe piața capitalistă. Creșterea volumului vânzărilor amintite este legată totodată și de ridicarea în continuare a competitivității produselor țărilor socialiste, de creșterea performanțelor lor tehnice și economice.

dr. Constantin GRIGORESCU
Institutul de economie socialistă

Restructurări industriale

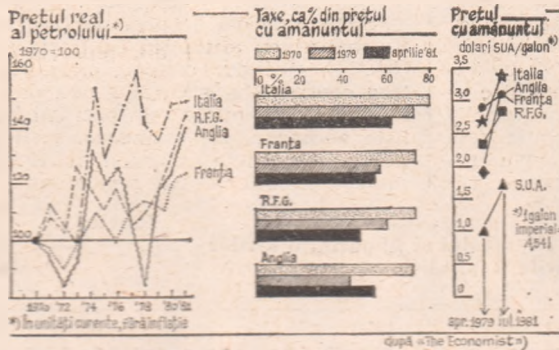
IN Spania a fost aprobat, recent, un decret-lege referitor la restructurările industriale.

Potrivit noilor reglementări, statul va putea hotărî restructurarea unui sector industrial după consultări cu organizațiile patronale și sindicale. Intreprinderile din sectorul respectiv își vor stabili planurile de restructurare urmînd să justifice măsurile propuse: reducerea producției în vederea adaptării la cerere, specializarea în domenii cu competitivitate sporită, îmbunătățirea productivității etc. Odată aprobat acest plan, întreprinderile în cauză vor putea beneficia de o serie de avantaje cum ar fi reduceri de taxe fiscale, facilități de credit cu garanții guvernamentale. După cum arată ziarul Le Monde, drepturile sporite pe care le capătă patronatul în ce privește reducerea forței de muncă au creat controverse serioase între guvern și sindicate, această măsură fiind considerată ca arînd un rol agravant asupra șomajului (care afectează deja 13% din populația activă a țării). Măsura a fost luată totuși, guvernul considerînd-o ca

fiind singura soluție pentru asanarea situației economice a unor sectoare puternic afectate de criză.

Prețul petrolului

MĂSURILE de conservare a energiei și de reducere a consumului de petrol au determinat, în ultima perioadă, o diminuare a cererii urmată, în consecință, de

diminuarea prețului la unii din principalii producători de țiței. Cu toate acestea, în ultimele 15 luni pe piețele țărilor occidentale dezvoltate s-au înregistrat creșteri însemnate ale prețurilor cu 32% în Italia, cu 24% în Anglia și R.F. Germania, cu 17% în Franța. Analizînd această situație, revista britanică The Economist notează că

care generează evoluția „antigravitațională” a prețului petrolului: majorarea, în continuare, a taxelor aplicate în țările respective asupra prețului cu amănuntul al petrolului; inițierea cursului dolarului american față de principalele valute vest-europene (cu circa 20% de la începutul acestui an), cu influență directă asupra prețului la petrol, în condițiile în care acesta este exprimat, de regulă,

în dolari; reducerea cererii din partea principalilor consumatori occidentali. În aceste condiții, producătorii au apelat la majorarea prețurilor pe considerentul că s-au văzut nevoiți să diminueze gradul de folosire a capacităților de producție, înregistrînd cheltuieli sporite pe unitatea de produs și pentru desfacere.

Programe de dezvoltare

Mali: preocupări pentru independență economică

IN privința potențialului său economic, Mali (7 milioane de locuitori) se remarcă, îndeosebi, prin mărimea sectorului agricol în care activează 85% din populație. Se cunosc o serie de zăcăminte de bauxită, mangan, minereu de fier și uraniu, neexploatate încă. Pe piețele externe, Mali participă deocamdată mai ales cu exporturi de produse vegetale și animale: bumbac, animale vii, arahide, pește.

Obiectivul general al politicii actuale de dezvoltare se concentrează pe construirea unei economii independente, capabilă să satisfacă într-o măsură sporită necesitățile esențiale materiale și culturale ale populației. Înscris pe această direcție, planul național 1981-1985 urmărește: acoperirea din producție proprie a necesităților alimentare; exploatarea resurselor de apă și stăvilirea înaintării deșertului; dezanclavarea unor regiuni ale țării cu potențial agricol și minier. Pentru realizarea acestor obiective sînt prevăzute investiții totale de 1.605 miliarde franci malieni (circa 3 miliarde dolari).

Economia rurală va trebui să satisfacă integral necesarul de alimente (mai ales cereale), apă și materiale de construcții; să aprovizioneze industria prelucrătoare cu materii prime agricole; să sporească disponibilitatea de export, inclusiv prin livrarea unor produse cu valoare ridicată. În acest sens se urmărește: cultivarea intensivă a bazinelor cursurilor de apă, integrarea culturii plantelor cu creșterea animalelor în zonele mai aride, realizarea de zone împadurite în apropierea orașelor și satelor, dezvoltarea cercetării agronomice. Printre programele agricole speciale se numără: dezvoltarea văii Nigerului Superior, a unor bazine agricole în jurul lacurilor interioare, a văii fluviului Senegal și înființarea unor sisteme de irigații; dezvoltarea culturii arahidelor, a porumbului și a altor culturi alimentare; constituirea unor stocuri de securitate de alimente și de îngrășăminte chimice; realizarea de programe de cercetare agronomică, zootehnică și forestieră etc.

În industrie, politica guvernamentală urmărește promovarea producției de bunuri de consum pentru satisfacerea cererii locale, a producției de materiale și echipamente necesare diferitelor ramuri economice, încurajarea înființării industriilor de substituție a importurilor și a industriilor orientate spre exporturi de produse prelucrate. Statul își propune să sprijine într-o măsură sporită industriile mici și mijlocii și să reactiveze atelierele mici și artizanale. Printre noile proiecte industriale se numără fabrici de sticlărie, îngrășăminte fosfatice, textile, încălțăminte, alimente etc. În industria extractivă vor continua programele de prospectare și cercetare care sînt pregătite, pentru o etapă viitoare, exploatarea zăcămintelor descoperite.

Marin FRĂNCU

EVOLUȚII MONETARE

IN PERIOADA 3-7 august a.c. piețele valutare internaționale au cunoscut o susținută activitate tranzacțională a cărei dominantă a fost dată de consolidarea puternică a poziției dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale, în special față de lira sterlină, francul francez și francul elvețian. Evoluția ascendentă a cursului monedei americane a avut ca prim suport majorarea nivelului dobînzilor la fondurile în eurodolari și amplificarea ecartului între acestea și dobînzile la fondurile în alte eurovalute. Creșterea dobînzilor la dolar pe piața internațională de capital a avut loc pe fondul aprecierii date de către majoritatea operatorilor de devize cu privire la reușita continuării politicii economice promovate de actuala Administrație a S.U.A., precum și în condițiile anticipării, de către aceiași operatori, a unui necesar de finanțare al Trezoreriei S.U.A. pentru următoarele două trimestre ale anului, mult superior față de cel preconizat inițial. În condițiile estimării ca improbabilă a unei reduceri apropiate sau abrupte a nivelului de dobîndă în S.U.A., cursul dolarului s-a consolidat. Publicarea țătelor privind reducerea ratei șomajului în S.U.A. de la 7,3% în iunie la 7,0% în iulie a fost interpretată pe piața valutară ca atestînd posibilitatea continuării politicii creditului scump în economia americană și a contribuit la îmbunătățirea cursului dolarului.

Cursul mărcii vest-germane față de dolar a înregistrat o depreciere pronunțată, atîngînd la un moment dat cel mai scăzut nivel din ultimii 5 ani (2,530 mărce/1 dolar). La finele săptămînii cursul mărcii se cifra la jumătatea zilei de 2,5235 mărce/1 dolar (o de-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3-7.VIII, luîndu-se ca bază nivelul cursurilor din ziua de 31.VII a.c.

precie de 2,45% față de nivelul de referință din 31 iulie).

Poziția francului elvețian a cunoscut o deteriorare mai pronunțată decît cea a mărcii vest-germane, cursul fiind la finele săptămînii de 2,1870 franci/1 dolar (o depreciere de peste 2,5%).

Cursul lirei sterline față de dolar a marcat o depreciere de peste 3,3%, situîndu-se la sfîrșitul săptămînii la 1,7960 dolari/1 liră (în intervalul analizat cursul a coborît și sub 1,79 dolari/1 liră). Poziția yenului japonez, după un proces inițial de deteriorare, a marcat o revenire, reflectînd epuizarea unor influențe de ordin tehnic și situația conjuncturală relativ mai favorabilă din economia niponă.

Dobînzile la fondurile în eurovalute au cunoscut următoarea evoluție (se dau dobînzile la depozite pe 6 luni din 31 iulie și 7 august): eurodolari — 18,9375% și 19,1875%, euromărcii vest-germane 12,5625% și 12,5%, eurofranci elvețieni 9,9375% și 9,1875%.

Sub influența menținerii la nivel ridicat a dobînzilor la dolar, precum și a consolidării cursului monedei americane prețul aurului a înregistrat o evoluție descendentă, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra, din ziua de 7 august a.c. la 397,25 dolari/uncie (406 dolari/uncie în ziua de referință).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

DOBÎNZI RECORD ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

TENDINȚA DE CREȘTERE A DOBÎNZILOR, manifestată tot mai pronunțat spre sfârșitul anilor '70, a luat proporții preocupante în ultima perioadă de timp în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate. Începând din 1979, dobânzile au înregistrat o creștere netă în 12 dintre principalele țări industriale și numai în Anglia, unde erau deja foarte ridicate, s-a produs o scădere nesemnificativă.

Creșterile cele mai puternice s-au înregistrat în S.U.A., unde anumite dobânzi au ajuns la niveluri fără precedent, ca „prime rate”¹⁾, care a atins 21,5% în 1980, și „federal funds rate”²⁾, care s-a ridicat pînă la 20% în iunie 1981. Și în alte țări ca Franța, Anglia, Canada, Italia, Belgia, la majoritatea operațiunilor de credit se aplică, de peste un an, dobânzi situate la niveluri neobișnuit de mari, depășind în mod sensibil 10%.

Situația actuală este ilustrată de comparația cu nivelurile la care se aflau cîndva dobânzile. Dacă se ia în considerare unul dintre cei mai sintetici indicatori — dobînda medie ponderată — care se publică de Union de Banques Suisses (calculată pe baza dobânzilor la creditele și la depozitele băncilor, precum și a randamentului obligațiunilor, în funcție de structura piețelor de credit din principalele 13 țări industriale occidentale), se constată că aceasta a crescut de la circa 4,5%, cît era la începutul anilor '60, la circa 6% la începutul anilor '70, pentru a depăși 10% în 1980 și 11% în 1981.

Aspecte neobișnuite

O TRĂSĂTURĂ CARACTERISTICĂ a evoluției din ultima perioadă de timp o reprezintă însoțirea creșterii deosebite a dobânzilor de oscilații foarte mari de nivel, intervenite la intervale scurte.

Un aspect neobișnuit îl constituie faptul că, atît pe piețele de credit naționale, cît și pe cele internaționale, dobânzile la împrumuturile pe termen scurt s-au situat, intervale mari de timp, la niveluri simțitor mai ridicate decît dobânzile pe termen lung, deși ar fi trebuit să fie invers. Este cunoscut că o diferență favorabilă de nivel reprezintă un principal element de atracție în favoarea operațiunilor de credit pe termen lung, prin care se obțin fondurile necesare finanțării investițiilor, majorărilor de capital, extinderilor de activitate.

O imagine relevantă a modificărilor intervenite, ca și a disparităților neuzuale dintre dobânzile pe termen scurt și

cele pe termen lung, o oferă tabelul de mai jos, în care sînt consemnate dobînzi reprezentative pentru unele dintre piețele de credit naționale.

Consecințele acestei evoluții a dobânzilor nu au întîrziat să apară, cu atît mai mult cu cît ea a intervenit în condițiile unei slăbiri aproape generale a conjuncturii în lumea capitalistă. Sub impactul creșterilor deosebite, al oscilațiilor ample și al structurilor inverse ale dobânzilor, activitatea de pe piețele de credit a fost agitată, desfășurîndu-se într-o atmosferă de nesiguranță.

În mod special, piețele internaționale de capital au avut de suportat în ultimii doi ani un șoc extrem de puternic. Din cauza fluctuațiilor mari și neașteptate ale dobânzilor, pe piețele internaționale ale

donate instrumente clasice ale pieței și s-a apelat la altele noi, preferate de investitori, cum s-au dovedit a fi împrumuturile în dolari convertibile în acțiuni ale firmelor japoneze sau în acțiuni ale societăților petroliere americane.

Modul cum au evoluat piețele de credit nu reprezintă doar o reacție tehnică, de adaptare, la modificările de dobînzi, ci schimbări ce amenință să aducă atingeri elementelor constitutive ale mecanismului ce asigură fluxurile de capital. Există aprecieri că extrema volatilitate a dobânzilor este de natură să submineze înseși bazele formării capitalurilor pe termen lung, a căror mobilizare în scopuri direct productive este determinantă în desfășurarea activității economice. Implicațiile nivelului ridicat și ale instabilității dobânzilor au depășit însă cu mult limitele piețelor de credit, repercutîndu-se asupra unei game largi de operațiuni financiare și de investiții. În fapt, efectele acestei evoluții s-au resimțit pe piețele de mărfuri, la bursele de acțiuni, în domeniul finanțării exporturilor și al investițiilor industriale.

Consecințe multiple

DUPĂ CUM ARATAU reprezentanții ai cercurilor de afaceri din Anglia, menținerea de prea mult timp la un nivel

Țara	Dobînzi pe termen scurt			Dobînzi pe termen lung	
	1973—1975	1976—1978	1979—1981	1973—1975	1980—1981
S.U.A.	11,9	11,0	18,2	9,3	14,3
Japonia	16,9	7,7	12,7	10,9	10,3
R.F.G.	14,8	5,1	14,5	10,7	10,3
Franța	14,8	11,0	13,3	11,5	15,0
Anglia	16,3	15,4	18,6	17,4	14,7
Italia	18,0	20,5	19,7	12,7	18,9
Belgia	12,0	13,8	17,5	9,3	13,6
Olanda	14,0	14,8	14,8	10,5	11,5
Elveția	6,0	3,5	8,0	7,9	5,5

Sursa : Banca Regiunilor Internaționale

obligațiunilor s-a creat o situație neînținsă, perioadele de activitate intensă de emisiune fiind urmate de perioade lungi de incertare completă a acestei activități. Astfel, în cursul primului trimestru al anului 1980, creșterea dobânzilor din S.U.A. a provocat o intrerupere totală, de mai multe săptămîni, a emisiunilor de obligațiuni exprimate în dolari cu dobînda fixă. Din același motiv, volumul emisiunilor de obligațiuni cu dobînda variabilă a fost foarte redus, întrucît solicitanții de fonduri s-au reținut ținînd seama de costurile extrem de ridicate pe care urmau să le suporte. La rîndul lor, deținătorii de capitaluri au dat preferință unor plasamente mai rentabile, pe termene mai scurte.

Reducerea dobânzilor în S.U.A. în trimestrul II/1980 a provocat o reluare spectaculoasă a activității, fiind plasat pe piață un volum record de obligațiuni de 6 miliarde dolari, pentru ca noile creșteri de dobînzi din a doua jumătate a anului să ducă la reducerea bruscă a tranzacțiilor. În primele luni ale anului 1981 piața a fost iarăși confruntată cu dificultăți și s-a repetat incertarea completă a emisiunilor de obligațiuni cu dobînda fixă. Concomitent, autoritățile competente din R.F. Germania nu au mai autorizat noi emisiuni de obligațiuni exprimate în mărci vest-germane. Pentru a se putea face față situației, în ultimele luni au fost aban-

dicat a dobânzilor din această țară a dus la o restringere a stocurilor, care au fost reduse mai rapid și mai masiv decît în cursul crizei de la mijlocul deceniului trecut, imprimînd un ritm mai accelerat și mai puternic recesiunii începute în 1980.

Instabilitatea dobânzilor a fost cauza unor însemnate întîrzieri în eforturile întreprinderilor vest-germane de a încheia convenții de finanțare și a creat probleme serioase în ce privește creditarea activității de comerț exterior. Recent s-a anunțat că A.K.A. — consorțiu alcătuit din 52 bănci vest-germane specializat în finanțarea exporturilor — a hotărît să stopeze orice credite pe termen lung, cu dobînzi fixe, pe durate depășind 4 ani.

Așa cum se poate observa, piețele internaționale de mărfuri au fost marcate serios de instabilitatea dobânzilor, care a accentuat într-o perioadă de recesiune reticența firmelor industriale și comerciale de a constitui stocuri de mărfuri de bază. Se consideră că, deocamdată, orice tentativă de reconstituire a stocurilor într-un moment cînd dobînzile ar fi mai reduse se va anihila atît din teama că dobînzile vor reîncepe curînd să crească cît și datorită costurilor ridicate ale finanțării unor asemenea tranzacții.

O incidență mai puternică decît instabilitatea dobânzilor se pare că a avut

asupra piețelor de mărfuri inversarea structurală persistentă, respectiv nivelul mai ridicat al dobânzilor pe termen scurt decât al celor pe termen lung. În fața posibilității unor câștiguri ridicate, certe și imediate, deținătorii de fonduri au preferat operațiunile financiare, producându-se un volum sporit de transferuri de pe piețele de mărfuri pe piețele de credit. Tot ca o consecință a evoluției dobânzilor din ultimii ani trebuie văzută și modificarea de comportament a deținătorilor de fonduri decurgând din situația denumită „scutarea orizontului investitorilor”.

Așa cum au declarat în mai multe rânduri persoane oficiale din unele țări arabe producătoare de petrol, acestea intenționează să renunțe la politica investițiilor pe termen lung și să se adapteze modificărilor de pe piața operațiilor pe termen scurt. În general investitorii își concentrează acum atenția mai ales asupra operațiilor pe termen scurt, atît din cauza procentului sporit de rentabilitate al acestora în comparație cu operațiunile pe termen lung, cit și din nevoia de a menține flexibilitatea fondurilor, în condițiile de instabilitate ale pieței.

În fața multiplelor schimbări intervenite în circuitul capitalurilor a fost necesar ca și solicitanții de fonduri să dea dovadă de o capacitate sporită de adaptare și acțiune. **Evenimentele au impus o revizuire a concepțiilor și modului de lucru al experților și planificatorilor în materie de management financiar și în probleme de investiții** din cadrul întreprinderilor capitaliste. Dificultatea adaptării este scoasă în evidență de numărul sporit al întreprinderilor capitaliste avînd probleme de plăți sau intrate în faliment.

Problema vădește o gravitate deosebită atunci cînd sînt luate în considerare **consecințele scumpirii creditului asupra datoriei țărilor în curs de dezvoltare**. Confruntate cu serioase dificultăți economice interne, care sînt accentuate de criza energetică, de recesiunea și procesul inflaționist crescînd din țările industriale, de protecționismul sporit din comerțul internațional, țările în curs de dezvoltare sînt nevoite să apeleze tot mai mult la surse de finanțare externe.

Datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol a crescut de la 73 miliarde dolari în 1971 la 373 miliarde dolari în 1980. Plățile în contul serviciului datoriei externe au sporit în această perioadă, în termeni nominali de la 11 la 91 miliarde dolari, într-o măsură importantă din cauza creșterii volumului dobânzilor aferente.

În condițiile dificile ale piețelor de credit numeroase țări în curs de dezvoltare au fost constrînse, pentru a obține asistența financiară necesară, să accepte condiții mai dezavantajoase, față de anii anteriori, în special marje mai ridicate la dobînzi și termene mai reduse. În fața dificultății de a obține noi credite, precum și a costurilor crescînde pe care trebuie să le suporte, țările în curs de dezvoltare s-au aflat în situația de a recurge la rezervele lor monetare oficiale, al căror total pe ansamblul țărilor respective a prezentat în 1980 o reducere de 3 miliarde dolari.

Datorită înăsprii condițiilor de acces pe piața creditelor internaționale, în mod deosebit ca urmare a tendinței de creștere a ratei dobânzilor, România consideră deosebit de actuală adoptarea unor măsuri care să țină dobînzi în limite rezonabile și să faciliteze accesul echitabil al țărilor în curs de dezvoltare la sursele de finanțare externă.

Fluctuații valutare

ÎN TABLOUL implicațiilor evoluției din ultimul timp a dobânzilor se înscrie și influența ce o exercită asupra cursurilor valutare.

Situația economică generală, intensitatea inflației, evoluția balanței de plăți, politica monetară au o mare importanță pentru poziția monedei unei țări, dar uneori toate acestea pot fi mai puțin luate în calcul decît nivelul dobânzilor. Capitalurile disponibile sînt întotdeauna în căutare de avantaje de dobînzi și cînd le pot obține trec imediat și în proporție masivă de pe o valută pe alta, provocînd fluctuații exagerate ale cursurilor valutare.

Întărirea deosebită din ultimele luni a dolarului S.U.A., al cărui curs a atins niveluri record pentru ultimii 5 ani în raport cu principalele valute occidentale, își găsește explicația în special în diferențele de dobînzi. Deoarece dobînziile din S.U.A. au prezentat un ecart favorabil depășind uneori 10 puncte procentuale față de piețele monetare din alte țări occidentale, dolarul a avut o atractivitate mult mai mare comparativ cu alte valute. În schimb, monede structurale ferme de o lungă perioadă de timp, ca marca vest-germană și francul elvețian, au scăzut considerabil, apărînd acum, după toate aprecierile, ca nejustificat de subevaluate.

Riscul valutar a fost astfel sporit, intrucît evoluția cursurilor a devenit și mai puțin previzibilă, în imposibilitatea de a fi anticipată pe baza unor elemente economice și financiare mai certe și de durată decît jocul dobânzilor.

Datorită multiplelor sale implicații negative, problema dobânzilor ridicate din lumea capitalistă a ocupat în ultimele luni un loc important în cadrul discuțiilor interoccidentale, ajungînd pe agenda unor întîlniri la nivel de șefi de state și guverne.

La întîlnirea la nivel înalt ținută la Ottawa, în iulie 1981, dezbaterile pe această temă au fost destul de aprinse, însă din comunicatul final nu a rezultat realizarea unui consens asupra unei acțiuni concertate, menită să ducă la o schimbare într-o perspectivă apropiată.

Din declarațiile oficiale făcute după multiplele întîlniri consacrate problemei dobânzilor rezultă modurile diferite în care este apreciată situația actuală. La un pol se situează țările vest-europene, și în primul rînd R.F. Germania, cărora li se alătură Japonia, Canada și alte țări. Poziția acestui grup este că menținerea nivelului ridicat al dobânzilor în S.U.A. va declanșa în celelalte țări occidentale o criză mai gravă și de mai lungă durată decît cele din trecut.

Se afirmă că politica de combatere a inflației prin majorarea dobânzilor de către Sistemul Federal de Rezerve al

S.U.A. ar putea avea efectele scontate după un răstimp îndelungat, însă victoria aceasta s-ar obține în detrimentul economiei celorlalte țări occidentale și ar determina o creștere a șomajului. Așa cum declarau, de exemplu, persoane oficiale vest-germane, cită vreme dobînziile din S.U.A. sînt ridicate, dobînziile din R.F. Germania trebuie și ele menținute la un nivel ridicat pentru a împiedica convertiri masive de mărci vest-germane în dolari S.U.A. Din cauza existenței unor dobînzi ridicate în R.F. Germania, toate țările vest-europene — și în special cele membre la sistemul monetar vest-european (E.M.S.) — sînt silite să mențină dobînzi ridicate, care sînt total necorespunzătoare actualului încetinit al activității economice.

La un pol opus se situează S.U.A., numeroase personalități americane afirmînd cu fermitate intenția de a se continua actuala politică a banilor scumpi în vederea obținerii de rezultate concludente în stăvilirea procesului inflaționist.

Realitatea este că dobînziile au ajuns la un nivel deosebit de ridicat în toate țările occidentale ca urmare a măsurilor antiinflaționiste luate în fiecare din aceste țări în cursul ultimilor ani. Este cunoscut că sub impactul celui de al doilea „șoc petrolier” de la sfîrșitul deceniului trecut, procesul inflaționist a luat o amploare considerată insuportabilă în cele mai multe dintre țările occidentale. Rezervînd luptei contra inflației un loc prioritar în politica lor economică, autoritățile din țările respective au adoptat măsuri monetare restrictive, care au exercitat în mod implicit presiuni asupra dobânzilor. S.U.A. au adoptat — la insistențele celorlalte țări occidentale — o politică deosebit de restrictivă pentru ca, prin stăvilirea inflației, să poată în ultimă analiză să consolideze poziția dolarului, a cărui slăbiciune a contribuit determinant, în tot cursul anilor '70, la instabilitatea valutară internațională. Situația creată ilustrează astfel, o dată mai mult, dilemele politicii economice a țărilor capitaliste, care de cite ori adoptă un ansamblu de măsuri destinate să pună capăt unor fenomene negative creează probleme și dificultăți pe alte planuri.

Pe de altă parte, datele problemei nu trebuie limitate doar la politica monetară a autorităților din țările capitaliste. Cercurile de afaceri din aceste țări se plîng de efectele negative ale dobânzilor asupra activității economice, făcînd abstracție de propria lor contribuție la starea de lucruri la care s-a ajuns.

Intrucît manifestă neîncredere în posibilitatea unei reduceri sensibile a inflației, industriașii, bancherii, investitorii caută să se protejeze prin dobînzi ridicate împotriva unor eventuale noi accese inflaționiste. Se consideră că, în mod normal, dobînziile nu ar trebui să depășească cu 3—4 puncte procentuale rata inflației, astfel încît în S.U.A., de exemplu, un nivel corespunzător ar fi în prezent în jur de 15% și nu de 20% cît este în realitate.

Acțiunea autorităților apare și în acest caz însoțită de efectele și incertitudinile pe care le au factorii și acțiunile eractice specifice economiei țărilor capitaliste.

Radu NEGREA

GLOSAR

Termeni și definiții
din demografie [II]

DACA am urmări o generație oarecare, de la apariția ei și până la dispariția ultimului reprezentant, ceea ce înseamnă o observare statistică de-a lungul a aproximativ o sută de ani, și am nota riguros data decesului fiecărui membru al acestei generații am putea calcula un indicator statistic, cu semnificație de medie și care ar însemna **durata medie a vieții** generației respective.

Dacă o persoană a decedat la vârsta de 70 ani și 6 luni, o a doua la vârsta de 50 ani și 8 luni, iar a treia la vârsta de 60 ani și 4 luni, media vieților lor ar fi de 60 de ani și jumătate. Aceasta este **viața medie**, iar dacă este calculată pentru o generație reală, după ce aceasta a dispărut, se numește **viața medie a unei cohorte sau generații reale**. Fiind vorba de o observare statistică pe o perioadă de o sută de ani — deci o repartitie statistică a deceselor ca funcție de timp — se mai pot determina și alte valori, cum ar fi **mediana**, adică vârsta până la care jumătate din efectivul generației a murit, urmând ca apoi să moară și cealaltă jumătate, sau vârsta la care s-a înregistrat cel mai mare număr al deceselor generației respective, ceea ce ar fi **vârsta modală**. În realitate, o asemenea observare statistică ar fi anevoioasă și de utilitate redusă. De aceea, valori precum **viața medie**, **mediană** sau **modală** se determină pentru o cohorte ipotetică, pe baza observării statistice a deceselor într-o perioadă scurtă de timp (un an sau 2-3 ani), repartizate pe ani de vârstă. Acesta este principiul tabelelor de mortalitate, care ne oferă așa-numitele funcții biometrice, determinate după metoda transversală (sau sincronică) și nu după metoda longitudinală (sau de generație). În acest caz, indicatorii amintiți au o altă semnificație decât cei calculați pe o generație reală.

1. **Viața medie** (a unei cohorte ipotetice) este numărul mediu de ani pe care îi are de trăit un membru al unei cohorte (generații) ipotetice în momentul nașterii sale, considerând că în continuare generația respectivă va avea, la fiecare vârstă, intensitatea mortalității determinată pentru populația reală (la toate vrstele) în anul (sau anii) când s-a întocmit tabela de mortalitate. În Anuarul statistic al României 1980 este indicată drept durată medie a vieții pentru bărbați 67,42 ani și pentru femei 72,18 ani. Sensul exact al acestor valori este următorul: dacă o persoană de sex feminin se naște în anii 1976-1978 ea are șansa de a trăi 72,18 ani, considerând că mortalitatea la fiecare vârstă va fi cea din anii 1976-1978. Este vorba deci de o valoare ipotetică, valabilă în condiții expres specificate. Aceasta este **viața medie** a unei cohorte fictive, denumită curent și **durata medie a vieții**, sau, mai exact, **speranța medie de viață la naștere**. Desigur, o asemenea speranță de a trăi se poate determina și pentru alte vrste: în acest caz singura expresie exactă este **speranța de viață la vârsta x**.

După tabela de mortalitate a României 1970-1972, un bărbat în viață la vârsta de 60 de ani are o speranță de a mai trăi 16,06 ani, iar o femeie la aceeași vârstă, are o speranță de 18,29 ani.

Să remarcăm că vârsta medie a populației României este de circa 33 ani (1977), iar **viața medie** (ambele sexe) este de aproape 70 ani (1976-1978), pentru a vedea cât de greșit ar fi să confundăm cele două valori.

Vladimir TREBICI

Obstacole

Mihai Căleșu, Oltenița — Pentru cele șase țări membre inițiale ale Pieței comune vest-europene, uniunea vamală s-a realizat la 1 iulie 1968, iar pentru cele care au aderat în 1973 faza de tranziție a luat sfârșit la 1 iulie 1977. Aceasta a însemnat dispariția tarifelor vamale și a contingentărilor

din schimburile dintre țările respective, dar nu și lichidarea tuturor obstacolelor din calea comerțului intracomunitar. Acestea se manifestă pe fondul unor mari disparități în condițiile de producție (nivelul fiscalității, al salariilor, al prețurilor etc.) și al instabilității cursurilor valutare, în absența unei uniuni economice și monetare.

Cele mai multe dintre obstacole sînt de natură tehnică și ele decurg din

diversitatea exigențelor cărora trebuie să li se supună în fiecare țară produsele comercializate. Este vorba în primul rînd de diversitatea standardelor naționale și a prescripțiilor tehnice cu caracter obligatoriu cărora trebuie să le corespundă produsele — autohtone și importate — pentru a putea fi desfăcute pe piețele țărilor membre. Este de subliniat că, în principiu, standardele și prescripțiile respective nu au ca obiect frînarea comerțului, ci protecția consumatorilor sau a mediului. În practică însă ele atrag cheltuieli suplimentare, de adaptare, pentru exportatori, la care se adaugă un handicap de timp. Astfel, un exportator care vizează Piața comună și nu un membru anume trebuie de fapt să fabrice mai multe produse în loc de unul singur, din cauza acestei diversități.

Procesul de armonizare a exigențelor respective a fost până acum foarte lent, între altele datorită rapidității progresului tehnic, care face ca directivele comunitare privind armonizarea să devină curînd depășite. Datorită caracterului lor prin excelență tehnic și complex, prescripțiile respective sînt mai greu de incriminat decât formele clasice de protecționism. Se constată totuși că ele sînt mai severe în perioadele de creștere economică lentă, cînd apelurile la protejarea industriilor naționale se fac auzite cu mai multă vigoare.

Canalul Rin-Main-Dunăre

Damian Stăncioiu, Lușogoj — Ideea unui canal care să lege Marea Nordului de Marea Neagră este mai mult decât milenară. Împăratul Carol cel Mare a fost primul care, în anul 793, a pornit la realizarea unui asemenea proiect, denumit „Fossa Carolina”. El a trebuit însă abandonat din cauza unor ploi diluviene care

au distrus digurile. În drăznețul proiect a fost reluat abia în secolul trecut, cînd în timpul regelui Ludovic I al Bavariei se realizează, între 1836 și 1845, canalul cu o sută de ecluze legînd riul Main de Dunăre. Considerat o reușită din punct de vedere tehnic (el permitea trecerea unor vase cu o încărcătură de pînă la 120 tone), financiar el s-a soldat cu un fiasco, datorită concurenței căii ferate. Chiar și drepturile de pescuit în îngustul canal marșaua venituri mai mari decît taxele de trecere a navelor, foarte puține la număr.

În 1921 proiectul este reluat, în ideea construirii unei căi navigabile de mare gabarit. Din cei 677 km canal între Main și Dunăre mai rămîn actualmente de realizat numai circa 50 km, iar din cele nouă ecluze prevăzute pentru a ridica vasele, cu o încărcătură utilă de pînă la 1350 tone, la 406 metri peste nivelul de bază, șase sînt deja construite.

Se pare totuși că terminarea canalului este de așteptat abia în secolul viitor. Motivele amînării — scrie *Die Welt* — nu sînt numai lipsa de fonduri, ci și temerile privind deteriorarea mediului unei regiuni deosebit de pitorești, durata mult mai lungă a transportului de la Mainz la Passau pe proiectatul canal (103 ore) în raport cu cel pe călea ferată (10 ore), ruta pe apă fiind cu 210 km mai lungă, și, în sfîrșit, temerea de concurență pe noua rețea navigabilă a flotelor altor țări, concurență care nu există în cazul căii ferate.

Transport maritim

Marin Predescu, Alexandria — Menținerea unor importante capacități de transport naval pentru cargo general neutilizate și reducerea, în consecință, a taxelor de afretare au făcut ca multe companii navale să se orienteze către utilizarea a noi tipuri de nave, mai rentabile țînînd seama de condițiile actuale ale pieței. Ca urmare, atenția armatorilor se îndreaptă, în prezent, spre nave de mai mic tonaaj, adaptate atît pentru transportul în vrac cît și pentru cel petrolier.

Potrivit datelor furnizate de Lloyd's Shipping Economist, acest tip de nave cunoscute sub denumirea „combi”, vor avea

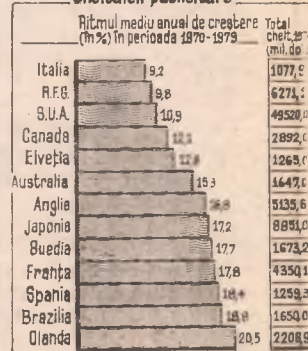
o perspectivă chiar mai bună decît se credea inițial. Comenzile pentru nave de pînă la 80 mii tdw au crescut cu 75% în cursul anului trecut, atîngînd 2,75 mil. tdw. Avantajul acestor nave, de 70-80 mii tdw este dat, spre exemplu, de faptul că pot tranzita Canalul Panama încărcate cu cărbune pentru Japonia, la întoarcere transportînd petrol din Indonezia. Pe de altă parte, dat fiind că multe porturi nu pot prelua în nave de peste 80 mii tdw, aceste noi nave sînt apreciate ca dispunînd de o mai mare flexibilitate, mai ales că pot transporta atît cărbune cît și petrol.

Cheltuieli publicitare

Ioan Alexandru, Ploiești — Raportul anual al grupului principalelor agenții de publicitate occidentale Interpublic arată totuși că, din cele 13 țări prezentate în graficul de mai jos zece au înregistrat în perioada 1970-1979 ritmuri de creștere superioare Statelor Unite în ce privește cheltuielile cu caracter publicitar.

Sursa citată apreciază că pînă în 1990 cheltuielile pentru reclamă vor atinge 137 miliarde dolari în Statele Unite, respectiv mai mult decît dublul cheltuielilor efectuate în prezent în acest scop, datorită în principal creșterii veniturilor și inflației. Interpublic anticipează totodată și o anumită creștere a nivelului relativ al cheltuielilor americane de reclamă, exprimat ca procent din P.N.B., de la 2,14 la sută în 1980 la 2,20 la sută în 1990.

Cheltuieli publicitare

Pentru celelalte țări occidentale, cheltuielile publicitare sînt estimate să crească cu 300 la sută pînă la sfîrșitul actualului deceniu, cînd urmează să totalizeze circa 163 miliarde dolari.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 14 august 1981

— O concepție cuprinzătoare asupra rolului presei în societatea socialistă (Nicoară Ionescu) 1

— Tradiții militante ale presei comuniste din România (Gheorghe Unc) 2

— 23 August 1944 — 23 August 1981

● Pregața laturilor calitative — trăsătură esențială a dezvoltării economiei sibiene (Vasile Bărbuleț) 4

● Factori și caracteristici în procesul creșterii economiei românești (Angelica M. Vrabie) 6

● Adâncirea democrației muncitorești — element fundamental al dezvoltării economico-sociale (Vasile Nichita) 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Calitate sporită cu costuri reduse (Dan Anghel Constantinescu) 10

— Productivitatea muncii la baza creșterii eficienței economice (Corneliu Bârnea) 12

— Îmbunătățirea randamentului energetic în producția vegetală (Victor Manole) 14

— Mecanismul economico-financiar : funcționalitate-eficiență. Fundamentarea planului de producție netă în construcții (R. Crișan, P. Pântea, P. Dumbravă, M. Naghi, A. Mureșan) 15

— Construcția de mașini — domeniu important al specializării și cooperării în producție a României cu celelalte țări membre ale C.A.E.R. (Cornel Lazăr, Ion Stan) 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Probleme actuale ale normării consumului de muncă vie pe unitatea de produs (Petre Frujină) 20

— Economia de manoperă — expresia reală a creșterii productivității muncii (Adrian Rusu) 21

TEORII ● IDEI

— Modernizarea structurii industriei (III) (Aurel Iancu) 22

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale gândirii economice cooperatiste din România — perioada interbelică (I) (Toader Ionescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Relațiile economice Est-Vest în condițiile contemporane (Constantin Grigorescu) 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— Dobânzi record în lumea capitalistă (Radu Negrea) 29

— Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- A large conception on the role of the press in the socialist society (Nicoară Ionescu) 1
- Militant traditions of the communist press in Romania (Gheorghe Unc) 2
- Conspicuous quality-related aspects — an essential characteristic of the economic development of the Sibiu district (Vasile Bărbuleț) 4
- Factors and characteristics in the process of the Romanian economy growth (Angelica M. Vrabie) 6
- Deepening of the workers' democracy — a basic element of the socio-economic development (Vasile Nichita) 8
- Mechanical engineering — an important field of Romania's specialization and cooperation with the C.M.E.A. countries (Cornel Lazăr, Ion Stan) 18
- Modernizing industrial structures (III) (Aurel Iancu) 22
- Schools ● trends ● economists. Guide marks of the economic cooperative thought in Romania. The period between the two world wars (Toader Ionescu) 24
- East-West economic relations in the contemporary conditions (Constantin Grigorescu) 26

DANS LE NUMERO

- Une conception large sur le rôle de la presse dans la société socialiste (Nicoară Ionescu) 1
- Traditions militantes de la presse communiste de Roumanie (Gheorghe Unc) 2
- La prépondérance des aspects qualitatifs — trait essentiel du développement de l'économie du département Sibiu (Vasile Bărbuleț) 4
- Facteurs et caractéristiques du processus de croissance de l'économie roumaine (Angelica M. Vrabie) 6
- L'approfondissement de la démocratie ouvrière — élément fondamental du développement économique et social (Vasile Nichita) 8
- L'industrie mécanique — domaine important de la spécialisation et de la coopération dans la production de la Roumanie avec les autres pays membres du C.A.E.M. (Cornel Lazăr, Ion Stan) 18
- La modernisation de la structure de l'industrie (III) (Aurel Iancu) 22
- Ecoles ● courants ● économistes. Repères de la pensée économique coopératiste en Roumanie — la période d'entre deux guerres (Toader Ionescu) 24
- Les relations économiques Est-Ouest dans les conditions contemporaines (Constantin Grigorescu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

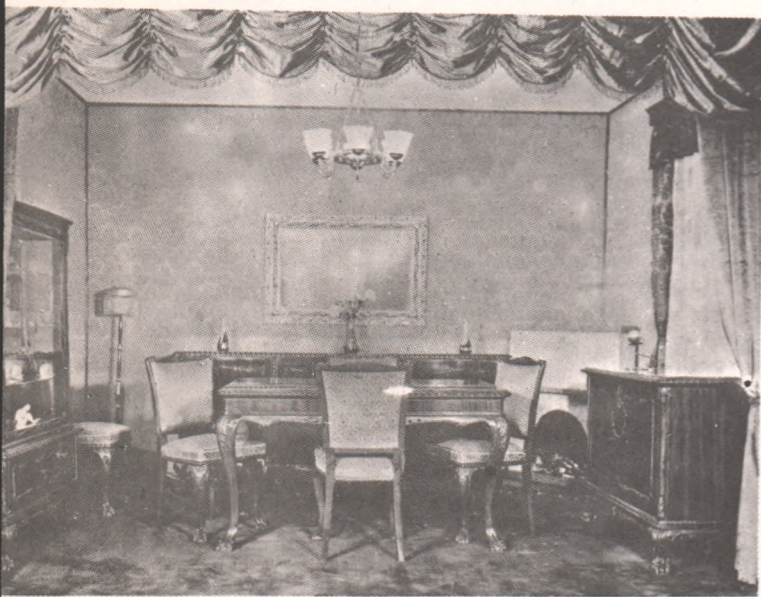
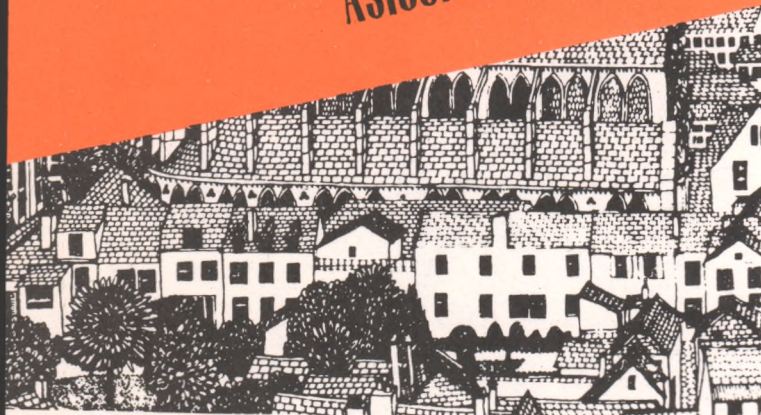
- Всеобъемлющая концепция о роли печати в социалистическом обществе (Никоара Ионеску) 1
- Боевые традиции коммунистической печати Румынии (Георге Унк) 2
- Преобладание качественных сторон — основная характеристика развития экономики уезда Сибиу (Василе Бăрбулец) 4
- Факторы и характеристики роста румынской экономики (Анджелика М. Врăбие) 6
- Углубление рабочей демократии — существенный элемент социально-экономического развития (Василе Никита) 8
- Машиностроение — важная область специализации и кооперирования в производстве Румынии с остальными странами-членами СЭВ (Корнел Лăзар, Ион Стан) 18
- Модернизация структуры промышленности (III) (Аурел Ианку) 22
- Школы ● течения ● экономисты. Указательные черты кооперативного экономического мышления в Румынии — межвоенный период (Тоадер Ионеску) 24
- Экономические отношения восток-запад в современных условиях (Константин Григореску) 26

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) : pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual ; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termenul limită de încheiere a abonamentului : 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația : 70 159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

ASIGURAREA COMPLEXĂ A GOSPODĂRII DUMNEAVOASTRĂ

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor financiare ale unor evenimente neprevăzute ce se pot întâmpla într-o gospodărie și care pot provoca pagube materiale, accidentarea unor persoane etc., ADAS a pus la dispoziția cetățenilor „ASIGURAREA FACULTATIVĂ COMPLEXĂ A GOSPODĂRIILOR”.

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse trei feluri de asigurări :

- asigurarea bunurilor din gospodărie ;
- asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului ;
- asigurarea de răspundere civilă legală.

● ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, covoare, aparate de radio, televizoare, mașini de cusut, frigider, sobe de orice fel, produse agricole, viticole, pomicele, produse animaliere și alimente, combustibil, materiale de construcții și multe altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate oriunde în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, prăbușire sau alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață ; avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire ; pierdere sau dispariție cauzate de riscurile asigurate și altele.

● ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Sînt asigurate pentru urmările accidentelor întimplale la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția acestuia, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură, intoxicare subită și altele.

● ASIGURAREA DE RĂSPUNDERE CIVILĂ LEGALĂ

În această asigurare sînt cuprinse cazurile de răspundere civilă pentru despăgubiri datorate de asigurat și de soția acestuia sau de persoane care se află în întreținerea asiguratului, în calitate de locatar, față de proprietar, pentru pagube produse la imobil de incendiu sau explozie, pentru despăgubiri datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor lor la domiciliul asiguratului, precum și pentru cele datorate locatarilor apartamentelor învecinate, pentru pagubele la bunurile asigurabile ori la pereții, planșeele, tavanele și pardoselile apartamentelor respective, cauzate de o inundație produsă în apartamentul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE care se achită de persoana ce încheie asigurarea este de 2 lei pe an pentru fiecare 1000 de lei din suma asigurată stabilită la cererea asiguratului pentru bunurile din gospodărie.

De exemplu, pentru asigurarea unor bunuri din gospodărie în valoare de 25 000 de lei se plătește o primă de asigurare de 50 de lei pe an.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări, vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

ASIGURAREA DE ACCIDENTE ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Asigurarea de accidente poate fi contractată de orice persoană în vîrstă de la 16 ani împliniți, indiferent de profesie și de locul de muncă. Dintre evenimentele neprevăzute pentru urmările cărora se plătesc sumele asigurate corespunzătoare, amintim: lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, explozia, trăsnetul, acțiunea curențului electric, înecul, degerarea, intoxicația subită, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întîmplate acestora etc.

Această asigurare se practică în următoarele variante:

- Asigurarea de accidente pentru sume fixe, totale, de 19 000 de lei, se contractează pe durata de trei luni, sau pe durate constituind multiplul acesteia, pînă la 2 ani.

Pe aceeași perioadă se pot încheia una, două sau trei asigurări pentru sume fixe.

- Asigurarea de accidente pentru sume convenite se contractează pe durate de la 1 an la 5 ani. La această asigurare primele se pot achita și în rate.

Primele de plată, la ambele variante se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, precum și de durata contractului (spre exemplu: la asigurarea pentru sume fixe, prima de plată este de 15 lei pe 3 luni, iar la asigurarea pentru sume convenite prima de plată este de 3,20 lei pe an pentru fiecare 1 000 lei din sumele asigurate prevăzute în poliță).

Asigurarea familială de accidente cuprinde, pe lângă asiguratul principal, pe soția acestuia și pe toți copiii, în vîrstă de 5 pînă la 16 ani, la sume totale de 15 000 de lei pentru fiecare persoană.

Prima de plată, pentru o durată a asigurării de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

- Asigurarea de accidente „Turist” se recomandă a se contracta cu ocazia efectuării unor deplasări. Această asigurare cuprinde atît cazurile de accidente ale asiguratului, cît și cele de deteriorare sau distrugere a bunurilor casnice și gospodărești ale acestuia lăsate la domiciliu sau luate în deplasare.

Sumele asigurate sînt între 15 000 de lei și 40 000 de lei pentru cazurile de vătămări corporale (în funcție de natura accidentului) și de 20 000 de lei pentru pagubele la bunurile casnice și gospodărești.

La această asigurare, prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Asigurările de accidente pentru sume fixe, pentru sume convenite și cele familiale cuprind și pagubele la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 de lei de fiecare poliță.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

adas

ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT